

u. 3

Industriministeriet
Bibl.vær. H

Udvalget vedr. kommanditselskaber og interessentskaber

LOVGIVNING OM KOMMANDITSELSKABER

BETÆNKNING NR. 937

Industriministeriet, juni 1981

♻️ trykt på genbrugspapir
ISBN 87-503-3818-8
Stougaard Jensen/København
Ha 00-18-bet.

INDHOLDSFORTEGNELSE

side

Afsnit 1.	Udvalgets nedsættelse og sammensætning	7
Afsnit 2.	Udvalgets hovedsynspunkter.	10
Afsnit 3.	Oversigt over retstilstanden i udlandet	21
a)	Norge.	22
b)	Sverige.	25
c)	Finland.	27
d)	Frankrig.	30
e)	Holland.	34
f)	Storbritannien.	38
g)	Tyskland.	42
Afsnit 4.	Motiver for valg af selskabstype.	47
a)	Virksomhedens formål.	47
b)	Den begrænsede hæftelse.	48
c)	Beskatning.	50
d)	Kapitalbehovet	54
e)	Ledelsesstruktur. Deltagerindflydelse og medarbejderindflydelse.	55
f)	Generationskifte.	58
g)	Andre hensyn.	60
Afsnit 5.	Kommanditselskabernes erhvervmæssige betydning.	61
a)	Undersøgelse af kommanditselskabers reale betydning i det danske samfund.	61
<u>a1)</u>	Undersøgelse af kommanditselskabers branchemæssige fordeling.	61
a2)	Undersøgelse af omsætningens størrelse inden for de enkelte hovedbranchegrupper.	63
<u>a3)</u>	Undersøgelse af antal ansatte inden for de enkelte hovedbranchegrupper.	65
b)	Undersøgelse af komplementarforholdene i kommanditselskaber, hvor komplementaren er et aktie- eller anpartsselskab.	67
<u>b1)</u>	Antal aktie- og anpartsselskaber, der er komplementarer i kommanditselskaber.	67

INDHOLDSFORTEGNELSE

side

<u>b2)</u>	Opgørelse af antallet af aktie- og anpartsselskaber fordelt efter aktie-/indskudskapitalens størrelse.	68
<u>b3)</u>	Opgørelse af antallet af kommanditselskaber fordelt efter registreringstidspunktet for henholdsvis komplementarselskab og tilhørende kommanditselskab.	69
<u>b4)</u>	Opgørelse af antallet af kommanditselskaber fordelt efter hovedbranchegruppe for henholdsvis kommanditselskabet og tilhørende komplementarselskab.	71
<u>b5)</u>	Undersøgelse af, hvilke enheder der er komplementarer i kommanditselskaber og deres antal. ...	73
Afsnit 6.	Udkast til lov om kommanditselskaber.	75
a)	'Hæftelse og navn m.v.' (Kap. I).	75
b)	'Anmeldelse og registrering m.v.' (Kap. II).	75
c)	'Selskabets ledelse.' (Kap. III).	77
d)	'Årsregnskab m.v.' (Kap. IV).	81
e)	'Selskabets opløsning. Selskabsdeltageres ind- og udtræden.' (Kap. V).	84
f)	'Straffebestemmelser.' (Kap. VI).	87
g)	'Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.' (Kap. VII).	87
Afsnit 7.	Bemærkninger til udkast til lov om kommanditselskaber.	89
a)	Lovudkastets kap. I. ('Hæftelse og navn m.v.').	89
b)	Lovudkastets kap. II. ('Anmeldelse og registrering m.v. ¹).	91
c)	Lovudkastets kap. III. ('Selskabets ledelse.').	95
d)	Lovudkastets kap. IV. ('Årsregnskab m.v. ¹).	102
e)	Lovudkastets kap. V. ('Selskabets opløsning. Selskabsdeltageres ind- og udtræden.').	107
f)	Lovudkastets kap. VI. ('Straffebestemmelser.').	113
g)	Lovudkastets kap. VII. ('Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.').	114

B I L A G S F O R T E G N E L S E

side

Bilag 1	...	Udkast til lov om ændring af lov om handelsregistre, firma og prokura.....	119
Bilag 2	...	Oversigt over kommanditselskabernes historie ved universitetslektor, dr.jur. Inger Dubeck. ...	123
Bilag 3	...	Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud..	127
Bilag 4	...	Udvalgets korrespondance med Eksporthandelsrådet, Danmarks Skibskreditfond og Den Danske Bankforening.	137

Afsnit 1.

Udvalgets nedsættelse og sammensætning.

a) Udvalgets nedsættelse.

Ved skrivelse af 20. december 1978 nedsatte handelsministeren et udvalg vedrørende kommanditselskaber og interessentskaber. Udvalget fik følgende kommissorium:

'Den stigende anvendelse af kommanditselskabsformen har gjort det ønskeligt nærmere at overveje, hvorvidt der måtte være behov for at gennemføre en lovgivning, som regulerer denne selskabsform, herunder hvorvidt nogle af principperne i aktieselskabsloven og anpartsselskabsloven kan anvendes på kommanditselskaber.

En sådan lovgivning må efter handelsministeriets opfattelse tage sigte på en regulering, der viderefører nogle af de grundprincipper, der findes i aktieselskabsloven og anpartsselskabsloven. Det vil navnlig sige regler om stiftelse og registrering, om sikring af den indskudte kapital, om beskyttelse af kreditorer og af selskabsdeltagere (minoritetsbeskyttelse), om ledelse og derunder om arbejdstagernes medbestemmelse, om årsregnskab og koncernregnskab, om revision, offentlighed og ophør.

Spørgsmålet om en regulering af kommanditselskaber for så vidt angår organisation, ledelse m.v. bør ikke anskues isoleret. Det er således næppe hensigtsmæssigt at adskille det fra spørgsmålet om en tilsvarende regulering af interessentskaber, idet disse to virksomhedsformer selskabsretligt er hinanden nærtstående. Således hæfter komplementaren på samme måde som interessenterne i et interessentskab, og hvor der er flere komplementarer, betragtes disse som indbyrdes interessenter.

Handelsministeriet har derfor besluttet at nedsætte et udvalg til at undersøge og overveje, om det må anses for påkrævet at gen-

nemføre lovbestemmelser, der fastsætter nærmere regler om kommanditselskaber og interessentskaber. I givet fald bør udvalget udarbejde udkast til lovregler om disse selskabsformer. Under overvejelserne herom bør udvalget være opmærksom på lovgivningen inden for dette område i de øvrige nordiske lande samt i EF's øvrige medlemsstater. Endvidere bør udvalgets arbejde følge eventuelle tilsvarende arbejder i de nordiske lande og inden for EF.¹

b) Udvalgets sammensætning.

Udvalget har følgende sammensætning:

professor, dr.jur. Mogens Koktvedgaard (formand),

samt følgende, der er udpeget i fællesskab af Assurandør-Societetet, Butikshandelens Fællesråd, Danmarks Rederiforening, Den Danske Bankforening, Grosserer-Societetet, Håndværksrådet, Industrirådet, Landbrugsrådet og Provinshandelskammeret:

fuldmægtig, cand.jur. Ida Dinesen,

professor, dr.jur. Isi Foighel,

vice direktør Flemming Hasle,

kontorchef J. Broe Pedersen,

administrerende direktør, advokat Laue Traberg Smidt,

endvidere:

afdelingsleder, advokat Jørgen Christiansen, der er udpeget af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Det kooperative Fællesforbund,

advokat Arne Jørgensen, der er udpeget af Andelsudvalget og Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger,

advokat K. Lund Kristensen, der er udpeget af Advokatrådet,

fuldmægtig Lennart Lyng Andersen, der er udpeget af justitsministeriet,

ekspeditionssekretær O. Skau Wogensen, der er udpeget af ministeriet for skatter og afgifter, samt

forbrugerombudsmand Frede Christensen, kontorchef B. Græsvænge og professor Zakken Worre, der er udpeget af industriministeriet.

Den 1. maj 1981 blev fuldmægtig, cand.jur. Ida Dinesen afløst af fuldmægtig, cand.jur. Peter Stephansen.

Udvalgets sekretariat har haft følgende sammensætning: fuldmægtig Merete Rasmussen og fuldmægtig Jytte Heje Mikkelsen, industriministeriet, samt fuldmægtig Lone Wulff-Jensen, aktieselskabs-registeret.

Udvalget har ikke nedsat underudvalg til behandling af særlige spørgsmål.

Udvalget har holdt 14 møder.

c) Udvalgets kommissorium omfatter spørgsmålet om den retlige regulering af såvel kommanditselskaber som interessentskaber. Da problemerne i forbindelse med en lovmæssig regulering af kommanditselskaberne skønnes mest presserende, og da det tilsvarende problemkompleks vedrørende interessentskaberne fører ind i en række spørgsmål om den generelle lovregulering af hele selskabsretten, hvis behandling er ganske tidkrævende, har udvalget fundet det rettest at afgive nærværende delbetænkning om kommanditselskaber.

Afsnit 2.

Udvalgets hovedsynspunkter.

a) Ved et kommanditselskab forstås et erhvervsdrivende selskab, hvor en eller flere af deltagerne hæfter personligt - de såkaldte komplementarer - medens den eller de øvrige selskabsdeltagere - de såkaldte kommanditister - alene hæfter med et bestemt beløb. Udvalget har fastholdt denne begrebsfastlæggelse, der er i overensstemmelse med den juridiske tradition i Danmark og udlandet, og som også svarer til definitionen i fimalovens § 33, litra a.

Kommanditselskaber har ikke hidtil været gjort til genstand for nogen detaljeret lovmæssig regulering, og den retlige regulering må i det hele siges at være noget uskarp. I fimaloven findes nogle enkelte bestemmelser om kommanditselskaber; men de har alene relation til anmeldelsen til handelsregistre. Dette forhold er ikke specielt for kommanditselskaber, idet den danske selskabsret i vid udstrækning er ulovbestemt og opbygget i retspraksis, navnlig på basis af kontraktpraksis samt retlige og kommercielle sædvaner. Der gælder således en udstrakt selskabsretlig kontraktfrihed i Danmark. Aktieselskaberne har dog længe været lovregulerede, og der findes nu meget detaljeret lovgivning om såvel aktie- som anpartsselskaber.

Den retsvidenskabelige litteratur om kommanditselskaber er beskeden, og der findes også kun få retsafgørelser om emnet.

Det for kommanditselskabet særegne er de to meget forskellige typer selskabsdeltagere, komplementarer og kommanditister. Herved adskiller selskabsformen sig fra f.eks. interessentskabet, hvor samtlige selskabsdeltagere er ansvarlige, idet de hæfter personligt og solidarisk. Fra de såkaldte stille selskaber adskiller kommanditselskaberne sig ved, at kommanditisterne - uanset deres begrænsede hæftelse - er egentlige selskabsdeltagere, hvis eksistens er meddelt omverdenen. Den 'stille'¹ deltagers eksistens er derimod ikke tilkendegivet omverdenen og kan således ikke påvirke kreditværdigheden. Det antages derfor, at

den stille deltager kan anmelde et krav på tilbagebetaling af sit indskud på lige fod med den ansvarlige deltagers andre kreditorer, hvilket kommanditisterne ikke kan.

Det forhold, at kommanditselskaber indeholder to forskellige typer selskabsdeltagere, vanskeliggør en generel lovnormering af området, idet balanceforholdet kan og bør være ret forskelligt, alt efter selskabets konkrete beskaffenhed, herunder formål, kapitalforhold, antal selskabsdeltagere etc. Dette kommer navnlig frem, når der skal fastsættes ledelsesregler for selskabet, jfr. nedenfor om lovudkastets kapitel III.

b) Kommanditselskabsformen kan føres langt tilbage i den europæiske retshistorie. Oprindeligt hidrører selskabsformen fra de italienske bystater i middelalderen, og herfra bredte den sig til det øvrige Europa. I dansk ret kendes den i hvert fald i 1800-tallets første halvdel. Kort efter århundredskiftet var der forslag om en lovnormering af kommanditselskaberne; men forslaget blev ikke gennemført, jfr. herom og om retsudviklingen i øvrigt dr. Dübecks oversigt, der er optrykt som bilag 2.

Ej heller i udlandet er det sædvanligt, at der er gennemført mere detaljeret lovgivning om kommanditselskaber, uanset kommanditselskaber kendes og benyttes i de fleste europæiske lande, jfr. herom i afsnit 3, hvor der gives en oversigt over retstilstanden i udlandet.

I Danmark har kommanditselskabsformen vundet en ikke ubetydelig udbredelse i de sidste 20 år. Dette skyldes formentlig i første række beskætningsmæssige forhold, jfr. nærmere nedenfor afsnit 4 om motiver for valg af selskabstype. Udvalget har foranstaltet en undersøgelse af kommanditselskabernes erhvervsmæssige betydning, hvoraf blandt andet fremgår, at der for tiden er ca. 840 kommanditselskaber i Danmark, spredt over en lang række brancher. Størrelsen er ret varierende såvel i henseende til omsætning som til antal ansatte. Hovedparten er ret små; men der er dog en række betydelige virksomheder. I afsnit 5 findes en nærmere redegørelse for udvalgets undersøgelser og de derved fremkomne resultater.

c) Det er udvalgets opfattelse, at kommanditselskabsformen er en i princippet god og hensigtsmæssig selskabsform, der har vist sig egnet til at tilføre erhvervslivet risikovillig kapital, og som følgelig bør bevares. I sin nuværende ulovbestemte form kan den imidlertid indebære ikke uvæsentlige risici såvel for selskabsdeltagerne som for selskabets medkontrahenter og kreditorer. Dette gælder ikke mindst, når selskabsformen markedsføres meget aktivt - således som forholdet har været de senere år - hvorved man søger at tiltrække kommanditister, der ofte er uden tilbundsgående kendskab til erhvervsudøvelsens vilkår eller til regnskab og revision. Selv for den kyndige må den nuværende tingenes tilstand ofte karakteriseres som utilfredsstillende eller dog som ganske dunkel, idet mange selskabsvedtægter ikke giver deltagerne et præcist eller velafbalanceret retsgrundlag. Hertil kommer, at de mange skatteretlige drøftelser omkring kommanditselskaberne lejlighedsvis får dem til at fremstå som mindre respektable foretagender, der giver øjeblikkelige skattemæssige fordele for velhavere ('trusserederer').

Udvalgets flertal finder, at de nævnte risici kan mindskes betydeligt ved gennemførelse af en rimelig lovgivning, og at kommanditselskaberne derved også kan opnå en fornuftig almen status ganske på linie med aktie- og anpartsselskaber. Udvalgets flertal finder, at disse fordele vejer stærkere end hensynet til den traditionelle frie kontraktpraksis på området.

Ved den nærmere regulering har udvalget især lagt vægt på, at der bør tilstræbes

større gennemsigtighed på området på linie med forholdene i aktieselskabsretten - dette fører til et krav om registrering og offentlighed herom, hvilket også er af betydning for de direkte implicerede (kapitalindskydere, medarbejdere, medkontrahenter og kreditorer);

større sikkerhed for midlernes tilvejebringelse og fortsatte eksistens - dette fører til krav om effektiv indbetaling af indskud, forbud mod udtømning af selskabet samt til krav om regnskabsafleggelse og revision;

betryggende ledelsesregler af hensyn til selskabsdeltagerne og medarbejderne - dette fører til krav om bestyrelsesregler, minori-

tetsbeskyttelse og medarbejderrepræsentation.

Udvalget har bestræbt sig på at undgå lovkrav om unødige formaliteter m.v., der ikke tjener noget fornuftigt formål, men som blot vanskeliggør stiftelsen, kapitaltilførslen og selskabernes almindelige drift.

d) I lovteknisk henseende finder udvalget anledning til at præcisere, at der er tale om lovgivning på et område, der ikke hidtil har været reguleret, og hvor erfaringerne derfor er beskedne. Der findes ikke det samme grundlag som f.eks. vedrørende aktieselskaber, hvor der er et betydeligt erfaringsmateriale såvel i Danmark som i udlandet. Udvalget har derfor udarbejdet et udkast til en relativt kortfattet lov, der indeholder ganske mange henvisninger til den gældende aktieselskabslov. En sådan lovgivningsteknik har sine ulemper, blandt andet at man i retsanvendelsen skal arbejde med flere love, og at det skal have for øje, at fremtidige ændringer af aktieselskabslovgivningen også vil få indflydelse på kommanditselskabsområdet. Udvalget har imidlertid fundet, at fordelene langt overstiger ulemperne: kommanditselskabslovgivningen kan gøres rimeligt kortfattet, og aktieselskabslovgivningens betydelige erfaringsmateriale kommer umiddelbart kommanditselskaberne til gode. Der kan oparbejdes en fælles retspraksis, og det kan umiddelbart erkendes, at der er tale om samme regler. Aktieselskabslovgivningen er velbearbejdet, nationalt og internationalt, og den er velkendt i samfundet.

Udvalget finder anledning til at fremhæve, at det udarbejdede lovudkast ikke tilsigter at være udtømmende i den forstand, at det tager stilling til samtlige mulige problemer. Man har navnlig ikke søgt at oparbejde meget komplicerede regler for selskabets interne forhold, lige så lidt som man har ønsket at lovregulere andre lignende spørgsmål, der bedst egner sig til fri retsdannelse i praksis.

Uanset udvalget i mange henseender har søgt at tage hensyn til eksisterende sædvaner m.v. på området, er det klart, at en lovregulering som den foreslåede vil indebære meget betydelige ændringer i forhold til den nuværende retstilstand. Udvalget har derfor lagt megen vægt på at udforme sådanne overgangsregler, at bestående erhvervsvirksom-

heder ikke udsættes for unødige belastninger. Dette er søgt opnået ved at foreslå en trinvis ikraftsættelse med en særlig elasticitet gennem bemyndigelser til industriministeren, jfr. nærmere lovudkastets kapitel VII med dertil hørende bemærkninger.

e) Om de hovedprincipper, lovudkastet er baseret på, skal udvalget i øvrigt oplyse følgende, idet der om de nærmere enkeltheder henvises til lovudkastet og de dertil knyttede bemærkninger:

e1) Udvalget har drøftet, om en lovgivning for kommanditselskaber alene bør gælde for større erhvervsmæssige foretagender, eller om den også bør omfatte de mindre selskaber, der f.eks. kan opstå i forbindelse med generationsskifte. Blandt andet på grund af grænседragningsproblemerne har udvalget fundet, at samtlige kommanditselskaber bør være undergivet reglerne. Udvalget har ej heller fundet fuldt tilstrækkeligt grundlag for at udarbejde særlige regler for store, henholdsvis små selskaber, f.eks. svarende til sondringen mellem aktie- og anpartsselskaber. Anvendelsen af visse regler, f.eks. ledelsesreglerne i lovudkastets kapitel III, afhænger dog i et vist omfang af selskabets størrelse. Gennem det ret frie spillerum, som der gives selskaberne til i deres vedtægter at fastsættede nærmere regler for det enkelte selskab, finder man at have skabt rimelige muligheder for en differentiering.

e2) Efter de gældende regler er der næppe nogen klare begrænsninger i adgangen til at optræde som komplementar i et kommanditselskab. Det vil sige, at såvel fysiske som juridiske personer af enhver art kan være komplementarer. I fremmed ret er der ofte fastsat begrænsninger i så henseende, idet der knytter sig visse betænkeligheder til at tillade enhver juridisk person at være komplementar: hæftelsesforholdene kan blive uoverskuelige, og det personlige hæftelsesmoment, der er et centralt punkt i selskabskonstruktionen, kan blive diffust eller ikke-eksisterende. I Danmark blev denne problemkreds berørt i forbindelse med det økonomiske sammenbrud af 'Boss of Scandinavia', se Betænkning nr. 690, København 1973, navnlig p. 122 ff.

Når henses til indholdet af de regler, som udvalget foreslår for kommanditselskaber, navnlig regnskabsreglerne m.v., finder udvalget det mindre betænkeligt at tillade i hvert fald visse typer juridiske personer at være komplementarer. Udvalgets undersøgelser, jfr. afsnit 5, viser da også, at der for nærværende er ganske mange selskaber, hvor dette er tilfældet. For at skabe den fornødne klarhed i retsforholdene foreslår udvalget imidlertid, at det kun bør være muligt for sådanne juridiske personer, der er registreret som aktieselskaber eller anpartsselskaber, at være komplementarer, se lovudkastets § 5, stk. 3. Om disse selskabstyper findes der offentligt tilgængelige oplysninger i aktieselskabsregisteret, hvor alle interesserede kan skaffe sig den fornødne viden om ejerforhold, kapitalgrundlag m.v. Interessentskaber, foreninger, stiftelser, fonde og lignende kan herefter ikke være komplementarer, men må danne et særligt aktie- eller anpartsselskab, hvis man finder det fornødent at indgå i et kommanditselskab.

e3) Udvalgets lovudkast er baseret på det princip, at der skal oparbejdes et centralt, landsdækkende register for kommanditselskaber, og at dette skal føres af aktieselskabsregisteret. Udvalget finder således, at den hidtidige decentrale registrering i handelsregistrene er utidssvarende og upraktisk. Udvalget foreslår som konsekvens heraf, at de hidtidige regler om kommanditselskaber i firmaloven ophæves.

e4) Vedrørende hæftelsesformen har udvalget i det væsentlige ønsket at bibeholde det nuværende system. Herefter hæfter komplementarerne personligt og solidarisk, medens kommanditfsterne alene hæfter med et bestemt beløb. Medens det er og fortsat bør være således, at hæftelsen kan gøres gældende umiddelbart over for komplementarerne, kan det fremstå som noget uklart, hvorledes hæftelsen bør kunne gøres gældende over for kommanditisterne. Udvalget har derfor ønsket at præcisere, at disses hæftelse alene kan gøres gældende af selskabet eller dets bo, jfr. lovudkastets § 1, stk. 3. Herved undgås, at de enkelte kommanditister underkastes en uheldig forskelsbehandling, der ofte vil bero på tilfældigheder. Udvalget har derimod ikke ønsket at foreslå ændringer i de gennem retspraksis udarbejdede regler om forholdet mellem

komplementarernes fælles kreditorer og sær kreditorer.

Udvalget har overvejet, om der burde indføres et forbud mod, at kommanditisterne påtager sig et personligt ansvar for selskabets forpligtelser, typisk i form af kaution herfor. Kautionerer kommanditisterne for selskabets gæld, dannes der for så vidt et sær-egent interessentskab, idet de da hæfter på samme måde som komplementarerne. Hertil kommer, at mange kommanditister kan have svært ved at overskue de forpligtelser, de herved påtager sig, og at den selskabsform, de accepterede at indgå i, får helt andre konsekvenser for deres private økonomi, end de måske havde forestillet sig. Da der kendes en række tilfælde, hvor påtagelse af kautionsforpligtelser er et nødvendigt led i dannelsen af virksomhedens kreditgrundlag, idet kaution ofte kræves af banker og finansieringsinstitutter, jfr. bilag 4, er udvalget dog meget tilbage fra at foreslå et egentligt forbud herimod, selv om et sådant nok havde været ønskeligt. Udvalget har til gengæld foreslået en regel om, at vedtægtsbestemmelser, der tilpligter kommanditisterne at påtage sig personlig hæftelse for selskabets gæld, er ugyldige, se lovudkastets § 1, stk. 4. Kautionsforpligtelser kan herefter kun påtages ved særskilt aftale, se dog herved de særlige overgangsbestemmelser. Allerede indgåede kautionsforpligtelser bevarer deres gyldighed.

- e5) Det er et grundprincip inden for aktieselskabslovgivningen, at aktiekapitalen skal være tilvejebragt i og med selskabets dannelse. Et tilsvarende princip gælder ikke for kommanditselskaber, idet det hidtil har været således, at kommanditisterne kun behøvede at indbetale den del af deres 'anpart', der var nødvendig for virksomhedens øjeblikkelige drift. Udvalget finder, at den hidtidige ordning ikke bør videreføres. Såvel af hensyn til omverdenen (kontrahenter og kreditorer) som til de andre selskabsdeltagere bør kapitaldannelsen være rimeligt effektiv straks fra starten, og udvalget foreslår derfor, at mindst 1/3 af den fra kommanditisterne hidrørende samlede indskudskapital skal være indbetalt før registreringen, jfr. § 6, stk. 1. Da det - i hvert fald i starten - ofte vil være således, at en komplementar tillige besidder en eller flere 'kommandit-anpart', og da komplementarens formuemas-

se ikke bør regnes med flere gange, når selskabets kreditværdighed skal vurderes, er det samtidig foreslået, at de af komplementaren indbetalte beløb ikke medregnes heri.

En regel, om at der skal indbetales en del af indskudskapitalen før registreringen, har selvsagt ingen mening, hvis kapitalen kunne udloddes umiddelbart derefter. Lovudkastet indeholder derfor regler om, at indbetalte indskud ikke kan føres tilbage, men at der tværtimod ikke må udbetales udbytte eller lignende, før den pågældendes andel af indskudskapitalen foreligger fuldt indbetalt, se lovudkastets § 25, jfr. § 29. Disse meget væsentlige ændringer i den hidtidige retstilstand bevirker, at kommanditselskaberne kommer på linie med andre selskaber med veldefinerede kapitalforhold (aktie- og anpartsselskaber). Reglerne indebærer en væsentlig garanti mod tvivlsomme foretagenders misbrug af tilliden til erhvervslivet. Udvalget erkender, at reglerne kan opfattes som ganske strenge, og at de i nogen grad kan borttage lysten til at gå ind i kommanditselskaber, idet der etableres en hidtil ukendt binding af de investerede midler. Udvalget er imidlertid ikke i tvivl om, at en lovregulering af kommanditselskaberne må have som konsekvens, at der gives faste regler om kapitalens tilvejebringelse og fortsatte eksistens, og at de fordele, som en lovregulering i øvrigt indebærer, klart overstiger de ulemper, som de nævnte regler måtte medføre. I det omfang man baserer argumentationen for kommanditselskabernes eksistensberettigelse på ønsket om at tilføre erhvervslivet risikovillig kapital, turde det også være en selvfølge, at denne kapitaltilførsel skal være reel og ikke blot et hæftelsesgrundlag for tilvejebringelse af bankkredit og lignende.

- e6) Efter de nugældende regler er det ofte således, at det alene er komplementaren, der har nogen reel indflydelse på selskabets drift. På grund af de forskelligartede hæftelsesforhold og de meget divergerende erhvervsmæssige aktiviteter er det forbundet med visse vanskeligheder at udarbejde generelle ledelsesregler gældende for alle kommanditselskaber. Det kan blandt andet være vanskeligt at skabe den fornødne balance mellem de forskellige typer selskabsdeltagere. Udvalgets forslag herom, se lovudkastets kapitel III, er derfor i vidt omfang af deklaratisk beskaffenhed,

således at der i vedtægterne kan fastlægges en anden ledelsesstruktur. Kapitlet indeholder dog en del ufravigelige bestemmelser, der tilsigter at beskytte de enkelte selskabsdeltagere eller minoritetsgrupper heraf.

Herudover overfører lovudkastet de regler om medarbejderrepræsentation, der allerede er gældende for så vidt angår større aktie- og anpartsselskaber. Set ud fra et arbejdstagersynspunkt er det selvsagt uden betydning, om det selskab, hvori man er ansat, er organiseret som et kommanditselskab eller et aktieselskab. Kravet om medbestemmelse og ønsket om et fornuftigt samarbejde mellem arbejde og kapital er af ganske samme art og styrke. I kommanditselskaber, der efter de nugældende regler ikke nødvendigvis har nogen bestyrelse, er det derfor nødvendigt at indføre regler om en sådan. Herefter kan aktieselskabslovens regler overføres direkte, se lovudkastets § 12, jfr. § 11. Arbejdstagerne har ret til 1/3 af det samlede antal pladser i bestyrelsen, jfr. nærmere aktieselskabslovens § 49.

e7) Udvalget er i sit arbejde gået ud fra, at forslaget til 'lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v.' gennemføres. Lovens vedrører efter sin § 1 kun aktie- og anpartsselskaber samt kommanditaktieselskaber; men udvalget har fundet, at det eneste hensigtsmæssige er at overføre samtlige disse regler til kommanditselskaberne, dog med nogle ganske få modifikationer som følge af disse selskabers særlige forhold, se lovudkastets kapitel IV. Om revision foreslår man en overførelse af reglerne i aktieselskabsloven, se lovudkastets § 30. Vedrørende valg af revisor henvises til lovudkastets § 13, stk. 3. De således foreslåede regler om regnskab og revision indebærer en hidtil ukendt lovbestemt klarhed, gennemsigtighed og offentlighed vedrørende kommanditselskabernes virke. Af de mere seriøse, professionelle investorer vil dette næppe blive opfattet som nogen ulempe. Reglerne vil i midlertid være ret byrdefulde for de ganske små kommanditselskaber, f.eks. sådanne, der er etableret for at administrere generations-

Forslaget er gennemført som lov nr. 284 af 10. juni 1981.

skifte og lignende. Det er dog vanskeligt at argumentere for, at kommanditselskaber ikke skal være underkastet de samme regler, der gælder for aktie- og anpartsselskaber.

e8) De nugældende regler for kommanditselskabers ophør og for selskabsdeltagernes ind- og udtræden er lidet præcise. Udvalget har derfor måttet udarbejde ret detaljerede regler herom, se nærmere lovudkastets kapitel V. Som en vigtig nydannelse kan nævnes, at udvalget foreslår, at kommanditisterne skal have en lovsikret ret til frit at sælge deres anparter eller kræve sig udløst, se lovudkastets § 35. Samtidig indeholder udkastet regler, der forhindrer, at en kommanditist mod sin vilje kan tilpligtes at indbetale indskud, der overstiger det allerede fastsatte, jfr. nærmere lovudkastets § 38 (jfr. §§ 37 og 19). Udvalget har herigennem ønsket, at gøre det mindre risikabelt at investere i kommanditselskaber og at anvise en vej ud af selskabet, dersom dette måtte være ønskeligt, det være sig på grund af uenighed, eller fordi kommanditisten af andre grunde finder det bedst at realisere sine aktiver.

f) Et mindretal bestående af Isi Foighel, Flemming Hasle, J. Broe Pedersen, Laue Traberg Smidt og Peter Stephansen giver sin fulde tilslutning til det oven for anførte synspunkt, at kommanditselskabsformen er en i princippet god og hensigtsmæssig selskabsform, der har vist sig egnet til at tilføre erhvervslivet risikovillig kapital og derfor bør bevares.

Mindretallet er opmærksom på, at der har fundet enkelte misbrug sted i forbindelse med anvendelse af kommanditselskabsformen; men det finder ikke, at dette forhold i sig selv kan motivere en lovmæssig regulering af kommanditselskaberne med uforholdsmæssige vanskeligheder og besvær for erhvervslivet samt en væsentlig forøgelse af offentlige og private udgifter til følge.

Det er almindeligt anerkendt, at kommanditselskaber oftest anvendes i situationer, der er atypiske og forskelligartede, jfr. betænkningens afsnit 5 og de i dette afsnit offentliggjorte statistiske oplysninger. Kommanditselskabsformen er derfor, som det fremgår af de oven for frem-

førte synspunkter, vanskelig at regulere, idet en lovgivning nødvendigvis må bygge på generelle regler for typiske tilfælde. Den foreslåede løsning har søgt at afhjælpe dette hovedproblem ved at lade flere af de foreslåede regler være deklaratoriske; men problemet afhjælpes kun i beskeden grad herved.

Det er efter mindretallets opfattelse helt umuligt at formulere generelt rimelige løsninger for ledelsen af selskabsformer, hvor tre væsensforskellige grupper (komplementarer, kommanditister og medarbejdere) er repræsenteret. Specielt ønsker mindretallet at fremhæve, at det findes urimeligt at påtvinge virksomhedsformer medarbejderrepræsentanter, når én eller flere af virksomhedsejerne hæfter personligt for virksomhedens forpligtelser - og totalt uacceptabelt, at personligt hæftende virksomhedsejere kan komme i mindretal og dermed tvinges til personligt at hæfte for dispositioner, andre har truffet. Det er vanskeligt at forene princippet i lovudkastets § 8, stk. 3, med en situation, hvor andre end komplementarer råder over et permanent flertal.

g) Et mindretal (Jørgen Christiansen) finder, at der principielt må gælde samme regler om offentlighed med hensyn til ejerforholdene, som gælder for aktieselskaber.

Afsnit 3.

Oversigt over retstilstanden i udlandet.

Til brug for udvalgets overvejelser om lovgivning for kommanditselskaber er der foretaget undersøgelser af den retlige regulering af interessentskaber og kommanditselskaber i de tre nordiske lande (Norge, Sverige og Finland) samt i fire EF-lande (Frankrig, Holland, Storbritannien og Tyskland).

Udvalget har gennem udenrigsministeriet modtaget kopier af de enkelte landes gældende love på området samt et svar på en henvendelse til EF-Kommissionen om, hvorvidt der forberedes en harmonisering på området.

I svaret fra EF-Kommissionen oplyses, at interessentskaber kan harmoniseres i henhold til Rom-traktatens art. 54, stk. 3, litra g), men at intet direktiv eller direktivforslag indtil nu har omfattet nogen form for personlige selskaber.

Neden for redegøres for hvert land for sig, idet der indledes med en kort beskrivelse af det enkelte lands selskabsretlige struktur. Disse afsnit er udarbejdet på grundlag af det tilgængelige kildemateriale, der findes om udenlandsk ret her i landet, og der er benyttet primære kilder, hvor det har været muligt. For finsk rets vedkommende er kildematerialet meget sparsomt, og der må derfor i højere grad end for de andre lande tages et vist forbehold for det oplyste.

Redegørelsen for reguleringen af de enkelte landes interessentskaber og kommanditselskaber har alene til formål at angive hovedtrækkene i reguleringen af disse selskaber i de pågældende lande. Udvalget er ikke i besiddelse af oplysninger om interessentskabers og kommanditselskabers kvantitative betydning i de pågældende lande.

a) Norge.

I norsk ret er der ligesom i dansk ret kontraktfrihed i selskabsretten.

Sondringen mellem selskaber og foreninger er fremtrædende. Foreninger defineres som sammenslutninger med et ikke-økonomisk formål, og i foreninger er medlemmernes ansvar aldrig personligt. Der findes ingen særskilt lovgivning for foreninger.

I Norge findes der kun en generel selskabslovgivning for aksjeselskabet, kommandittaksjeselskabet og for partrederiet, der er reguleret i søloven.

De oftest forekommende selskabstyper, der ikke er undergivet lovregulering, er det ansvarlige handelsselskab, der svarer til det danske interessentskab, der driver handel, kommanditselskabet og det sivile selskab. Det sivile selskab adskiller sig fra det ansvarlige handelsselskab ved, at det driver anden virksomhed end handel.

I 1975 blev der nedsat et udvalg (selskabslovudvalget) til at afklare, hvorledes en lovregulering for det ansvarlige selskab og kommanditselskabet m.v. kunne finde sted. Selskabslovudvalget afgav sin betænkning indeholdende et lovudkast i februar 1980 (NOU. 1980:19, lov om selskaber m.v.).

I betænkningen foreslår udvalget, at der udarbejdes en lov om selskaber m.v., som skal gælde for alle de selskaber, der ikke allerede er reguleret af en speciallov. Forslaget, som udvalget har affattet, indfører en skillelinie mellem handelsselskaber og enkle selskaber. De førstnævnte skal registreres i handelsregisteret. Det foreslås, at loven på enkelte punkter kan fraviges ved aftale, særlig i forholdet mellem selskabsdeltagerne.

Udvalgets lovforslag indeholder et særligt kapitel om kommanditselskaber. Det er her foreslået, at et kommanditselskab skal have en bestemt selskabskapital, samt at komplementaren skal have en mindste ejer- og overskudsandel (1/10). Der er ingen regler om begrænsning af, hvem der kan være komplementar. Der foreslås detaljerede regler om kom-

manditselssabsaftalens indhold, om deltagernes indskudsforpligtelse og om indbetaling af indskud som vilkår for registrering i handelsregisteret. Udvalget foreslår endvidere regler om kommanditselskabernes ledelsesorganer og deres kompetence. Regler om selskabets repræsentation udadtil gennem komplementar, bestyrelse eller daglig leder findes også i forslaget. Ejerskifte af kommanditandel kan ifølge forslaget ske med komplementarens eller eventuelt bestyrelsens samtykke. Der gives endelig regler om komplementarens og kommanditistens udtræden af selskabet samt om opløsning og afvikling af kommanditselskabet.

a1) Interessentskabet. Det ansvarlige handelsselskab defineres som et handelsselskab, hvor samtlige deltagere hæfter personligt og solidarisk for selskabets forpligtelser, og det sivile selskab defineres som et ansvarligt selskab, der driver anden virksomhed end handel.

Der findes ingen generel selskabsretlig lovregulering af disse selskaber; men det ansvarlige handelsselskab skal ifølge handelsregisterloven registreres i handelsregisteret og have et firmanavn, der skal indeholde navnet på en eller flere af deltagerne med en tilføjelse, der angiver selskabsforholdet. Det sivile selskab skal derimod ikke anmeldes til handelsregisteret eller noget andet offentligt register. Driver selskabet håndværk, har det dog ret, men ikke pligt til at lade sig registrere i handelsregisteret.

Selskaberne stiftes ved aftale mellem deltagerne, og det interne forhold mellem dem fastlægges i selskabskontrakten. I mangel af særlig aftale antages det, at alle deltagerne deltager i selskabets ledelse, og at beslutninger i selskabet som hovedregel kun kan træffes ved enstemmighed.

I ansvarlige handelsselskaber kan enhver deltager alene tegne selskabet i forhold til tredjemand. Samme regler antages ikke at gælde for det sivile selskab, der ikke er registreret.

En selskabsdeltager kan kun overdrage sin andel i selskabet til tredjemand med samtlige selskabsdeltageres samtykke.

Bliver selskabet insolvent, kan det tages under konkursbehandling, såfremt samtlige deltagere samtidig erklæres konkurs.

a) Kommanditselskabet. Kommanditselskabet defineres som et selskab, hvor en eller flere deltagere hæfter personligt og solidarisk for selskabets forpligtelser, mens andre deltagere kun hæfter med deres indskud.

Stiftelse af et kommanditselskab kan ske formløst, og selskabet er ikke som sådant anmeldelsespligtigt til handelsregisteret, idet det er selskabets formål, der er afgørende for, om selskabet skal registreres. Registreres selskabet, skal dets navn indeholde mindst en af komplementarernes navne med en tilføjelse, der angiver selskabsforholdet. For så vidt angår kommanditisternes forhold skal deres indskud i selskabet registreres, men ikke deres navne.

Det interne forhold mellem selskabsdeltagerne fastlægges i selskabskontrakten. Medmindre andet er aftalt, antages det, at komplementaren varetager selskabets ledelse, og er der flere komplementarer, antages tilsvarende regler som for interessentskabet at gælde.

Overskud og underskud fordeles som regel i forhold til andel i selskabet, dog således at kommanditisternes andel i underskuddet ikke kan overstige deres indskud i selskabet.

Om muligheden for at overføre sin andel i et kommanditselskab antages de samme regler at gælde som for interessentskaber, også for så vidt angår overførsel af kommanditisternes andel i selskabet.

Kommanditselskabet kan som interessentskabet tages under konkursbehandling, såfremt samtlige personligt hæftende selskabsdeltagere, komplementarerne, samtidig tages under konkurs.

b) Sverige.

I svensk ret sondres mellem to grundlæggende typer af sammenslutninger: selskabet og foreningen.

Af selskaber findes der fem forskellige slags. Der er handelsbolag, kommanditbolag, enkla bolag, aktiebolag og partrederiet. Det førstnævnte selskab svarer til det danske interessentskab, og det enkla bolag kan nærmest sammenlignes med det i andre lande kendte civile selskab, idet det benyttes, hvor to eller flere personer beslutter sig til sammen at udøve en virksomhed, der adskiller sig fra handelsbolagets. De tre førstnævnte selskabsformer er reguleret i lag om handelsbolag och enkla bolag.

Aktiebolag er reguleret i lag om aktiebolag, og partrederiet er som i Danmark reguleret i søloven. Et selskab, der svarer til det danske anpartsselskab, findes ikke i Sverige.

Inden for foreninger sondrer man mellem økonomiske foreninger og ideelle foreninger. De er begge kendetegnet ved, at medlemmene ikke er personligt ansvarlige for selskabets forpligtelser. For de ideelle foreninger findes der ingen lovregulering, mens de økonomiske foreninger er reguleret i lagen den 1. juni 1951 om ekonomiska foreninger.

Der blev i 1974 nedsat et udvalg med den opgave at undersøge, hvorvidt loven om handelsbolag och enkla bolag stadig var tidssvarende. Udvalget afgav i 1978 en betænkning, som har dannet grundlag for regeringens forslag til ny lagstiftning om handelsbolag m.v., som blev vedtaget i Riksdagen i december 1980 med ikrafttræden 1. juli 1981, hvorved lagen om handelsbolag och enkla bolag af 1895 ophævedes.

b1) Interessentskabet. Interessentskabet var som nævnt reguleret i loven af 1895 om handelsbolag och enkla bolag, der ophævedes den 1. juli 1981, hvor den nye lov om handelsbolag och enkla bolag trådte i kraft. Denne viderefører på mange punkter den hidtil gældende retstilstand. Handelsbolag foreligger ifølge loven, når to eller flere aftaler i et selskab at udøve erhvervsvirksomhed. Loven indebærer, at det enkla bolag kun anvendes, når to eller fle-

re aftaler at drive virksomhed i et selskab, som ikke udøver næringsvirksomhed, eller som driver landbrug med bogføringspligt. Det enkla bolag opnår ikke retssubjektivitet i modsætning til handelsbolaget. Ved registrering i handelsregisteret kan det enkla bolag overgå til at blive et handelsbolag.

Interessenternes hæftelse i selskabet er personlig, solidarisk og direkte.

Ifølge lovens kap. 2, § 1, fastlægges deltageres indbyrdes retsforhold i aftalen, og kun i mangel af særlig aftale finder bestemmelserne herom i §§ 2-4 og §§ 6-16 anvendelse. Dette er regler om en ny deltagers indtræden, om selskabets ledelse - der som hovedregel varetages af samtlige interessenter - og regler om ret til indsigt i selskabets forhold samt regler om indskuddets forrentning og om fordeling af gevinst og tab. Uanset aftale herom har enhver selskabsdeltager altid ret til i henhold til § 5 til at granske selskabets regnskaber og få oplysninger om selskabets forhold.

Over for tredjemand kan enhver interessent tegne selskabet medmindre andet er aftalt.

Ifølge loven kan en interessent overdrage sin andel i selskabet. Medmindre andet er aftalt mellem de oprindelige interessenter, medfører sådan rettighedsovergang, at den nye interessent indtræder i den udtrædende interessents rettigheder og forpligtelser over for selskabet. Det er muligt i selskabsaftalen at begrænse den frie overdragelsesret ved at forbeholde en eller flere interessenter en indløsningsret til andelen.

Selskabet skal opløses ved likvidation, når samtlige interessenter er enige herom og ved en interessents død eller likvidation, medmindre andet er aftalt. Ved en interessents konkurs skal konkursboet godkende, at interessenten udtræder af selskabet, uden at dette skal opløses.

b2) Kommanditselskabet. Kommanditselskabet er som interessentskabet

reguleret i den nye lov om handelsbolag og enkla bolag, som trådte i kraft 1. juli 1981. Selskabet er ligesom i andre lande karakteriseret ved, at det har to slags selskabsdeltagere: komplementarerne, som er personligt ansvarlige for selskabets forpligtelser, og kommanditisterne, som kun er ansvarlige med den af dem indskudte kapital. I modsætning til tidligere indeholder den nye lov en regel, hvorefter stiftelser og ideelle foreninger ikke kan være komplementarer. Der er ikke i loven fastsat regler om kommanditisternes minimumsindskud i selskabet, da det er anset for unødvendigt, fordi der altid er ubegrænset hæftelse for mindst én af deltagerne. Loven indeholder en bestemmelse om, at kommanditisterne ikke ved deres udtræden eller selskabets opløsning kan pålægges større hæftelse for selskabets gæld end svarende til deres indskud. Ved krav fra kreditorerne om betaling af forfalden gæld, som selskabet ikke kan betale, skal kommanditisterne indbetale deres restindskud til selskabet og ikke direkte til kreditorerne. Reglerne om interessentskaber skal i øvrigt med enkelte undtagelser finde tilsvarende anvendelse på kommanditselskaber, medmindre andet aftales, kap. 3, § 1. Af undtagelser kan særligt nævnes, at kommanditisterne ikke har ret til at deltage i ledelsen af selskabet, medmindre andet er aftalt. Endvidere kan det aftales, at kommanditisterne ikke skal have ret til at granske selskabets regnskaber, § 6.

Ifølge loven er kommanditisterne udelukket fra at tegne selskabet, og reglen kan ikke ændres gennem aftale. Loven fastslår endvidere, at en kommanditists død ikke skal være likvidationsgrund for selskabet.

c) Finland.

Efter finsk ret er der kontraktfrihed i selskabsretten, d.v.s., at indehaverne af en virksomhed kan indrette deres foretagende, som det bedst passer dem inden for de grænser, lovgivningen i øvrigt sætter.

I selskabsretten sondres mellem to hovedgrupper af selskabsformer: selskaber og foreninger. Den væsentligste forskel mellem disse sel-

skabstyper er, at medlemstallet i selskaberne er fastlagt på forhånd, mens medlemsantallet i foreningerne kan variere.

Blandt selskaberne er de oftest forekommende selskabstyper oppna bolag eller handelsbolag - der svarer til det danske interessentskab - kommanditselskabet og aktieselskabet. Den finske lovgivning vedrørende interessentskaber og kommanditselskaber er gammel. Således er bestemmelserne om interessentskaber i handelsbalkens kap. 15 i loven af 1734 stort set stadig gældende. Kommanditselskaber er reguleret i en forordning af 24. november 1864 om selskaber, der udøver næring eller industri.

Blandt foreningerne sondres der mellem økonomiske og ideelle foreninger. Den vigtigste økonomiske forening er andelslaget, der omfatter andelsselskaberne og sparekasserne.

Reguleringen af aktieselskaber er af nyere dato, idet den gældende aktieselskabslov er fra 1966.

Der er i marts 1981 nedsat en kommission med henblik på en revision af lovgivningen om interessentskaber og kommanditselskaber.

c1) Interessentskabet. Interessentskabet er den ældste lovregulerede selskabsform i Finland. I 1961 udarbejdede en statskomité en betænkning med forslag til en ny lov om interessentskaber; men forslaget er ikke siden blevet fulgt op af en lov.

I finsk ret er interessentskabet en juridisk person med deraf følgende rettigheder og forpligtelser.

Stiftelse af et interessentskab sker ved en stiftelsesoverenskomst mellem interessenterne, der dog ikke ifølge loven skal være skriftlig. Antallet af stiftere skal være to eller flere, og disse kan være såvel fysiske som juridiske personer (herunder andre interessentskaber). Ved stiftelsesoverenskomsten mellem interessenterne anses selskabet for stiftet, og registreringen i handelsregisteret af erhvervsdrivende selskaber med angivelse af interessenternes navne, selskabets bestyrelse og dets hjemsted er således ikke

konstitutiv. Undtaget fra registreringspligten er f.eks. advokater og revisorer, der udøver virksomhed i interessentskabsform. I selskabets navn skal mindst én af interessenternes navne indgå.

Interessenterne hæfter personligt, solidarisk og direkte for selskabets forpligtelser.

Angående selskabsformuen gælder ikke særlige regler om pligt for interessenterne til et bestemt indskud. Stiftelsesaftalen mellem interessenterne bestemmer, hvad der indskydes, og ligeledes beror det på aftalen, hvordan overskud/underskud skal fordeles mellem interessenterne.

Hver interessent kan handle på selskabets vegne, og denne har ret til at kontrollere alle bogføringer m.m. i selskabet. Heroverfor står en pligt for interessenterne til at deltage i selskabets forvaltning.

Overdragelse af andele kan kun finde sted med samtlige interessentsers samtykke. En sådan overdragelse har dog ikke virkning over for selskabets kreditorer før registrering heraf i handelsregisteret.

Der er ikke pligt til aflæggelse af årsregnskab; men der er bogføringspligt.

Interessentskabet opløses, når det har opfyldt sit formål eller af anden grund ifølge stiftelsesaftalen skal opløses. Også ved en interessents død skal interessentskabet opløses, medmindre de resterende interessenter beslutter andet.

c2) Kommanditselskabet. I en forordning af 24. november 1864 reguleres kommanditselskabet. Den under interessentskabet nævnte betænkning fra 1961 indeholdt ligeledes regler om kommanditselskaber. Selskabet kendetegnes som i andre lande ved, at der findes to slags selskabsdeltagere, komplementarerne og kommanditisterne. De ansvarlige deltagere indtager samme stilling som interessenterne. Kommanditselskabsreglerne gælder således fortrinsvis for kommanditisterne.

Kommanditselskabet oprettes ved en skriftlig aftale, der normalt indeholder oplysning om deltagerne, selskabets formål, indskuddet fra kommanditisterne, selskabets navn og hjemsted, fordeling af over- og underskud blandt kommanditisterne, retten for kommanditisterne til at overdrage deres andel, og eventuelt hvor længe selskabet skal eksistere.

Kommanditselskabet skal anmeldes til handelsregisteret bilagt kommanditselskabsaftalen. Dog anses selskabet for at være stiftet før registreringen. I selskabsnavnet skal indgå mindst én ansvarlig deltagers navn, og det skal fremgå, at det er et kommanditselskab. Kommanditisternes navne må ikke anvendes i selskabsnavnet.

Forvaltningen af selskabet varetages af de ansvarlige deltagere. Kommanditisterne kan kun få denne beføjelse, såfremt der er slutet aftale herom med de ansvarlige deltagere. Herudover beror kommanditisternes rettigheder på kommanditselskabsaftalen. Dog har den enkelte ret til granskning af selskabets regnskaber i den udstrækning, det er nødvendigt for at kunne varetage sin ret til andel i overskuddet.

Kommanditisterne har inden for 3 måneder efter deres indtræden ret til at træde ud af selskabet med indskuddet i behold. Denne frist kan forlænges i aftalen, men ikke afkortes. Ved kommanditistens død kan arvingerne opsige aftalen.

I en lov fra 9. maj 1952 skabtes mulighed for at omdanne et kommanditselskab til et aktieselskab uden opløsning. Der kræves samtykke fra samtlige ansvarlige deltagere og kommanditister, medmindre selskabsaftalen fastsætter andet.

d) Frankrig.

Inden for fransk selskabsret sondres mellem civile selskaber og handelselskaber.

Af civile selskaber kendes *société civile* og *société en participation*. *Société civile* kan sammenlignes med et interessentskab, der ikke udøver erhvervsvirksomhed; men hæftelsen er pro rata i modsætning til interessentskabets. *Société en participation* svarer til et dansk stille selskab, der ikke udøver erhvervsvirksomhed. Reglerne for disse selskaber findes i Code Civil.

Særlige regler for handelsselskaber er siden 24. juli 1966 samlet i en lov om *sociétés commerciales*. Loven regulerer dog kun de selskabsformer, der henhører under den almindelige ret ('*droit commun*¹), og indeholder således ikke regler for f.eks. forsikringselskaber, banker, kreditinstitutter og investeringsforeninger.

Om et selskab er et handelsselskab og dermed omfattet af reglerne i handelsselskabsloven afgøres af dets formål. Dog betragtes *la société en nom collectif* (interessentskabet), *la société en commandite simple* (kommanditselskabet), *la société en commandite en actions* (kommanditaktieselskabet), *la société anonyme* (aktieselskabet) og *la société a responsabilité* (anpartsselskabet) altid som handelsselskaber uanset deres formål.

Loven indeholder langt mindre detaljerede regler end andre landes selskabslovgivning. Dette skyldes primært en anden lovgivningsteknik. I Frankrig er endog væsentlige spørgsmål henvist til regulering ved administrative bekendtgørelser, efter at det ved forfatningen af 4. oktober 1958 blev bestemt, at lovgivers kompetence er begrænset til de grundlæggende principper.

I Frankrig er det endvidere almindeligt som i Holland og Tyskland at opdele selskaber i kapital-selskaber og personselskaber. Til personselskaberne hører såvel interessentskabet som kommanditselskabet.

d1) Interessentskabet. Ifølge fransk domspraksis er interessentskabet typeeksemplet på et selskab efter almindelig ret, og reglerne for interessentskabet kommer til anvendelse på handelsselskaber, der ikke på tilstrækkelig klar måde er organiseret i en anden selskabsform.

De særlige regler for interessentskaber findes i loven om handelselskaber, art. 10-22. Selskabets retlige regulering i øvrigt er baseret på den kontrakt, der ligger til grund for selskabet samt de almindelige regler i Code Civil.

Selskabet stiftes ved oprettelse af en stiftelsesoverenskomst mellem personer, der hver skal opfylde betingelserne for at drive handel. Stiftelsesoverenskomsten skal offentliggøres og kan valgfrit bekræftes af en notar. I loven stilles der ingen krav til overenskomstens indhold, således heller ingen kapitalkrav. Selskabet skal dog registreres i handelsregisteret. Der er ikke fastsat nogen frist herfor; men så længe selskabet ikke er registreret, opnår det ikke juridisk personlighed.

Interessenterne hæfter personligt, solidarisk og direkte for selskabets forpligtelser.

Ifølge loven skal interessentskabet have et firmanavn, der skal indeholde navnet på en eller flere af interessenterne.

Medmindre andet bestemmes, deltager alle interessenterne i selskabets daglige ledelse. Beslutninger i selskabet kræver enstemmighed, medmindre det i vedtægterne er fastsat, at alle eller nogle beslutninger kan træffes ved flertal. I dette tilfælde har hver selskabsdeltager én stemme, uanset indskuddets størrelse. Til ændring af selskabets vedtægter, foretagelse af en for selskabet ualmindelig beslutning og godkendelse af årsregnskabet kræves indkaldelse til generalforsamling.

Der skal hvert år aflægges et årsregnskab, der skal godkendes af selskabsdeltagerne. Medmindre andet er bestemt, fordeles tab og gevinst i selskabet i forhold til indskud.

Overdragelse eller overførsel af en andel ved dødsfald kræver samtlige interessenters samtykke. Dog kan der i vedtægterne fastsættes bestemmelser om overførsel ved dødsfald til en eller flere arvinger eller andre udpegede personer.

Findes der en formue i selskabet, har selskabets kreditorer fortrinsret til denne. Søger kreditorerne dækning hos de enkelte selskabsdeltagere, konkurrerer de derimod på lige fod med eventuelle sær kreditorer. I tilfælde af selskabets konkurs skal hver enkelt interessents bo også tages under konkursbehandling.

Af særlige opløsningsgrunde kan nævnes, at selskabet skal opløses i tilfælde af en deltagers umyndighed, konkurs og i tilfælde, hvor en deltager, f.eks. i forbindelse med en straffedom, får forbud mod at udøve handelsvirksomhed.

- d2) Kommanditselskabet. Kommanditselskabet i fransk ret er ligesom i andre lande karakteriseret ved, at det har to slags selskabsdeltagere: komplementarerne, som er personligt ansvarlige for selskabets forpligtelser, og kommanditisterne, som kun er ansvarlige for den af dem indskudte kapital. Selskabet karakteriseres således som en sammenslutning mellem handlende og kapitalister.

I loven om handelsselskaber er der i art. 23-28 fastsat nogle få præceptive regler for selskabets virksomhed. Selskabets retlige regulering i øvrigt er i det væsentlige baseret på den kontrakt, der ligger til grund for selskabet, samt på de almindelige regler i Code Civil.

Om lovens krav til selskabets stiftelse, registrering og kapitalforhold gælder tilsvarende regler som for interessentskaber.

Et kommanditselskab skal som interessentskabet have et firmanavn. I navnet må der ikke optages navnet på en kommanditist. Overtrædelse af denne regel medfører, at kommanditisten bliver fuldt ansvarlig for selskabets forpligtelser.

For komplementarerne gælder endvidere samme regler som for interessenterne i interessentskabet. De hæfter således på samme måde i selskabet*, ligesom de skal opfylde betingelserne for at være handlende, og de skal erklæres konkurs, hvis selskabet erklæres konkurs.

Kommanditisterne derimod skal blot opfylde deres indskudsforpligtelse.

Ledelsen af selskabet kan varetages af en eller flere komplementarer, eller selskabet kan ansætte en direktør til at lede selskabet. Kommanditisterne kan derimod ikke deltage i selskabets ledelse.

Til ændring af selskabets vedtægter, foretagelse af en for selskabet ualmindelig beslutning og godkendelse af årsregnskabet kræves indkaldelse af generalforsamling. Beslutning herom kræver enstemmighed blandt komplementarerne og flertal blandt kommanditisterne både for så vidt angår antal og kapital.

I loven findes ingen regler om fordeling af over- og underskud. I mangel af særlig aftale fordeles det til alle selskabsdeltagere i forhold til indskud i selskabet.

Overdragelse af selskabets andele kan kun ske med samtlige selskabsdeltageres samtykke. Dog kan vedtægterne bestemme, at kommanditisternes andele frit kan omsættes mellem selskabsdeltagere, og at de kan overdrages til tredjemand, når samtlige komplementarer og flertallet af kommanditister både i antal og kapital samtykker heri. Under sidstnævnte betingelser kan en komplementar ligeledes overdrage sin andel til en kommanditist.

Opløsning af selskabet skal foretages under samme betingelser som ved opløsning af interessentskaber.

e) Holland.

Burgerlijk Wetboek indeholder den almindelige selskabsretlige regulering for alle selskaber i Holland. I hollandsk ret findes fem forskellige slags selskaber. Det er: burgerlijke maatschap - som danner grundlag for specialselskaberne - vennootschap onder firma (interessentskabet) og commanditaire vennootschap (kommanditselskabet). Det førstnævnte selskab har lighedspunkter med det danske stille selskab, idet dets eksistens ikke manifesterer sig udadtil. Det anvendes især i

liberale erhverv. Alle tre selskabsformer er reguleret i: Bog I af Burgerlijk Wetboek; men udover de i denne bog indeholdte generelle regler findes der en specialregulering for de to sidstnævnte selskabsformer i Wetboek van Koophandel.

De andre selskabsformer i hollandsk ret er: naamloze vennootschap (aktieselskab) og besloten vennootschap (anpartsselskab). Disse selskaber er i modsætning til de tre førstnævnte selskabstyper juridiske personer efter hollandsk ret og reguleres i Bog II af Burgerlijk Wetboek, der er forbeholdt reguleringen af juridiske personer. Denne bog indeholder således også bestemmelser for cooperatieve vereniging (kooperative selskaber) og onderlinge waarborgmaatschappij (gensidigt selskab), uanset at disse ikke efter hollandsk ret hører under selskabsretten. Den sidstnævnte selskabsform betragtes lige som det kooperative selskab som en særlig slags forening i hollandsk ret, og lovreguleringen af disse ligger tæt op ad hinanden.

Det kan tilføjes, at bestemmelserne om kommanditaktieselskaber blev ophævet i 1975 på grund af selskabets ringe udbredelse.

Ligesom i flere andre EF-lande er det almindeligt i Holland at opdele selskaber i person- og kapital-selskaber. I selskaber, der som interessentskabet og kommanditselskabet er personselskaber, er der personligt ansvarlige deltagere. En karakteristisk forskel mellem bestemmelserne for de to typer af selskaber er, at alle spørgsmål vedrørende selskabets formue eller kapital stort set er overladt til parternes aftale i personselskaberne, idet det væsentlige moment ved disse selskabsformer er den eller de personligt hæftende selskabsdeltagere.

e1) Interessentskabet. Interessentskabet defineres som en sammenlutning, der har til formål at udøve virksomhed under et fællesnavn. Liberale erhverv som advokat- og lægevirksomhed anses ikke for at falde ind under denne definition og kan derfor ikke i Holland udføres i interessentskabsform. Af domstolene karakteriseres selskabet som en kontrakt mellem deltagerne og ikke som en juridisk person.

Interessentskabsformen er den selskabsform, der anvendes, når

to eller flere personer efter aftale og for fælles regning beslutter sammen at udøve virksomhed.

Kapitel 2 i Wetboek van Koophandel indeholder i art. 16-35 de særlige regler, der findes for interessentskaber og kommanditselskaber.

Interessentskabet stiftes ved skriftlig aftale mellem mindst to personer. Der stilles ikke særlige krav til stiftelsesproceduren; men selskabet skal registreres i handelsregisteret. Retsvirkningen af registreringen er bl.a., at tredjemand ikke kan mødes med indsigelser mod det, der er registreret, hvis han handler i god tro.

I selskabet hæfter interessenterne personligt, solidarisk og direkte for selskabets forpligtelser, og denne hæftelsesform kan hverken begrænses eller udelukkes af interessentskabskontrakten, og den fortsætter, selv efter at en interessent er trådt ud af selskabet.

Selskabet er som aktieselskabet en sammenslutning med et økonomisk formål. Men i modsætning til aktieselskabet, der er en samling af kapital, er interessentskabet en samling af personer, hvor spørgsmål om selskabets kapital ikke som sådan spiller nogen væsentlig rolle. Der stilles således ikke i loven krav om tilstedeværelsen af en selskabskapital, og loven indeholder ingen regulering af spørgsmål vedrørende selskabets kapitalforhold.

Retsforholdet mellem interessenterne i relation til beslutningskompetence og fordeling af over- og underskud fastlægges i detaljer i interessentskabskontrakten inden for de meget vide rammer, som loven angiver.

Med hensyn til beslutningskompetence fastslår loven blot, at hver interessent kan tegne firmaet udadtil inden for selskabets daglige forretninger. Denne regel fortolkes alene som en tegningsretsregel, og i interessentskabskontrakten er det muligt at udelukke én eller flere interessenter fra at deltage i selskabets ledelse. Den enkelte interessents ret til at tegne selskabet udadtil kan

begrænses eller ophæves; men for at opnå den tilsigtede virkning skal det registreres i handelsregisteret.

For så vidt angår fordeling af over- og underskud er den almindelige hovedregel, at udbyttet skal fordeles proportionalt i forhold til hver enkelt interessents indskud.

Der findes ingen pligt til aflæggelse af årsregnskab; men som andre virksomheder skal selskabet føre et bogholderi.

Opløsning af et interessentskab følger de almindelige regler i Burgerlijk Wetboek om opløsning af alle slags virksomheder; men opregningen af grunde til opløsning i denne lov er ikke fuldstændig. Af opløsningsgrunde for interessentskaber kan f.eks. nævnes:

- aftale mellem interessenterne;
- opløsning, fordi selskabet har opfyldt sit formål;
- en interessents død eller udtræden af selskabet;
- en interessents konkurs.

Selskabets konkurs følges generelt af de enkelte interessenters konkurs.

e2) Kommanditselskabet. I loven defineres et kommanditselskab som et selskab imellem en eller flere personer, der hæfter personligt for hele selskabets gæld, og en eller flere personer, der indskyder kapital. Selskabet betragtes også i Holland som en variant af interessentskabet, og ligesom dette er det en sammenslutning, der er stiftet med det formål at udøve virksomhed under fælles navn.

Kommanditselskabet er den selskabsform i Holland, der er mest usikkerhed omkring. Loven indeholder som for interessentskabet kun ganske få regler om selskabet, og i doktrinen findes der meget delte opfattelser om selskabets juridiske status. Er der flere komplementarer i selskabet, betragtes selskabet samtidig som et interessentskab, og reglerne for interessentskabet finder anvendelse på forholdet mellem komplementarerne.

Et karakteristisk træk ved selskabet er, at kommanditisterne er komplementarernes kreditorer for det indskud, de har gjort i selskabet, og at de i komplementarernes bo opnår dækning på lige fod med komplementarernes særkreditorer, men efter selskabskreditorerne.

Ligesom interessentskabet stiftes kommanditselskabet ved skriftlig aftale, og der stilles heller ikke her særlige krav til stiftelsesproceduren; men selskabet skal indregistreres i handelsregisteret. Registreringen omfatter ikke kommanditisternes navne, men blot den kapital, der udgør kommanditistkapitalen.

Retten til at deltage i forvaltningen af selskabet tilkommer alene komplementarerne, og kommanditisterne er ved loven positivt udelukket fra at deltage i selskabets ledelse. Kommanditisterne kan i dag ifølge kontrakten sammen med komplementarerne tillægges ret til at godkende årsregnskabet.

Om kommanditisternes retsstilling bestemmer loven herudover, at kommanditisternes navne ikke må være en del af selskabets navn, og at de ikke må være ansat i selskabet.

Reglerne for regnskabsaflæggelse og opløsning er de samme som for interessentskaber.

f) Storbritannien.

Storbritannien består geografisk af England, Wales, Skotland og Nordirland; men det er kun de tre førstnævnte landsdele, der har fælles selskabsret (med nogle få afvigelser for så vidt angår Skotland). Selskabsreguleringen i Nordirland følger dog stort set samme principper som den selskabsretlige regulering i den øvrige del af Storbritannien, og den beskrives derfor ikke særskilt i det følgende.

I britisk ret findes to grundlæggende typer af selskaber: the partnership og the incorporated company (i det følgende benævnt juridiske personer).

Til gruppen af partnerships hører the general partnership, der kan sammenlignes med det danske interessentskab, og the limited partnership, der svarer til det danske kommanditselskab. Den generelle lovregulering af disse selskabstyper findes i the Partnership Act fra 1890, der definerer et partnership som den forbindelse, der opstår mellem personer, der driver virksomhed i fællesskab med overskud for øje. Reglerne i denne lov finder også anvendelse på kommanditselskabet, i den udstrækning andet ikke er fastsat i særloven for kommanditselskaber: the Limited Partnerships Act 1907.

Den generelle regulering af de juridiske personer, der også går under fællesbetegnelsen registrerede selskaber, findes i the Companies Act 1948.

Loven sonderer mellem limited og unlimited companies, og inden for limited companies sondres mellem public eller private companies, der svarer til det danske aktieselskab og anpartsselskab.

I de lukkede selskaber er deltagerantallet begrænset til 50, og andelen er ikke frit omsættelige. Endvidere er stiftelsesformaliteterne kun få.

Companies Act sonderer ikke mellem civile selskaber og handelsselskaber, og loven er ikke en udtømmende regulering af de omfattede selskaber, idet mange principper hentes fra domstolspraksis.

Foruden de selskaber, der reguleres ved the Companies Act, findes en række selskaber, der er stiftet ved en kongelig akt eller ved en speciel parlamentsvedtagelse (statutory companies). The Chartered Companies Act af 1837 og 1884 gav kongehuset denne egenartede ret til at oprette selskaber ved kongelig bevilling. Tidligere blev selskaber ofte oprettet ved kongelig bevilling; men efter the Companies Act 1948 sker dette kun meget sjældent, og i dag gives 'charters'¹ hovedsageligt til selskaber, der ikke driver forretning, såsom 'The Institute of Chartered Accountants'¹.

Selskaber oprettet ved en speciel parlamentsvedtagelse er ofte offentlige selskaber, og i modsætning til 'chartered corporations' eksisterer de

kun som selskaber for at opfylde de særlige formål, med henblik på hvilke parlamentet har oprettet dem. Hvis de handler uden for deres formål, er handlingerne ugyldige i henhold til 'Common Law'¹. Til denne kategori hører mange offentlige værker.

f1) Interessentskabet. Interessentskabet er reguleret i Partnerships Act af 1890. I loven defineres interessentskabet som en forbindelse mellem personer, der driver virksomhed i fællesskab med overskud for øje. Loven angiver endvidere de tilfælde, den ikke finder anvendelse på, selv om de efter deres struktur falder ind under det begreb, loven opererer med. Loven finder således ikke anvendelse på et registreret joint stock company (Companies Act 1949 og 1967), en forening inkorporeret under en parlamentsvedtagelse eller under en kongelig anordning.

Et interessentskab opstår ved mundtlig eller skriftlig aftale eller ved sædvane. Hvis flere personer gennem deres optræden giver udtryk for et fællesskab, der har et økonomisk sigte, vil dette blive betragtet som et interessentskab.

I selskabet hæfter interessenterne personligt, solidarisk og direkte, og selskabet er derfor ikke en juridisk person med selvstændig retsevne. Selskabet skal have et fælles navn, der kan indeholde navnene på deltagerne; men der er i henhold til Registration of Business Names Act 1916 ikke et krav om, at deltageres navne skal indgå. Et partnership kan endog lade 'company'¹ indgå i navnet; men der er forbud mod at bruge 'limited' i navnet.

Partnerships skal registreres inden 14 dage efter påbegyndelsen af virksomheden. I registreringen skal indgå navnet, formålet, hjemstedet, navnene og nationaliteten på deltagerne og endelig oplysning om deltageres øvrige erhvervsvirksomhed.

Hver interessent kan handle på selskabets og de andre interessenters vegne.

Det indbyrdes forhold mellem interessenterne er reguleret ved stiftelsesaftalen mellem disse. Hovedreglen er, at overskud og un-

derskud deles ligeligt mellem dem, og at hver deltager har ret til at deltage i selskabets ledelse.

Ind- og udtræden af selskabet kræver samtlige interessenters samtykke, medmindre andet er fastsat i aftalen.

Når en person træder ind i et interessentskab, hæfter han ikke for gæld opstået før hans indtræden, og en interessent, der træder ud, hæfter også kun for gæld opstået, mens han var deltager. Dog skal vedkommende til registeret give oplysning om sin udtræden for ikke at blive forpligtet til betaling af efterfølgende opstået gæld.

f2) Kommanditselskabet. Denne selskabstype beskrives bedst som en mellemting mellem et partnership og et limited company. Der findes ligesom for partnerships en lov, Limited Partnership Act 1907, der ret udførligt regulerer forholdene for en 'limited partner'¹. Ændringer af loven er foretaget ved lovene af 1972 og 1974; men disse ændringer er af mere teknisk karakter, idet disse vedrører ophævelse af registreringsafgift på udstedte dokumenter samt opstilling af skemaer for anmeldelse af limited partnerships. Der skal være mindst én 'general partner'¹ og én 'limited partner'. Endvidere er medlemstallet begrænset til 20 og for banking limited partnerships's vedkommende til 10.

Selskabet registreres i aktieselskabsregisteret med navn, formål, hjemsted, fulde navn for alle deltagerne, tidspunktet for stiftelsen af selskabet og dets begyndelse, erklæring om, at det er 'limited'¹ og endelig oplysning om hver 'limited partner'¹ og hans indskud.

Såfremt selskabet ikke bliver registreret, siger loven, at det vil blive betragtet som et 'general partnership' og medlemmene som 'general partners'.

En 'limited partner' hæfter kun begrænset, pro rata og indirekte. Han kan ikke deltage i ledelsen af selskabet, og han kan ikke handle på, selskabets vegne. Han kan dog undersøge selskabets

regnskabsbøger. I tilfælde af en 'limited partner's død eller konkurs bliver selskabet ikke opløst.

En 'general partner'¹ leder selskabet og hæfter solidarisk, direkte og personligt. Han kan skifte over til at blive 'limited partner', hvis han får dette registreret, og oplysning herom bringes i London Gazette. Først fra optagelse heri træder ændringen i kraft.

g) Tyskland.

Das Bürgerliche Gesetzbuch indeholder de almindelige civilretlige regler samt reglerne for de to grundlæggende selskabsformer i tysk ret: foreningen (der Verein) og det civile selskab (die burgerlich-rechtliche Gesellschaft). Med udgangspunkt i disse to selskabsformer er alle øvrige selskabsformer i tysk ret udviklet.

Foreningen er karakteriseret ved at være en sammenslutning af personer, der udøver virksomhed under et fællesnavn, hvor ledelsen af selskabet er henlagt til særlige selskabsorganer, og hvis virksomhed er uafhængig af ændringer i selskabsdeltagernes kreds.

I modsætning hertil er det karakteristiske træk ved det civile selskab, at selskabets ledelse varetages af selskabsdeltagerne, og at ændringer i selskabsdeltagernes kreds påvirker selskabets aktiviteter.

I tysk selskabsret sondres også mellem selskaber med og uden juridisk personlighed og mellem kapital- og personselskaber.

Foreningen har dannet udgangspunkt for følgende selskaber: die Aktiengesellschaft (aktieselskabet) og die Kommanditgesellschaft auf Aktien (kommanditaktieselskabet), der begge er reguleret i der Aktiengesetz fra 1965, die Gesellschaft mit beschränkter Haftung (anpartsselskabet, reguleret i der Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung fra 1892, die Genossenschaft mit unbeschränkter und beschränkter Haftpflicht (det kooperative selskab), reguleret i der Gesetz betreffend die Erwerbs- und Wirtschaftgenossenschaften fra 1898, dog sidst ændret i 1973, der Versicherungsvereinigung auf Gegenseitig-

keit (det gensidige forsikringsselskab) reguleret i der Versicherungs-aufsichtsgesetz fra 1931 og die bergrechtliche Gewerkschaft, der er reguleret i die bergrechtliche Gewerkschaft in Landesgesetzen.

Det civile selskab har dannet grundlaget for die offene Handelsgesellschaft (interessentskabet), die Kommanditgesellschaft (kommanditselskabet), die stille Gesellschaft (det stille selskab) og die Reederei (partrederiet), der alle er reguleret i Handelsgesetzbuch fra 1897.

I 1971 blev der af justitsministeriet i Tyskland nedsat en rådgivende kommission af uafhængige sagkyndige til undersøgelse af en moderne virksomhedsretsplejes problemer. Undersøgelsens tyngdepunkt skulle være virksomhedens struktur, herunder ejer- og arbejdstagerrettigheder, koncernretten og offentlighedskravene for virksomheden og koncernen. Herudover havde kommissionen til opgave at undersøge, hvorvidt de eksisterende forskelligheder mellem forskellige selskabsformer bør bevares, og hvorvidt ensartede regler kan fastsættes for flere eller alle selskabsformer.

I slutningen af 1979 afgav kommissionen en rapport, hvis værdi først og fremmest ligger i problemernes fremstilling, i angivelse af løsningsmuligheder og argumenter for vurderingen af disse løsningsmuligheder.

Kommissionens arbejde har således ikke resulteret i forslag til ændringer af selskabsretten.

g1) Interessentskabet. Interessentskabet defineres i loven som et selskab, der har til formål at udøve handelsvirksomhed under et fællesnavn, såfremt ingen af selskabsdeltagernes hæftelse over for tredjemand er begrænset.

2. Bog i Handelsgesetzbuch indeholder i §§ 105-160 de særlige regler, der gælder for interessentskabet. På forhold, der ikke er dækket af disse regler, finder de almindelige bestemmelser i das Bürgerliche Gesetzbuch anvendelse.

Der findes ingen regler om selskabets stiftelse i Handelsgesetzbuch; men loven indeholder bestemmelser om, at selskabet ved

stiftelsen skal anmeldes til handelsregisteret.

I selskabet hæfter interessenterne personligt, solidarisk og direkte over for tredjemand, og denne hæftelsesform kan ikke begrænses med virkning over for tredjemand. På grund af selskabets personlige karakter stiller loven ingen krav til selskabets kapitalforhold.

Ifølge loven er hovedreglen, at forholdet mellem interessenterne fastlægges i interessentskabskontrakten, og de ret detaljerede regler i loven finder kun anvendelse, såfremt intet andet er bestemt. Dette er regler om selskabets erstatningspligt over for en interessent, der har haft udlæg for selskabet, om påløbne renter for for sent indbetalt indskud, om forbud for interessenterne mod uden for selskabet at udøve tilsvarende erhverv, om at alle interessenter både er berettiget og forpligtet til at deltage i selskabets ledelse, om den enkelte interessents kontrolret, om forholdsmæssig fordeling af gevinst og tab og om forbud mod, at den enkelte interessent udtager sin kapitalandel i selskabet.

For så vidt angår forholdet til tredjemand er enhver interessent berettiget til at tegne selskabet udadtil.

Medmindre andet er fastsat i interessentskabskontrakten, skal selskabet opløses, såfremt en interessent ønsker at udtræde af selskabet. Selskabet skal endvidere opløses, når det har opfyldt sit formål eller efter aftale mellem interessenterne ved konkurs og ved en interessents død.

Der stilles ikke i loven krav om aflæggelse af årsregnskab for interessentskabet. Derimod omfatter Publicitetsgesetz fra 1969 om aflæggelse af regnskaber også interessentskaber, idet denne lov finder anvendelse på alle selskaber af en nærmere angivet størrelsesorden. Omfattet af loven er selskaber, der opfylder to af følgende bestemmelser med udløbet af 3 på hinanden følgende regnskabsår: balancesummen af selskabets aktiver overstiger 150 mill. DM, selskabets omsætning overstiger 250 mill. DM, selskabet beskæftiger mere end 5.000 arbejdstagere.

Det kan endvidere nævnes, at regler om medarbejderindflydelse i Tyskland er udskilt til regulering i en særlig lov om medbestemmelse fra 1976. Denne lov gælder kun for selskaber, der i tysk ret er tillagt juridisk personlighed. Da hverken interessentskabet eller kommanditselskabet er juridiske personer, finder loven om medbestemmelse ikke anvendelse på dem.

g2) Kommanditselskabet. Kommanditselskabet er som interessentskabet et personselskab og defineres i loven som et selskab, der har til formål at udøve handelsvirksomhed under et fællesnavn, og hvor en eller flere af selskabsdeltagernes hæftelse er begrænset til et bestemt indskud, mens andre selskabsdeltageres hæftelse er personlig.

Handelsgesetzbuch indeholder i 2. Bog, 2. afsnit i §§ 161-177a nogle få regler for kommanditselskabet. Såfremt ikke andet er fastlagt i disse bestemmelser, finder reglerne om interessentskaber tilsvarende anvendelse.

Selskabet skal ved stiftelsen anmeldes til handelsregisteret, for kommanditisternes vedkommende skal kun deres antal angives, og det er udtrykkeligt angivet, at hverken deres navn eller indskud skal oplyses. Så længe selskabet ikke er registreret, hæfter også kommanditisterne personligt for selskabets forpligtelser.

Om deltagerens indbyrdes forhold bestemmer loven, at reglerne for interessentskaber finder tilsvarende anvendelse i mangel af anden aftale med de modifikationer, at kommanditisterne er udelukket fra at deltage i selskabets ledelse, og at konkurrenceklausulen ikke finder anvendelse for kommanditselskaber.

I loven tillægges kommanditisterne en vis kontrolret, idet de kan forlange at få oplysning om selskabets årlige balance og at efterprøve, hvorvidt den oplyste balance er korrekt.

Reglerne for opløsning af interessentskaber finder tilsvarende anvendelse på kommanditselskaber.

For så vidt angår aflæggelse af årsregnskab og medbestemmelse gælder tilsvarende som for interessentskaber.

Afsnit 4.

Motiver for valg af selskabstype.

Ved valget mellem forskellige selskabsformer gør en række undertiden modstridende hensyn sig gældende. Virksomhedens formål, kapitalbehovet, risikoens begrænsning, beskatningen, ledelsens sammensætning samt generationsskifteproblemer er nogle af de hensyn, der ofte vil indgå i beslutningsgrundlaget ved valget af selskabsform.

Opfylder en af de sædvanlige selskabsformer ikke de særlige ønsker, man har for driften af sin virksomhed, er der i dansk ret mulighed for at danne sin egen selskabskonstruktion. En usædvanlig selskabskonstruktion kan dog indebære visse vanskeligheder i retlig og økonomisk henseende.

a) Virksomhedens formål.

I visse tilfælde er en virksomheds formål af afgørende betydning for, i hvilken form virksomheden skal drives, idet speciallovgivningen indeholder præceptive regler herom.

Således foreskriver bank- og sparekasselovgivningen, at bank- og sparekassevirksomhed kun kan drives af henholdsvis aktieselskaber eller af selvejende institutioner. Anvendelse af disse selskabstyper er derimod forbudt inden for ejendomsmæglervirksomhed, idet loven her bestemmer, at kun personer har ret til at få beskikkelse som ejendomsmægler. Ifølge landbrugsloven kræves der særlig tilladelse til erhvervelse af adkomst på en landbrugsejendom i landzone, såfremt erhververen er et selskab - hvilken tilladelse kun gives i helt specielle tilfælde. Som et yderligere eksempel kan nævnes, at selskaber ifølge lov om sommerhuse og camping m.v. ikke uden boligministerens tilladelse må erhverve fast ejendom med henblik på udlejning til sommerbeboelse.

Inden for specielle erhvervsområder er traditionen ofte hovedårsagen

til, at en bestemt selskabstype anvendes. Således ejes mindre skibe og fiskekuttere ofte gennem et partrederi, og selskabet med begrænset ansvar er en ofte benyttet selskabsform, når der gennem Kooperation tilstræbes billigere indkøb som i brugsforeninger og bedre produktions- og afsætningsvilkår som i andelsselskaberne.

I det følgende vil der blive set bort fra de tilfælde, hvor virksomhedens specielle formål vil være afgørende for valg af selskabstype. I praksis kommer valget da som regel til at stå mellem interessentskabet, kommanditselskabet, aktieselskabet og anpartsselskabet. I det følgende er forholdene vedrørende kommanditselskabet særlig fremhævet; men andre forekommende selskabstyper vil også blive berørt.

b) Den begrænsede hæftelse.

Muligheden, for at sikre at en virksomhed kan drives uden personligt gældsansvar, således at risikoen kan begrænses til de aktiver, der vedrører den erhvervsmæssige drift, må antages at være et hovedhensyn ved valg af selskabsform.

De mest kendte selskaber med begrænset ansvar er aktie- og anpartsselskabet og andelsselskabet med begrænset ansvar. Fælles for disse selskaber er, at deltagerne kun hæfter med et forud fastsat beløb.

Endvidere kan en begrænsning i hæftelsen opnås ved oprettelse af et kommanditselskab og et stille selskab. Fælles for disse selskaber er, at nogle af deltagerne hæfter personligt, mens andre kun hæfter med et begrænset beløb.

Selskaber uden begrænset ansvar er interessentskabet, partrederiet og andelsselskabet med solidarisk ansvar.

Aktie- og anpartsselskabet er de bedst kendte og mest benyttede selskaber, hvor selskabskreditorerne, når beløbet for aktien eller anparten er indbetalt, alene kan holde sig til selskabets formue, ikke til selskabsdeltagerens formue uden for selskabet.

I selskabet med begrænset ansvar kan begrænsningen i hæftelsen enten have karakter af et indskud i selskabet eller af en tegnet garantikapital. I fimalovens § 20 foreskrives det blot, at der 'skal gives oplysning om de bestemmelser, som måtte være vedtagne angående medlemmernes ansvar lige overfor tredjemand¹. Andelsforeninger og kooperative selskaber er oftest i dag organiseret som selskaber med begrænset ansvar.

Kommanditselskabets stigende anvendelse må sammen med de skattemæssige hensyn tilregnes den manglende personlige hæftelse for kommanditisterne i selskabet. Karakteristisk for kommanditselskabet er, at ansvarsformen er blandet, idet én eller flere af deltagerne - komplementarerne - hæfter personligt, solidarisk og direkte for selskabsgælden, og én eller flere af deltagerne - kommanditisterne - hæfter solidarisk, men begrænset med deres indskudte kapital eller med det beløb, som de i henhold til selskabsaftalen er forpligtet til at indskyde i selskabet. Kommanditselskabet er således en mellemting mellem på den ene side et ansvarligt interessentskab, hvori alle deltagerne hæfter personligt, solidarisk og direkte for selskabsgælden, og på den anden side aktieselskaber, anpartsselskaber og andre selskaber, hvori alle deltagerne hæfter begrænset. Det har været omtvistet, om et aktieselskab eller et andet selskab med begrænset ansvar for deltagerne kan være komplementar, fordi der ikke her står nogen personlig hæftelse af sædvanlig karakter bag selskabet. Dette er nu fast antaget, ligesom det antages, at et aktieselskab kan være interessent i et ansvarligt interessentskab, jfr. forudsætningen herom i aktieselskabslovens § 173, stk. 1.

Også i det stille selskab er det muligt at begrænse hæftelsen. I selskabskontrakten kan det aftales, hvilken hæftelse, eventuelt slet ingen hæftelse, den stille deltager skal have for selskabets forpligtelser.

Betydningen af den begrænsede hæftelse træder klarest frem, hvor en eller flere personer ønsker at etablere en ny virksomhed, som kan være risikobetonet. Benyttelsen af enten aktieselskabet eller anpartsselskabet kan her for en stor del skyldes ønsket om at reducere det eventuelle tab til den investerede sum. Er aktieselskabets eller anpartsselskabets egenkapital beskeden, vil hovedleverandører, bankforbindelser og lignende dog ofte stille krav om personlig kaution af hoved-

aktionæren/-anpartshaveren for at få dennes medhæftelse.

Selv med disse modifikationer må det dog antages, at hæftelsesbegrænsningen er et meget vægtigt argument for at vælge netop en af disse selskabsformer. Hertil kommer at den stigende tendens til stordrift, der ofte fører et stigende behov for fremmedkapital med sig, endvidere må antages til stadighed at accentuere ønsket om at begrænse den heraf følgende risiko. Ved benyttelse af kommanditselskabsformen kan man opnå væsentligt det samme, som opnås ved stiftelse af et aktie- eller anpartsselskab, nemlig begrænsning af hæftelsen. Denne parallel gælder særligt, når komplementaren er et aktie- eller anpartsselskab, hvis hele kapital indskydes i selskabet.

Hvilken af de nævnte selskabsformer man skal vælge, når den begrænsede hæftelse er et hovedformål ved etablering af en virksomhed, beror på andre hensyn, idet den ene selskabsform ikke betegner et bedre middel end den anden til at opnå en ansvarsbegrænsning.

c) Beskatning.

Ved valget mellem forskellige selskabstyper spiller de skattemæssige overvejelser en væsentlig rolle, fordi der efter gældende regler kan være betydelig forskel på beskatningen af indkomst, som hidrører fra et selskab, der er selvstændigt skattesubjekt, og indkomst, der hidrører fra personligt drevne virksomheder. Til de sidste hører interessentskabet, kommanditselskabet, partrederiet og det stille selskab.

Aktie- og anpartsselskaber og andre selskaber med begrænset ansvar, herunder andelsselskaber, der ikke fordeler et eventuelt overskud på grundlag af omsætning med medlemmerne, er derimod selvstændige skattesubjekter, ligesom fonde og de kooperative virksomheder er det; men for disse sidste gælder særlige beskatningsregler.

Se nu herom betænkning nr. 925/1981: Redegørelse fra udvalget om virksomhedsbeskatning.

Det er ikke muligt at opstille generelt gyldige normer for, hvilken selskabsform der skattemæssigt er den mest fordelagtige. Dette afhænger bl.a. af, hvor stor en del af overskuddet man agter at opspare i virksomheden, og hvor stor en del man agter at udlodde.

Skatteretligt kan de selskabstyper, der traditionelt anvendes, indeles i to hovedgrupper, hvor selskabsindtjeningen i den ene gruppe i princippet undergives beskatning såvel hos selskabet som hos deltagerkredsen, mens selskabsindtjeningen i den anden gruppe kun beskattes hos deltagerne.

De personligt drevne virksomheder er ikke selvstændige skattesubjekter. Hele indtjeningen belastes umiddelbart med almindelig indkomstskat efter personsatteskalaen; det vil sige, at indtægter og udgifter i selskabet skattemæssigt henføres til hver enkelt deltager i det forhold, over- og underskud fordeles mellem dem. Hver enkelt selskabsdeltager kan derfor foretage sin egen skattemæssige opgørelse af virksomhedens drift. Aktiverne anses som forholdsmæssigt anskaffet af den enkelte, som herefter kan anvende de afskrivningsregler, der gælder for det pågældende aktiv.

I kommanditselskaber har spørgsmålet om fradragsbegrænsning for kommanditisterne været genstand for særlig opmærksomhed.

Efter administrativ praksis er fradragsretten for kommanditistens underskud i selskabet begrænset til hæftelsen, der normalt svarer til kommanditistens indskud. Da tab herudover skal bæres af komplementaren, til hvem kreditorerne kan holde sig for den udækkede del, får komplementaren et merfradrag, der modsvarer fradragsbegrænsningen for

¹ Spørgsmålet er indbragt for Vestre Landsret (VL B 1613/1980, 7. afdeling). Direktør Johannes Kruse, Silkeborg, mod ministeriet for skatter og afgifter. Ved dommen er den ovenfor beskrevne administrative praksis godkendt, hvorefter kommanditisters ret til afskrivning og fradrag for driftsunderskud er begrænset til hæftelsesbeløbet. Spørgsmålet om anke er uafklaret ved redaktionens slutning.

kommanditisterne, jfr. nærmere om kommanditisters fradrag for underskud m.v. i Ligningsvejledningen 1980, side 743-752, der er optrykt som bilag 3.

For selvstændigt beskattede selskaber belastes den del af overskuddet, der udloddes som udbytte, umiddelbart med selskabsskat og derefter med almindelig indkomstskat efter personskatteskalaen hos deltagerne.

Dette gælder dog kun i det omfang, selskabsindkomsten umiddelbart efter indtjeningen udloddes som udbytte. Henlægges indtjeningen i stedet som reserve i selskabet, belastes indtjeningen, så længe midlerne forbliver i selskabet, ikke med andet end selskabsskat, der for tiden udgør 40 pct. Selskabet er ikke formueskattepligtigt. Denne henstand med yderligere beskatning giver selskabet en likviditetsmæssig fordel i forhold til de personligt drevne virksomheder, hvor hele indkomsten med det samme belastes med almindelig indkomstskat, og en marginalbeskatning på over 60 pct. er ikke ualmindelig.

Til bestyrelse og direktion udbetales vederlag og løn, der er fradragsberettigede for selskabet. Der er dog grænser for, hvor meget skattevæsenet vil anerkende som fradragsberettiget løn, idet for store beløb kan blive betragtet som maskeret udbytte, såfremt de pågældende tillige er aktionærer eller anpartshavere. Udbytte til deltagerne kan ikke fradrages ved opgørelsen af selskabets skattepligtige indkomst. Der er derfor tale om en dobbeltbeskatning for så vidt angår kapitalafkastet, nemlig af indtægten i selskabet og af indtægten hos deltagerne. Med virkning for udlodninger, som hidrører fra selskabsindtægt indtjent fra og med 1977 blev dobbeltbeskatningen lempet ved en skattenedsættelse hos selskabsdeltagerne, idet der for udbyttemodtagere, der er fuldt skattepligtige her i landet, blev indført en skattegodtgørelse på 15 pct. af det modtagne udbytte. Til yderligere lempelse af dobbeltbeskatningen er skattegodtgørelsesprocenten fra og med indkomståret 1981 hævet fra 15 til 25 pct. Endvidere er reglerne for beskatning af fortjeneste ved salg af aktier m.v. ændret, således at fortjeneste og tab som hovedregel er indkomstopgørelsen uvedkommende, når aktierne m. v. afstås efter mindst 3 års besiddelsestid. Disse regler får virkning for afståelser, der finder sted den 1. juli 1981 eller senere.

Fonde er skattepligtige af indtægt ved erhvervmæssig virksomhed. Som konsekvens heraf er udbytter af aktier og andre værdipapirer samt endvidere renteindtægter af almindelige udlån skattefrie, idet disse udbytter og renter ikke betragtes som indtægt ved erhvervmæssig virksomhed. 'Gaver', f.eks. i form af drifttilskud, er - i modsætning til hvad der gælder for selskaber - skattefrie for fonde. Yderligere lempelse kan opnås, hvis det drejer sig om fonde m.v., hvis formål alene er almenevelgørende eller almennyttigt, og lempelse kan opnås, selv om en sådan almennyttig fond opnår alle sine indtægter gennem erhvervsvirksomhed.

Hvis man ved valg af selskabsform ønsker den størst mulige opsparring i selskabet med henblik på udvidelse af aktiviteterne, vil et selskab, der er undergivet selskabsbeskatning være at foretrække, da den lave proportionale beskatning i selskabet øger muligheden for den nødvendige kapitaldannelse. Hvis man derimod tænker på, hvilken virksomhedsform, der giver det største beløb til privat forbrug, må valget falde på et af de personbeskattede selskaber, hvor selskabsindkomsten ikke dobbeltbeskattes.

I praksis kan fordelene ved selskabsbeskatningen til en vis grad kombineres med fordelene ved personbeskatningen. Således spiller skattemæssige overvejelser en rolle ved stiftelse af et kommanditselskab med et aktieselskab som komplementar og aktionærerne som kommanditister. Den skattemæssige fordel ved et sådant selskab er bl.a., at kommanditisterne kan finansiere deres forbrug ved anvendelse af den andel af selskabets overskud, som de får udbetalt i deres egenskab af kommanditister. Muliggør virksomheden akkumulation af overskud, lader man denne ske i aktieselskabet, hvorved man undgår personbeskatningen af dette overskud.

Den nuværende udbredelse af kommanditselskabsformen er vel det klarste eksempel på den betydning, beskatningen kan have ved valg af selskabstype. Dens udbredelse kan føres direkte tilbage til den ændring, der fandt sted i selskabsskatteloven med virkning fra skatteåret 1962/63, hvorefter et kommanditselskab ophørte med at være et selvstændigt skattesubjekt. Den øjeblikkelige fordel ved, at kommanditisterne kan foretage skattemæssige afskrivninger på de afskrivningsbe-

rettigede aktiver, kombineret med en begrænset hæftelse for selskabets forpligtelser, har nok været hovedårsagen til denne selskabsforms udbredelse.

d) Kapitalbehovet.

Omfanget af en virksomheds kapitalbehov spiller ofte en væsentlig rolle ved valg af selskabstype, idet ikke alle selskabstyper er lige velegnede til fremskaffelse af den fornødne egenkapital.

I kapitalmæssig henseende adskiller de enkelte selskabsformer sig fra hinanden derved, at det kun er ved stiftelse af aktie- og anpartsselskaber, der stilles krav om etablering af kapital. I aktieselskaber skal aktiekapitalen være på mindst 100.000 kr., mens indskudskapitalens størrelse i et anpartsselskab skal være på mindst 30.000 kr. I ændringsforslagene til aktie- og anpartsselskabslovene, som blev forelagt i folketinget den 29. marts 1978, blev mindstekapitalen i aktieselskaber foreslået forhøjet til 200.000 kr., mens mindstekapitalen i anpartsselskaber ikke blev foreslået ændret. Forslagene er indtil videre ikke blevet gennemført.

Finansiering af en virksomheds kapitalbehov kan ske ved ansvarligt kapitalindskud fra større kredse eller offentligheden, ved låneoptagelse, ved særlige lånekapitalformer som konvertible og udbyttegivende obligationer eller ved anden form for finansiering, som når der foretages indskud i en bestående virksomhed.

For virksomheder med et stort kapitalbehov vil behovet for egenkapital ofte være større end den kapital, stifterne selv kan tilvejebringe, og virksomhedens muligheder for forøgelse af fremmedkapitalen vil ofte være utilstrækkelige. Valget af selskabstype vil derfor i disse tilfælde blive påvirket af, om selskabstypen er egnet til at lette fremskaffelsen af egenkapital.

På Københavns Fondsbørs foregår der en organiseret handel med værdipapirer, og formålet med børsen er at formidle kapital fra de private sparere over i erhvervslivet. Det er imidlertid kun aktieselskaber

og kommanditaktieselskaber, der kan optages til notering på børsen, og disse selskabstyper er derfor de bedst egnede til offentlig fremskaffelse af egenkapital.

Det er dog ikke alle aktieselskaber, der kan optages på børsens kurs-liste. Således kan kun aktieselskaber, der har en aktiekapital på mindst 5 mill. kr. blive noteret på hovedbørsen, mens de kan noteres på efterbørsen, hvis aktiekapitalen er mindst 1 mill. kr. For selskaber med mere end én aktiekasse gælder de nævnte mindstebeløb for hver klasse, der ønskes noteret.

Af det samlede antal aktieselskaber er det meget få, der noteres på børsen. Af børsens månedsrapport ultimo februar 1981 fremgår, at det drejer sig om 108 aktieselskaber fordelt på 148 papirer, der noteres på hovedbørsen, og 113 selskaber fordelt på 137 papirer, der noteres på efterbørsen.

En vis offentlig fremskaffelse af egenkapital kan dog også finde sted uden for det organiserede børsmarked, som f.eks. gennem pengeinstitutter og ved annoncering.

De senere års investering i kommanditselskabsandele har således vist, at det er muligt at fremskaffe endog væsentlige beløb, når blot forventningerne til en økonomisk gevinst, i disse tilfælde i form af en øjeblikkelig beskatningsmæssig fordel, er tilstrækkeligt store.

e) Ledelsesstruktur. Deltagerindflydelse og medarbejderindflydelse.

For aktieselskabet, kommanditaktieselskabet, anpartsselskabet og partrederiet, der som de eneste selskaber er undergivet egentlig selskabsretlig regulering, findes der regler om ledelsens struktur. For alle andre selskabstyper afhænger ansvarsfordelingen blandt selskabsdeltagerne helt af den kontrakt, der ligger til grund for selskabet.

Kommanditaktieselskabet har ingen udbredelse i Danmark - der er kun ét - og partrederiets anvendelsesområde er så begrænset, at disse selskaber ikke vil blive inddraget i den følgende redegørelse.

I aktieselskabet er generalforsamlingen selskabets øverste myndighed, og da det er generalforsamlingen, der vælger flertallet af bestyrelsens medlemmer, har den en afgørende indflydelse på selskabets ledelse.

Det er på generalforsamlingen, aktionærene kan gøre deres indflydelse gældende. Her afgøres alle anliggender som hovedregel ved simpel stemmeflerhed, dog er misbrug af majoritetsprincippet i loven søgt undgået ved en række bestemmelser, der skal beskytte mod dispositioner, som går minoriteten eller den enkelte aktionærs rettigheder for nær.

Enhver aktie i selskabet skal give stemmeret, men vedtægterne kan dog bestemme, at visse aktiers stemmевærdi forøges, dog ikke udover ti gange stemmевærdien af nogen anden aktie af samme størrelse.

Ledelsen i et aktieselskab forestås af en bestyrelse og en direktion. En direktion er dog kun nødvendig i selskaber med en aktiekapital på 400.000 kr. eller mere.

I selskaber, der de sidste tre år har beskæftiget gennemsnitligt mindst 50 arbejdstagere, er medarbejdernes indflydelse på selskabets ledelse sikret ved, at de har ret til at vælge 1/3 af den samlede bestyrelse, dog mindst 2 medlemmer. I aktie- og anpartsselskaber, der er koncernforbundne, har koncernens medarbejdere ret til at vælge bestyrelsesmedlemmer til moderselskabets bestyrelse. Hovedreglen er også her, at de af koncernens medarbejdere valgte medlemmer skal udgøre 1/3 af den samlede bestyrelse.

For anpartsselskabets vedkommende kan der henvises til det om aktieselskabet anførte, dog skal et anpartsselskab altid have en direktion, men kun en bestyrelse, såfremt indskudskapitalen er 400.000 kr. eller derover. Anpartsselskabet er derimod frit stillet med hensyn til udstedelse af stemmeløse anparter eller anparter med vægdet stemmeret. Anpartshavernes indflydelse på selskabets forhold er således ikke sikret på samme måde som ved aktieselskaber.

Beslutningskompetencen i andre selskaber fastlægges som nævnt i selskabets vedtægter m.m. I mangel af særlig aftale antages det, at deltagerne i et interessentskab skal være enige om alle væsentlige dispositioner.

I et kommanditselskab må det som deklatorisk regel gælde, at det er komplementaren, der har ledelsen i selskabet, som en naturlig følge af at han hæfter personligt. Komplementarens kompetence er dog ikke ubegrænset. Han kan således ikke fravige selskabsaftalen uden kommanditisternes samtykke eller foretage dispositioner, som er forbundet med ekstraordinær risiko. Kommanditisterne derimod antages alene at have ret til at få forelagt et årsregnskab og modtage de oplysninger, der i denne henseende er nødvendige. Herudover antages det ikke, at en kommanditist har en almindelig adgang til at få oplysninger om selskabets forhold.

I nyere tid har det imidlertid været almindeligt, at det i selskabsaftalen fastlægges, at den øverste myndighed skal være hos en generalforsamling, bestående af samtlige selskabsdeltagere, der skal træffe de beslutninger, der efter selskabets forhold er af usædvanlig karakter eller særlig vigtighed, mens det fortsat er komplementaren, der har ledelsen af selskabet i øvrigt.

Et moderne kommanditselskabs struktur minder således om ledelsesstrukturen i aktie- og anpartsselskaber.

I såvel selskabet med begrænset ansvar som i foreningen findes ofte en lignende kompetenceopdeling som i aktieselskaber, mens beslutningskompetencen i en fond som regel tilkommer en fondsbestyrelse.

Hvis man ved valget af selskabsform ønsker at bevare indflydelsen på selskabet for en snævrere kreds af personer, er der ingen selskabsretlige hindringer herfor for så vidt angår alle de ulovregulerede selskabstyper.

I aktie- og anpartsselskaber, hvor aktionærernes og anpartshavernes indflydelse på selskabets forhold som hovedregel afhænger af størrelsen af deres kapitalindskud, er det ligeledes muligt at tilgodese dette hensyn i de såkaldte hovedaktionær-/anpartshaver selskaber. Til denne kategori må også henregnes de selskaber, hvor den afgørende indflydelse forbeholdes et fåtal som følge af, at nogle aktier eller anparter i vedtægterne er tillagt en større stemmевærdi end andre. I større selskaber med mere end 50 ansatte betegner reglerne om medarbejdernes repræsentation i bestyrelsen dog en modifikation til dette.

For de fleste ulovregulerede selskaber må det i praksis antages, at indflydelsen i selskabet ligesom for aktie- og anpartsselskaber vil være proportional med indskuddenes størrelse. I foreninger forekommer det dog, at der stemmes efter hoveder og ikke efter indskud. Således er det i andelsselskaber stadig hovedreglen, at der stemmes efter hoveder og ikke efter indskuddenes størrelse.

Kommanditselskabet indtager derimod en særstilling, idet beslutningskompetencen her som regel tilkommer komplementaren, der er den personlige ansvarlige i selskabet, og det vil derfor også i praksis være muligt inden for denne selskabsform at forbeholde indflydelsen i selskabet for en mindre kreds, uanset størrelsen af andre selskabsdeltageres indskud.

f) Generationsskifte.

Gennemførelse af et generationsskifte inden for en erhvervsvirksomhed volder ofte problemer. Der er flere årsager hertil.

Drives en virksomhed som enkeltmandsvirksomhed eller i interessentskabsform, overtager arvingerne sammen med firmaet også det personlige gældsansvar. Har arvingerne ikke mulighed for at følge med i virksomhedens økonomiske dispositioner, vil det være af særlig betydning, at de ved arveovergang fritages for det personlige ansvar. Dette kan sikres ved at omdanne virksomheden til et aktieselskab, et anpartsselskab, et selskab med begrænset ansvar eller et kommanditselskab.

Ved aktieselskabet, anpartsselskabet og kommanditselskabet kan arven fordeles blandt arvingerne ved udstykning i aktier, anparter eller kommanditandele, og den arving, der skal føre forretningen videre, kan ansættes som direktør. Forholdet mellem flere arvinger kan reguleres ved særlige bestemmelser i vedtægterne om f.eks. begrænsninger i overgang og beskyttelse af minoriteten og ved regler om samarbejde mellem dem i særlige overenskomster.

Yderligere fordele ved disse selskabskonstruktioner er, at der kan

gennemføres et glidende generationsskifte ved successiv overførsel af selskabsandelene. Hertil kommer, at generationsskiftet kan gennemføres, uden at nogle af arvingerne i forbindelse med overgangen skal udløses kontant, hvorved det økonomiske grundlag for selskabets fortsatte drift ofte vil forsvinde.

Dette kan dog på den anden side være en begrundelse for at lade et aktieselskab børsintroducere, da ikke alle arvinger kan være lige interesserede i familieselskabet og i fortsat at have bundet deres kapital heri. En yderligere begrundelse for børsintroduktionen er, at der skal betales arveafgift, og det kan til dette formål være nødvendigt at realisere nogle af aktierne.

En anden årsag, til at generationsskiftet kan volde problemer, er såvel de beskatningsmæssige som afgiftsmæssige omkostninger, arveovergangen medfører, herunder eventuel avancebeskatning.

Reglerne om dødsbøbeskatning, succession og passivering er i det væsentlige uafhængige af, hvilken selskabsform der anvendes.

Af arven skal der betales arveafgift efter en progressiv arveafgiftsskala, og for nært beslægtede beløber arveafgiften sig i dag til 32 pct. ved alle arveparter over 1 mill. kr. For så vidt angår fonde, der stiftes ved testamente, må fonden svare en arveafgift på 35 pct. uanset arveloddens størrelse, medmindre fondens formål er almenevelgørende, i det arveafgiften i så tilfælde kan nedsættes til 12 pct.

Der kan således være forbundet væsentlige likviditetsmæssige problemer ved et generationsskifte.

En vis lempelse af disse omkostninger kan nås ved at påbegynde generationsskiftet i levende live, idet der inden for visse grænser afgiftsfrit hvert år kan gives gaver fra forældre til børn. Er der tale om en erhvervsvirksomhed eller lignende, er disse lempelser dog ofte uvæsentlige poster i forbindelse med et generationsskifte.

Gennemføres generationsskiftet i levende live, kan der derimod opnås visse skatte- og afgiftsmæssige lettelser ved anvendelse af fonde. For-

delen ved at oprette en fond i stifterens levende live er, at fonden undgår at betale arveafgift, og at fonde ikke er skattepligtige af gaver. For stifteren har denne disposition den skattemæssige konsekvens, at den pågældende undgår fremtidig indkomstskat af afkastet af de til fonden overdragne aktiver og formueskat af aktivernes værdi. Til gengæld skal stifteren beskattes af eventuelle avancer ved overdragelse af aktiver til fonden efter de samme regler, som gælder ved afståelse til anden side.

g) Andre hensyn.

For mange vil det endvidere være et væsentligt moment i valget af selskabsform, hvilken grad af anonymitet den enkelte selskabsform frembyder. Der går her en skillelinie mellem selskaber, der skal anmeldes til aktieselskabs-registeret og andre selskaber. De førstnævnte selskaber, herunder særligt aktieselskaber, er præget af en langt større publicitet. Offentligt tilgængelig er således f.eks. genparter af selskabernes årsregnskaber og eventuelt koncernregnskaber samt i et vist omfang generalforsamlingsprotokollater. Hverken aktiebogen eller anpartshaverfortegnelsen er derimod offentligt tilgængelige; men selskaberne har en forpligtelse til at føre en særlig fortegnelse over de selskabsdeltagere eller panthavere, der besidder mindst 10 pct. af aktiekapitalens stemmerettigheder, eller hvis pålydende værdi udgør mindst 10 pct. af aktiekapitalen, dog mindst 100.000 kr. For anpartsselskaber gælder dette dog kun, når indskudskapitalen andrager 100.000 kr. eller mere. Disse fortegnelser er offentligt tilgængelige. De øvrige selskaber, herunder kommanditselskaber og fonde, kan derimod dannes så frit, at man kan øge ugenomsigtigheden af kapitaltilførslen i selskaberne.

Valget af enten aktieselskabet eller anpartsselskabet frembyder den betydelige fordel fremfor andre selskabstyper, at deres retlige regulering er langt mere sikker og langt mere forudberegnelig end samtlige øvrige selskabstypers. Dette gør også stiftelsen af disse selskaber til en lettere opgave.

Afsnit 5.

Kommanditselskabernes erhvervsmæssige betydning.

Som et led i de nærmere overvejelser om, hvorvidt der er behov for at gennemføre en selskabsretlig regulering af kommanditselskaber, har udvalget foretaget en undersøgelse af deres erhvervsmæssige betydning.

Undersøgelserne har været koncentreret om at få belyst, hvor mange kommanditselskaber der findes, deres branchemæssige udbredelse, omsætningens størrelse samt antallet af personer beskæftiget i kommanditselskaber, jfr. nedenfor afsnit a).

Da et kommanditselskab ofte er organiseret med et aktie- eller anpartselskab som komplementar, har udvalget endvidere foretaget en undersøgelse af komplementarforholdene i disse selskaber, jfr. nedenfor afsnit b).

Af disse undersøgelser fremgår bl.a., i hvor mange kommanditselskaber komplementaren er et aktie- eller anpartsselskab, indskudskapitalens størrelse i komplementarselskabet, registreringstidspunktet for henholdsvis kommanditselskabet og tilhørende komplementarselskab samt selskabernes fordeling på brancher.

a) Undersøgelse af kommanditselskabers reale betydning i det danske samfund.

a1) Undersøgelse af kommanditselskabers branchemæssige fordeling.

Der findes i alt ca. 840 kommanditselskaber.

Neden for belyses udbredelsen af kommanditselskaber inden for hovedbranchegrupper. Tabellen omfatter både moms- og cirregistrerede kommanditselskaber. Oplysningerne i tabellen er fortrinsvis baseret på toldvæsenets virksomhedsregister (moms-registe-

ret). Da der imidlertid findes kommanditselskaber inden for brancher med ikke-momspligtig hovedaktivitet, er toldvæsenets register suppleret med oplysninger fra stats skattedirektoratets register over arbejdsgivere og/eller selskabspligtige virksomheder (cir-regi-steret).

TABEL 1	
* branchegruppe	antal virksomheder
landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	25
råstofudvinding og fremstillingsvirksomhed, el-, gas-, varme- og vandforsyning	116
bygge- og anlægsvirksomhed	57
engroshandel	94
detailhandel	71
restaurations- og hotelvirksomhed	62
rederier	78
transportvirksomhed m.v., bortset fra rederier	52
administration af egne ejendomme	136
bankvirksomhed, finansieringsvirksomhed forsikringsvirksomhed, ejendomshandel og -administration, forretningsservice, bort- set fra administration af egne ejendomme	99
tjenesteydelser	46
i alt	836
Inddelingen i branchegrupper er foretaget i overensstem- melse med Danmarks Statistiks erhvervsgrupperingskode; men som det fremgår af afsnit 4, er der virksomheder, der slet ikke kan dannes i kommanditselskabsform.	

Inden for hovedbranchegruppen landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri driver 9 kommanditselskaber landbrug. Inden for den næstfølgende hovedbranchegruppe er kun ét kommanditselskab beskæftiget med råstofudvinding, resten med fremstillingsvirksomhed og således ingen med el-, gas-, varme- og vandforsyning. Inden for

bygge- og anlægsvirksomhed er den hyppigst forekommende virksomhed entreprenørvirksomhed, idet 34 kommanditselskaber driver sådan virksomhed.

Den foretagne undersøgelse viser, at kommanditselskabsformen fortrinsvis anvendes inden for administration af egne ejendomme, fremstillingsvirksomhed etc, finansieringsvirksomhed etc. samt engroshandel, idet virksomheder inden for disse branchegrupper udgør over halvdelen af de undersøgte kommanditselskaber.

a2) Undersøgelse af omsætningsstørrelse inden for de enkelte hovedbranchegrupper.

Nærværende undersøgelse omfatter kun momsregistrerede kommanditselskaber, idet omsætningsstørrelse ikke er registreret i cir-registeret.

Tabel 2 illustrerer optælling af antal momsregistrerede kommanditselskaber fordelt på hovedbranchegrupper og omsætningsintervaller (kun momsregistrerede kommanditselskaber) ifølge 1978-omsætningen. Virksomhederne er opdelt i kategorierne 'A'(ingen omsætning), 'B'(indtil 100.000 kr.), 'C'(100.000-1 mill. kr.), 'D'(1-5 mill. kr.), 'E'(5-10 mill. kr.), 'F'(10-50 mill. kr.), og 'G'(over 50 mill. kr.). For en del virksomheders vedkommende foreligger der ikke omsætningsoplysninger - typisk fordi virksomhederne først er blevet registreret i 1979. - Se næste side ...

branchegruppe	—antal virksomheder							
	A	B	C	D	E	F	G	i alt
landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	9	3	6	3	2	-	-	23
råstofudvinding, fremstillingsvirksomhed, el-, gas-, varme- og vandforsyning	31	9	18	25	14	14	1	112
bygge- og anlægsvirksomhed	26	2	4	15	2	4	1	54
engroshandel, uoplyst vareområde	26	9	10	17	10	15	5	92
detailhandel, uoplyst vareområde	7	5	6	22	10	12	3	65
restaurations- og hotelvirksomhed	13	7	18	16		1	1	56
rederier	41	1	2	8	8	3	-	63
transportvirksomhed m.m. bortset fra rederier	20	1	10	7	1	-	-	39
administration af egne ejendomme	53	17	39	12		-	1	122
bankvirksomhed, finansieringsvirksomhed, forsikringsvirksomhed, ejendomshandel og -administration, forretningservice bortset fra administration af egne ejendomme	32	18	15	9	4	8	2	88
tjenesteydelser	10	10	5	6	4	-	-	35
i alt	268	82	133	140	55	57	14	749
TABEL		2						

For ca. 1/3 af samtlige kommanditselskaber er der ikke angivet nogen omsætning. Dette skyldes til dels, at virksomhederne først er blevet registreret i 1979, og tabellens omsætningsangivelser er baseret på omsætningen i 1978. Hvis man ser bort fra disse 268 kommanditselskaber, kan man uddrage følgende hovedtendenser af tabellen:

Den typiske omsætning i et kommanditselskab ligger i intervallet 1-5 mill. kr. - der er dog også et betydeligt antal kommanditselskaber med en omsætning fra 0,1 til 1 mill. kr.

Tabellen viser endvidere, at inden for branchegrupperne råstofudvinding, fremstillingsvirksomhed etc, engroshandel og detailhandel er der et ikke ubetydeligt antal virksomheder med en omsætning over 5 mill. kr., mens der omvendt inden for branchegrupperne administration af egne ejendomme, finansieringsvirksomhed etc. og tjenesteydelser er en del virksomheder med en omsætning under 0,1 mill. kr.

a3) Undersøgelse af antal ansatte inden for de enkelte hovedbranchegrupper.

I tabel 3, der omfatter såvel moms- som cirregistrerede kommanditselskaber fordelt på branchegruppe og størrelsesgruppe, er antallet af ansatte beregnet på grundlag af indbetalte atp-beløb for 2. kvartal 1979. Tabellen viser en virksomhedsgruppering efter antal ansatte: 'I'(0-5 ansatte), 'II'(6-19 ansatte), 'III'(20-49 ansatte), 'IV'(50-99 ansatte), 'V'(100-199 ansatte), 'VI'(200-299 ansatte), 'VII'(300-499 ansatte), 'VIII'(500 eller flere ansatte) og 'IX' (uoplyst antal ansatte). For en del virksomheders vedkommende foreligger der ingen oplysninger angående antal ansatte - hovedsagelig fordi virksomhederne først er blevet registreret i 1979.

Vedrørende beregningen af antal ansatte og de forskellige usikkerhedsfaktorer forbundet hermed henvises til oversigten over størrelseskoder. Inddelingen i branchegrupper er foretaget i overensstemmelse med Danmarks Statistik's erhvervsgrupperingskode; men som det fremgår af afsnit 4, er der virksomheder, der slet ikke kan dannes i kommanditselskabsform. - Se næste side ...

branchegruppe	størrelsesgruppe (antal virksomheder)										
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	i alt	
	landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	18	3	-	-	1				3	25
råstofudvinding, fremstillingsvirksomhed, el-, gas-, varme- og vandforsyning	62	28	11	10	3		-	-	2	116	
bygge- og anlægsvirksomhed	37	9	3	3	1	1	-	-	3	57	
engroshandel, uoplyst vareområde	60	21	7	2	1		1	-	2	94	
detailhandel, uoplyst vareområde	32	20	9	3	3	1	-	-	3	71	
restaurations- og hotelvirksomhed	46	9	3	1	-		1	-	2	62	
rederier	37	22	10	1	-		-	-	8	78	
transportvirksomhed m.m. bortset fra rederier	38	9	3	-	-		-	-	2	52	
administration af egne ejendomme	122	3	1	-	-		-	-	10	136	
bankvirksomhed, finansieringsvirksomhed, forsikringsvirksomhed, ejendomshandel og -administration, forretningservice bortset fra administration af egne ejendomme	71	15	8	1	1		1	-	2	99	
tjenesteydelser	35	6	2	1	-		-	-	2	46	
i alt	558	145	57	22	10	2	3	-	3	9	836
TABLE		3									

Hovedtendensen ifølge tabellen er, at der kun er få beskæftigede i kommanditselskaber, idet der inden for samtlige branchegrupper hyppigst er 0-5 ansatte.

b) Undersøgelse af komplementarforholdene i kommanditselskaber, hvor komplementaren er et aktie- eller anpartsselskab.

Tabellerne i dette afsnit er alene baseret på de 545 cirregistrerede kommanditselskaber, da det kun er for disse selskabers vedkommende, der i erhvervsregisteret er registreret oplysninger om, hvorvidt et kommanditselskab har et aktie- eller anpartsselskab som komplementar. Umiddelbart kan det se ud til, at tabellernes oplysningsværdi ved denne frasortering er ringe; på den anden side må man formode, at de kommanditselskaber, der er frasorterede, er de mindre og mindre betydende, netop fordi de ikke har ansatte.

b1) Antal aktie- og anpartsselskaber, der er komplementarer i kommanditselskaber.

Tabellen neden for angiver det totale antal af aktie- ('A/S') henholdsvis anpartsselskaber ('ApS'), der er komplementarer i et kommanditselskab, og i hvor mange kommanditselskaber komplementaren er et aktie- eller anpartsselskab. Disse tal er ikke sammenfaldende, da det forekommer, at samme aktie- eller anpartsselskab er komplementar i flere kommanditselskaber.

TABEL 4

komplementarselskabets ejerform:	A/S	ApS	i alt
komplementarselskaber:	108	216	324
cirregistrerede kommanditselskaber med A/S - ApS som komplementar*:	131	227	358
*) procentangivelserne betegner procent af de 545 undersøgte kommanditselskaber:	(24%)	(42%)	(66%)

Tabellen viser, at der er dobbelt så mange anpartsselskaber, der er komplementarer i et kommanditselskab, som der er aktieselskaber, og at næsten 70 pct. af større kommanditselskaber har et aktie- eller anpartsselskab som komplementar.

b.2) Opgørelse af antallet af aktie- og anpartsselskaber fordelt efter aktie-/indskudskapitalens størrelse.

Table 5 illustrerer: a) antal aktieselskaber, der optræder som komplementarer, fordelt efter aktiekapitalens størrelse, og b) antal anpartsselskaber, der optræder som komplementarer, fordelt efter indskudskapitalens størrelse.

TABEL 5				
aktiekapital	a)		indskudskapital	b)
ingen oplysning	23		ingen oplysning	19
			op til 29.000 kr.	19
			30.000 kr.	133
under 100.000 kr.	24		31.000-99.000 kr.	44
100.000-499.000 kr.	60		100.000-499.000 kr.	9
500.000-999.000 kr.	10		500.000-599.000 kr.	1
1 mill.-9,999 mill., kr.	2		1 mill.-9,999 mill. kr.	2
over 10 mill. kr.	2		over 10 mill. kr.	0
i alt	130		i alt	227

Tabellen viser, at det overvejende antal aktieselskaber, der er komplementarer, har en aktiekapital på under 500.000 kr., og at det tilsvarende tal for anpartsselskaber er 30.000 kr.

Opmærksomheden skal i øvrigt henledes på, at **der er** mindre fejl i tabellen, idet det fremgår, at der er 24 aktieselskaber med en aktiekapital under 100.000 kr., og at der er 19 anpartsselskaber med en indskudskapital på op til 29.000 kr.

b3) Opgørelse af antallet af kommanditselskaber fordelt efter registreringstidspunktet for henholdsvis komplementarselskab og tilhørende kommanditselskab.

Tablet 6 illustrerer antallet af kommanditselskaber fordelt efter registreringstidspunkt for henholdsvis komplementarselskaber og tilhørende kommanditselskaber - se næste side ...

registrerings- tidspunkt for komplementar- selskaber	-----registreringstidspunkt for kommanditselskaber-----																		i alt					
	uoplyst	1970/1	1970/2	1971/1	1971/2	1972/1	1972/2	1973/1	1973/2	1974/1	1974/2	1975/1	1975/2	1976/1	1976/2	1977/1	1977/2	1978/1		1978/2	1979/1	1979/2	1980/-	
uoplyst	(13)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
1970/1	1	(16)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27
1970/2	0	1	(0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
1971/1	2	2	0	(5)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
1971/2	4	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
1972/1	2	5	0	1	0	(0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
1972/2	3	0	0	0	0	0	(0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
1973/1	2	3	0	0	0	0	0	(1)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
1973/2	8	0	1	0	0	0	1	0	(1)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
1974/1	4	1	0	0	0	2	0	0	0	(2)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11
1974/2	6	1	0	0	0	0	0	0	0	1	(1)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
1975/1	6	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
1975/2	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
1976/1	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
1976/2	10	2	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	(4)	0	0	0	0	0	0	0	0	17
1977/1	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(2)	0	0	0	0	0	0	0	0	20
1977/2	6	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(5)	0	0	0	0	0	0	0	16
1978/1	15	5	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	32
1978/2	29	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	43
1979/1	16	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	33
1979/2	23	4	0	2	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	41
1980/-	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
i alt	165	70	3	10	6	8	5	7	9	8	4	2	7	10	6	12	14	5	7	14	4	0	0	376

TABEL 6

Tabellen omfatter kun selskaber, der er stiftet i 1970 eller senere, da cir-registeret først blev etableret i 1970.

For 165 kommanditselskaber af de 376 kommanditselskaber, der er omfattet af tabellen, foreligger der ingen oplysninger om registreringstidspunktet. Det skyldes, at dette tidspunkt ikke registreres for cirregistrerede enheder, der ikke er eller på et tidligere tidspunkt har været arbejdsgivere.

Det fremgår af tabellen, at der ikke er nogen udpræget tendens til, at et kommanditselskab og det tilhørende komplementarselskab stiftes samlede, idet det kun er tilfældet i 51 selskaber (tallene i diagonalen) ud af 376 mulige, dog er registreringstidspunktet for kommanditselskabet og det tilhørende komplementarselskab uoplyst i 172 tilfælde.

Der kan spores en klar tendens til en øget anvendelse af selskaber i komplementarrollen i de senere år, således er 65 pct. af komplementarselskaberne registreret i perioden 1975-1979.

- b4) Opgørelse af antallet af kommanditselskaber fordelt efter hovedbranchegruppe for henholdsvis kommanditselskabet og tilhørende komplementarselskab.

Tablet 7 illustrerer fordelingen af komplementarselskaber (A/S og ApS) og tilhørende kommanditselskaber på hovedbranchegrupper - se næste side ...

	----- komplementarselskabers hovedbranchekode -----							
	uoplyst	landbrug m.v.	fremstillingsvirksomhed	bygge- og anlægsvirksomhed	handel	transportvirksomhed	servicefag m.m.	i alt
kommanditselskabers hovedbranchekode								
uoplyst	13	0	1	1	6	5	26	52
landbrug m.v.	0	0	0	0	0	0	8	8
fremstillingsvirksomhed	6	0	19	0	4	3	29	61
bygge- og anlægsvirksomhed	0	0	1	7	0	0	7	15
handel	8	0	8	0	27	1	48	92
transportvirksomhed	10	0	0	0	0	35	10	55
servicefag m.m.	3	0	5	2	13	0	70	93
i alt	40	0	34	10	50	44	198	376

T A B E L 7

Tabellen viser, at der ikke altid er branchesammenfald mellem et kommanditselskab og tilhørende komplementarselskab; men der er dog et betydeligt sammenfald inden for adskillige branchegrupper.

Af tabel 8 neden for fremgår i hvor mange tilfælde komplementarselskabets og kommanditselskabets hovedbranchekode er identiske.

TABEL 8	
komplementartype	antal
aktieselskaber	41
anpartsselskaber	56
i alt	97

b5) Undersøgelse af, hvilke enheder der er komplementarer i kommanditselskaber og deres antal.

TABEL 9	
komplementarenhed	antal
aktie- og anpartsselskaber	324
foreninger, interessentskaber m.v.	16
personer	886
i alt	1226

Tendensen synes at være, at det oftest er personer, der optræder som komplementarer i kommanditselskaber, jfr. dog herved de til tabel 6 knyttede bemærkninger herom. Det er dog ikke muligt på grundlag af tabellen at udtale sig entydigt om dette, idet opgørelsen af aktie- og anpartsselskaber alene er baseret på cirregistrerede kommanditselskaber, mens de øvrige komplementarenheder er opgjort på basis af oplysninger vedrørende både moms- og cirregistrerede kommanditselskaber.

Neden for i tabel 10 belyses, i hvor mange kommanditselskaber samme komplementarenhed er komplementar.

TABEL 10				
komplementarenhed	-----antal kommanditselskaber-----			
	1	2	3	4/flere
aktie- og anpartsselskaber:	304	14	3	3
foreninger, interessentskaber m.v.	16	0	0	0
personer	786	81	10	8
i alt	1106	95	13	11

Hovedtendensen er således, at en komplementar kun er komplementar i ét kommanditselskab, dog er der relativt flere personer, der er komplementarer i flere selskaber, end tilfældet er for de øvrige komplementarenheder, som det også fremgår af tabel 11 nedenfor.

I tabel 11 opgøres antallet af komplementarenheder og antal komplementarforhold fordelt på de 3 forskellige komplementarenheder.

TABEL 11		
komplementarenhed	enheder	forhold
aktie- og anpartsselskaber	324	360
foreninger, interessentskaber m.v.	16	16
personer	886	1017

Afsnit 6.

Udkast til lov om kommanditselskaber.

a) 'Hæftelse og navn m.v.' (Kap. I)

§ 1. Ved et kommanditselskab forstås et erhvervsdrivende selskab, hvor en eller flere af deltagerne hæfter personligt (komplementarer), medens den eller de øvrige (kommanditisterne) alene hæfter med et bestemt beløb.

Stk. 2. Komplementarer hæfter umiddelbart og solidarisk.

Stk. 3. Kommanditisternes hæftelse kan alene gøres gældende af selskabet eller i tilfælde af selskabets opløsning af dets likvidatorer.

Stk. 4. Vedtægtsbestemmelser, hvorefter kommanditisterne er pligtige at påtage sig personlig hæftelse for selskabets gæld, være sig ved kaution eller på anden måde, er ugyldige.

§ 2. Kommanditselskaber er pligtige og eneberettigede til i deres navn at benytte ordet 'kommanditselskab' eller forkortelsen 'K/S'. Reglerne i aktieselskabslovens § 153, stk. 2-5, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. På kommanditselskabers breve og bestillingssedler skal angives selskabets navn, hjemsted (hovedkontor) samt det registreringsnummer, hvorunder det er indført i aktieselskabsregisteret. Størrelsen af den af kommanditisterne indskudte kapital må kun anføres, såfremt den er fuldt indbetalt.

b) 'Anmeldelse og registrering m.v.' (Kap. II)

§ 3. Kommanditselskaber skal anmeldes til aktieselskabsregisteret. Anmeldelsen skal være foretaget, inden selskabet påbegynder virksomhed af nogen art. Reglerne i aktieselskabslovens § 154 finder tilsvarende anvendelse. Anmeldelsen skal underskrives af alle komplementarer, og underskrifterne skal bekræftes af en no-

tar, en advokat eller to vitterlighedsvidner.

§ 4. Med anmeldelsen skal følge et af komplementarerne underskrevet eksemplar af selskabets vedtægter.

Stk. 2. Vedtægterne skal indeholde bestemmelser om:

- 1) selskabets navn og eventuelle binavne;
- 2) den kommune her i landet, hvor selskabet skal have hjemsted (hovedkontor);
- 3) selskabets formål;
- 4) komplementarenes fulde navn, stilling og bopæl;
- 5) størrelsen af den fra kommanditisterne hidrørende samlede indskudskapital;
- 6) selskabets ledelsesregler;
- 7) indkaldelse til kommanditistmøde;
- 8) fordeling af vinding og tab mellem komplementarer og kommanditister.

Stk. 3. Anmeldelsen skal indeholde oplysning om, hvorvidt selskabet skal overtage bestemte formuegoder. I bekræftende fald skal der foreligge en af selskabets revisor underskrevet redegørelse for de omstændigheder, der er af betydning for vurderingen heraf. Vederlaget må ikke overstige det beløb, som aktiverne må antages at kunne optages til i selskabets status. Skal selskabet overtage en bestående virksomhed, skal de i aktieselskabslovens § 6, stk. 3, angivne oplysninger vedlægges anmeldelsen.

§ 5. Komplementarerne skal være myndige og må ikke have anmeldt betalingsstandsning eller være under konkurs.

Stk. 2. Mindst halvdelen af komplementarerne skal have bopæl her i landet, medmindre industriministeren undtager fra dette krav, eller kravet strider mod internationale forpligtelser.

Stk. 3. Med fysiske personer ligestilles her hjemmehørende aktie- og anpartsselskaber. For kommanditaktieselskaber gælder til-lige reglerne i aktieselskabslovens § 173.

§ 6. Mindst 1/3 af den fra kommanditisterne hidrørende samlede indskudskapital skal være indbetalt før registreringen. Der-som en komplementar tillige er kommanditist, medregnes de af ham indbetalte beløb ikke heri.

Stk. 2. Består indskuddet i andet end penge, skal der redegøres for vurderingsgrundlaget, således at det kan konstateres, om vurderingen er forsvarlig. Reglerne i § 4, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Indskyder komplementaren andet end penge, finder reglerne i stk. 2 tilsvarende anvendelse herpå.

§ 7. Om registreringens foretagelse, bekendtgørelse m.v. og om senere ændringer i registreringen finder i øvrigt de i aktieselskabslovens §§ 156-158 fastsatte regler tilsvarende anvendelse. Industriministeren fastsætter de nærmere regler herfor.

c) 'Selskabets ledelse.'¹ (Kap. III)

§ 8. Komplementaren forestår ledelsen af selskabets anliggender og skal sørge for en forsvarlig organisation og drift af selskabets virksomhed. Komplementaren skal ligeledes påse, at bogføringen og formueforvaltningen kontrolleres på en efter selskabets forhold tilfredsstillende måde.

Stk. 2. Er der flere komplementarer, varetages ledelses- og kontrolfunktionerne af komplementarerne i fællesskab.

Stk. 3. I vedtægterne kan der fastlægges en anden ledelsesstruktur end den i stk. 1 og 2 nævnte. Der skal dog altid tilsikres en komplementar adgang til at modsætte sig beslutninger, der er af væsentlig betydning for hans personlige hæftelse.

§ 9. Komplementarerne repræsenterer selskabet udadtil. Selskabet forpligtes ved retshandeler, som på selskabets vegne indgås af hver enkelt komplementar.

Stk. 2. Den tegningsret, som i henhold til stk. 1 tilkommer hver komplementar, kan i vedtægterne begrænses således, at tegningsretten kun kan udøves af en eller flere bestemte komplementarer i forening eller af flere i forening.

Stk. 3. Det kan ligeledes bestemmes i vedtægterne, at tegningsretten tilkommer bestyrelsen i sin helhed eller enkelte medlemmer heraf, eventuelt sammen med en eller flere komplementarer.

Stk. 4. De i vedtægterne fastsatte tegningsregler og de eventu-

elle begrænsninger i tegningsretten, jfr. stk. 2 og 3, skal anmeldes til aktieselskabs-registeret.

Stk. 5. En retshandel, der falder uden for selskabets formål, kan ikke gøres gældende mod selskabet, såfremt dette godtgør, at tredjemand vidste det, eller at det ikke kunne være ham ubekendt.

§ 10. Der kan ansættes en eller flere direktører til varetagelse af den daglige ledelse af selskabet. Dersom vedtægterne indeholder hjemmel herfor, kan der tillægges direktionens medlemmer tegningsret. § 9 finder da tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Tegningsberettigede direktører skal anmeldes til aktieselskabs-registeret.

§ 11. I vedtægterne kan det fastsættes, at selskabets overordnede ledelse skal varetages af en bestyrelse. Medmindre vedtægterne bestemmer andet, skal bestyrelsen bestå af et lige antal medlemmer, hvoraf halvdelen vælges af komplementarerne, halvdelen af kommanditisterne. Såvel komplementarer som direktører og kommanditister kan have sæde i bestyrelsen. Valgperioden fastsættes i vedtægterne, men må ikke overstige 4 år.

Stk. 2. Bestyrelsen fører tilsyn med komplementarernes og direktionens forvaltning af selskabets anliggender og kan forlange oplysninger om alle forhold desangående. Dispositioner af usædvanlig art eller af stor betydning skal på forhånd forelægges bestyrelsen til godkendelse, medmindre sådan godkendelse ikke kan afventes uden væsentlig ulempe for selskabets virksomhed. Bestyrelsen skal i så fald snarest underrettes om den trufne disposition.

Stk. 3. Bestyrelsen træffer afgørelse om årsregnskabet godkendelse og om fordeling af vinding og tab mellem komplementarer og kommanditister i overensstemmelse med vedtægternes bestemmelser herom.

Stk. 4. Ethvert medlem af bestyrelsen kan forlange denne indkaldt. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når over halvdelen af medlemmene er til stede, for så vidt der ikke efter vedtægterne stilles større krav. Beslutninger træffes ved simpelt stemmeflertal, medmindre vedtægterne kræver kvalificeret majoritet. Det kan

i vedtægterne bestemmes, at formandens stemme er afgørende i tilfælde af stemmelighed. Forhandlinger og beslutninger skal protokolleres behørigt.

§ 12. Såfremt der er 50 kommanditister eller derover, skal der nedsættes en bestyrelse.

Stk. 2. Der skal ligeledes nedsættes en bestyrelse, såfremt selskabet i de sidste tre år gennemsnitligt har beskæftiget mindst 50 arbejdstagere. Arbejdstagerne har i så fald ret til at vælge et antal medlemmer af bestyrelsen og suppleanter for disse, svarende til halvdelen af det antal bestyrelsesmedlemmer, der vælges af komplementarer og kommanditister, jfr. § 11, dog mindst to medlemmer. Om valget af arbejdstagermedlemmerne gælder i øvrigt de for aktieselskaber fastsatte regler, jfr. aktieselskabslovens §§ 49, 177 og 178.

§ 13. Samtlige kommanditister skal indkaldes mindst én gang om året til ordinært kommanditistmøde. Dette ordinære møde skal afholdes inden 6 måneder efter udløbet af hvert regnskabsår. Vedtægterne skal indeholde nærmere regler om indkaldelse, varsel og stedet for mødets afholdelse.

Stk. 2. På mødet skal selskabets årsregnskab og revisionsberetning fremlægges til drøftelse. Endvidere forelægges sådanne andre spørgsmål, som efter vedtægterne er henlagt til kommanditistmødet, eller som er krævet af kommanditisterne, jfr. § 15.

Stk. 3. På mødet vælges medlemmerne til bestyrelsen, hvor en sådan skal findes, samt selskabets revisor. Dersom bestyrelsen - eller komplementaren, hvis der ikke findes nogen bestyrelse - foreslår en bestemt statsautoriseret eller registreret revisor valgt, skal dette forslag følges, medmindre kommanditisterne, der tilsammen har indbetalt 2/3 af den fra kommanditisterne hidrørende samlede indskudskapital, kræver en anden revisor valgt. Kommanditister, der repræsenterer 1/3 af den fra kommanditisterne hidrørende samlede indskudskapital, kan dog altid kræve, at der vælges én yderligere revisor. Denne revisor, der skal være en statsautoriseret eller registreret revisor, vælges i så fald af samtlige tilstedeværende kommanditister blandt de af mindretallet foreslåede. Bestemmelserne i aktieselskabslovens §§ 85-87 finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 14. Ekstraordinært kommanditistmøde skal afholdes, såfremt en komplementar, bestyrelsen eller revisor kræver dette. Ekstraordinært kommanditistmøde skal indkaldes inden 14 dage, når det til behandling af et bestemt angivet emne skriftligt forlanges af 1/3 af kommanditisterne eller af kommanditister, der tilsammen har indbetalt 1/3 af den fra kommanditisterne hidrørende samlede indskudskapital.

§ 15. Enhver kommanditist har ret til at få et bestemt emne behandlet på et kommanditistmøde, såfremt han skriftligt fremsætter krav herom i så god tid, at emnet kan optages på dagsordenen.

§ 16. Beslutninger på kommanditistmøder træffes ved simpelt stemmeflertal, hvis ikke denne lov eller vedtægterne bestemmer andet. Kommanditisternes stemmer vægtes i forhold til den af dem indbetalte indskudskapital, medmindre vedtægterne bestemmer andet. Står stemmerne lige, skal valg afgøres ved lodtrækning, medmindre vedtægterne bestemmer andet.

§ 17. Kommanditistmøder indkaldes af bestyrelsen eller - hvor en sådan ikke findes - af komplementaren. Har selskabet ingen bestyrelse, eller undlader man at indkalde til kommanditistmøde i tilfælde, hvor der er pligt hertil efter loven eller vedtægterne, indkalder overregistrator til kommanditistmøde, såfremt dette begæres af et bestyrelsesmedlem, en komplementar, direktør, revisor eller kommanditist. Et af overregistrator indkaldt kommanditistmøde ledes af ham selv eller en af ham dertil befuldmægtiget, og selskabet er pligtig at udlevere ham de til mødet fornødne forretningsbøger. Udgifterne til mødet udredes forlods af overregistrator, men afholdes endeligt af selskabet.

§ 18. For kommanditistmøder gælder i øvrigt de for aktieselskaber fastsatte regler om generalforsamlinger, herunder reglerne om kommanditisternes møde- og taleret (§ 65, stk. 2), adgang til at møde ved fuldmægtig m.v. (§ 66), habilitet (§ 67, stk. 4), indkaldelse (§ 73), dagsorden (§ 74), ledelse og protokolførelse (§ 75), oplysningspligt (§ 76), utilbørlighed (§ 80) og ugyldighed (§

81), idet en kommanditist i disse forhold ligestilles med en aktionær.

§ 19. Et kommanditselskabs vedtægter kan kun ændres, dersom et dertil sigtende forslag tiltrædes af samtlige komplementarer og vedtages på et kommanditistmøde. Vedtagelsen er kun gyldig, såfremt repræsentanter for mindst 2/3 af den fra kommanditisterne hidrørende og på mødet repræsenterede indskudskapital stemmer herfor og i øvrigt opfylder de forskrifter, som vedtægterne måtte indeholde herom. Dersom vedtægtsændringen vil indebære, at kommanditisternes ret til udbytte eller udlodning formindskes til fordel for komplementaren, at kommanditisternes forpligtelser forøges, eller at retsforholdet mellem kommanditisterne indbyrdes eller over for komplementaren forrykkes, er beslutningen kun gyldig, såfremt den tiltrædes af samtlige kommanditister.

d) 'Årsregnskab m.v.' (Kap. IV)

§ 20. For hvert regnskabsår, som skal omfatte 12 måneder, udarbejdes et årsregnskab. Dog kan et kommanditselskabs første regnskabsår - og ved omlægning af regnskabsperioden en senere periode - omfatte et kortere eller længere tidsrum, dog højst 18 måneder.

§ 21. Årsregnskabet består af balance (status), resultatopgørelse og noter. Der udarbejdes endvidere årsberetning og i moderselskaber et koncernregnskab. Disse dele udgør sammen med årsregnskabet en helhed.

Stk. 2. Årsregnskabet skal underskrives af komplementarerne samt af selskabets direktion og bestyrelse, hvor en sådan findes.

Stk. 3. Samtlige kommanditister har krav på at få tilstillet et eksemplar af selskabets årsregnskab sammen med indkaldelsen til det årlige, ordinære kommanditistmøde.

§ 22. Bestemmelserne i lov om aflæggelse af årsregnskab m.v. finder tilsvarende anvendelse på kommanditselskaber, medmindre

lovens bestemmelser strider imod eller overflødiggøres af udtrykkelige bestemmelser i denne lov.

§ 23. Under 'Selskabskapital' i balancen opføres selskabets indskudskapital. Komplementarernes andele skal opføres for hver enkelt komplementar for sig. Kommanditisternes andel af indskudskapitalen kan anføres samlet i ét beløb.

Stk. 2. Ikke indbetalt indskudskapital, som selskabet har krav på at få indbetalt inden ét år fra regnskabs dato, anføres som en selvstændig post under 'OMSÆTNINGSAKTIVER, II Tilgodehaver'. Ikke-indbetalt indskudskapital, som først skal indbetales senere, eventuelt ved påkrav, anføres som en selvstændig post under 'ANLÆGSAKTIVER, III Finansielle anlægsaktiver'.

Stk. 3. Komplementarernes andel i ikke-udbetalt overskud eller i opsamlet underskud opføres som en særlig post under 'EGENKAPITAL, V Overført overskud eller tab' særskilt for hver komplementar. Samme sted i balancen anføres ligeledes en særlig post, 'kommanditisternes andel i eventuelle opsamlede underskud¹, eventuelt med ét samlet beløb for samtlige kommanditister.

Stk. 4. Ikke-udbetalte overskudsandele til kommanditister, hvis indskudskapital er fuldt indbetalt, anføres i balancen som en særlig post, eventuelt samlet for alle kommanditisterne, under 'GÆLD'.

§ 24. Der skal i selskabet føres en fortegnelse over kommanditisterne med angivelse af disses navne og bopæl. For hver **enkelt** kommanditist skal angives den ham påhvilende hæftelse, jfr. § 1, hvilke beløb han har indbetalt af denne sin andel af indskudskapitalen, samt hvilke øvrige bevægelser der er sket på hans kapitalkonto.

Stk. 2. Kommanditistfortegnelsen skal være tilgængelig for enhver selskabsdeltager og for offentlige myndigheder på selskabets kontor. I selskaber, hvor arbejdstagerne ikke har valgt bestyrelsesmedlemmer i henhold til § 12, stk. 2, skal fortegnelsen tillige være tilgængelig for en repræsentant for arbejdstagerne.

Stk. 3. I en note til balancen skal i en særlig opstilling vises, hvad kommanditisternes samlede ansvarlige indskudskapital andrager, samt hvor stor en del heraf som endnu **ikke** er indbetalt. Endvidere skal det oplyses, hvor mange kommanditister som delta-

ger i selskabet, samt hvorledes indskudskapitalen fordeler sig. Her skal også de i forhold til balancen for sidste regnskabsår stedfundne ændringer i egenkapitalens størrelse specificeres.

§ 25. Kommanditister, som ikke har indbetalt deres andel af indskudskapitalen fuldt ud, kan kun få udbetalt andele i overskud i form af en modregning i den ikke indbetalte indskudskapital.

Stk. 2. Tilsvarende gælder det, at kommanditister, som ikke har indbetalt deres andel af indskudskapitalen fuldt ud, og som samtidig er aktionær eller anpartshaver i et aktieselskab eller et anpartsselskab, som deltager som komplementar i det samme kommanditselskab, er pligtige at indbetale deres eventuelle udbytte af komplementarselskabet til kommanditselskabet til nedbringelse af deres ikke indbetalte indskudskapital i dette selskab.

§ 26. Såfremt selskabets resultatopgørelse ikke i et enkelt tal viser det beløb, som er basis for selskabsdeltagernes (komplementarernes og kommanditisternes) egne indkomstopgørelser, skal dette beløb opgøres i en note til resultatopgørelsen.

§ 27. Et kommanditselskab må ikke eje egne anparter. I tilfælde af en kommanditists død eller under andre særlige omstændigheder kan selskabet dog midlertidig eje sådanne; men anparterne skal da afhændes senest 12 måneder efter erhvervelsen. Det skal fremgå af en note til årsregnskabet, hvis selskabet ejer egne anparter.

§ 28. Det skal af en note til årsregnskabet fremgå, i hvilket omfang kommanditister gennem kaution, afgivne garantier eller på anden måde har påtaget sig en personlig hæftelse for selskabets forpligtelser.

§ 29. Den i vedtægterne fastsatte samlede indskudskapital, jfr. § 4, stk. 2, nr. 5, må ikke nedsættes, lige så lidt som der må ske udlodning heraf, medmindre reglerne i kapitel V iagttages.

Stk. 2. Forhøjelse af indskudskapitalen kan ske i overensstemmelse med vedtægternes bestemmelser herom. En eventuel opskriv-

ningshenlæggelse eller en del heraf kan til enhver tid anvendes til forhøjelse af indskudskapitalen; men den må ikke udloddes som udbytte.

§ 30. Om årsregnskabs revision finder bestemmelserne i aktieselskabslovens §§ 88-94 tilsvarende anvendelse. Det samme gælder reglerne i § 95 om ekstraordinær granskning, idet kommanditister her træder i stedet for aktionærer, og den samlede indskudskapital træder i stedet for aktiekapitalen.

e) 'Selskabets opløsning. Selskabsdeltageres ind- og udtræden.'

(Kap. V)

§ 31. Såfremt ikke andet er fastsat i lovgivningen, træffes beslutning om opløsning af et kommanditselskab af bestyrelsen eller, hvor en sådan ikke findes, af komplementarerne. Forinden beslutningen sættes i værk, skal den forelægges til godkendelse på et kommanditistmøde. Er opløsningen påbudt i lovgivningen eller i selskabets vedtægter, kan godkendelse meddeles i overensstemmelse med § 16. I andre tilfælde finder § 19 tilsvarende anvendelse. Den således godkendte beslutning skal anmeldes inden 14 dage.

Stk. 2. Opløsningen gennemføres ved likvidation under anvendelse af de i aktieselskabslovens §§ 116, stk. 4, og 120-128 indeholdte regler, således at kommanditistmøder træder i stedet for generalforsamling og kommanditister i stedet for aktionærer. Gås der frem efter § 120, stk. 1 og 2, har komplementarerne ret til på kommanditistmødet at vælge en likvidator til sammen med de af kommanditisterne valgte likvidatorer at foretage likvidationen.

§ 32. Et kommanditselskab skal opløses, hvis

- 1) komplementaren dør, erklæres umyndig eller kommer under konkurs. Er der flere komplementarer, kan selskabet dog fortsætte med den eller de komplementarer, der ikke er ramt af sådanne begivenheder, dersom samtlige selskabsdeltagere tiltræder en udløsning, og dersom selskabet også herefter utvivlsomt er solvent. Begæring herom indgives til overregi-

strator inden 4 uger vedlagt fornøden dokumentation fra selskabets revisor. Ved en komplementars død kan der endvidere gås frem efter reglerne i § 34, stk. 1 og 2, dersom boet ikke fragår gælden.

- 2) selskabet i to på hinanden følgende år ikke har indsendt årsregnskab til aktieselskabsregisteret, eller hvis det ikke har den i loven eller vedtægterne foreskrevne ledelse, og mangelen ikke afhjælpes inden udløbet af en af overregistrator fastsat frist.

§ 33. Bliver opløsning ikke vedtaget i tilfælde, hvor dette er påbudt i lovgivningen eller selskabets vedtægter, eller bliver likvidator ikke valgt, opløses selskabet på overregistrator's begæring af skifteretten på selskabets hjemsted.

Stk. 2. Skifteretten kan udnævne en eller flere likvidatorer. For opløsningen gælder i øvrigt bestemmelserne om likvidation i § 31, stk. 2, med de fornødne lempelser. Omkostningerne ved opløsningen betales om fornødent af statskassen.

§ 34. En komplementar kan kun udtræde af selskabet og en ny komplementar kun indtræde heri, dersom dette er hjemlet i selskabets vedtægter, og da kun under iagttagelse af de derom foreskrevne regler. Af disse skal fremgå, at samtlige selskabsdeltagere skal godkende såvel en udtræden som en indtræden, jfr. dog herved § 37.

Stk. 2. En udtrædende komplementar vedbliver med at hæfte for selskabets gæld på udtrædelsestidspunktet, og en indtrædende komplementar indtræder i samtlige selskabets forpligtelser.

Stk. 3. Dersom en komplementar vedvarende eller for længere tid unddrager sig sine forpligtelser over for selskabet, eller dersom han må anses for undvegen for gæld eller lignende, gås der frem efter reglerne i § 32, nr. 1.

§ 35. Medmindre andet er fastsat i selskabets vedtægter, kan en kommanditist frit overdrage sin anpart i selskabet. En sådan overdragelse skal meddeles selskabet ved en skriftlig erklæring, underskrevet af såvel overdrageren som erhververen.

Stk. 2. Det påhviler selskabet at fremsende en udskrift af kommanditistfortegnelsen til erhververen, udvisende kommanditistens kapitalkonto. Har kommanditisten endnu ikke indbetalt den ham påhvilende del af indskudskapitalen fuldt ud, hæfter såvel overdrageren som erhververen herfor.

Stk. 3. Dersom vedtægterne begrænser den frie omsættelighed af kommanditisternes anparter, og dersom begrænsningen går videre end til en forkøbsret for de øvrige selskabsdeltagere, skal vedtægterne indeholde regler om adgang for den enkelte kommanditist til at kræve, at den eller de øvrige selskabsdeltagere, som modsætter sig salget, med et efter selskabets forhold passende varsel udløser ham og dermed overtager hans rettigheder og forpligtelser. Såfremt der ikke kan opnås enighed om anpartens værdi, fastsættes denne ved vurdering foretaget af to vurderingsmænd, der udnævnes af overregistrator. Værdifastsættelsen kan af begge parter indbringes for retten. Sag herom må være anlagt inden tre måneder efter modtagelsen af vurderingsmændenes erklæring.

Stk. 4. Nye kommanditister kan indtræde i selskabet i overensstemmelse med vedtægternes bestemmelser herom.

§ 36. En kommanditists død, konkurs eller lignende medfører ikke, at selskabet skal opløses. Dersom anparten ikke er frit omsættelig, indtræder boet i kommanditistens ret til at kræve sig udløst, jfr. § 35, stk. 3.

§ 37. I tilfælde, hvor lovgivningen eller selskabets vedtægter kræver enstemmighed blandt samtlige kommanditister, for at en bestemt disposition kan gennemføres, kan et flertal på mindst 9/10 af kommanditisterne, beregnet i forhold til den samlede indskudskapital, kræve, at den eller de resterende kommanditister, der ikke går ind for dispositionens gennemførelse, fader sig udløse af de øvrige selskabsdeltagere, som måtte ønske det. § 35, stk. 3, 2.-4. pkt., finder da tilsvarende anvendelse. Der kan kræves betryggende sikkerhedsstilling for udløsningen, forinden dispositionen gennemføres.

§ 38. Dersom vedtægterne indeholder hjemmel til at vedtage,

at det kan pålægges kommanditisterne at indbetale indskud, der overstiger den dem påhvilende del af indskudskapitalen, kan enhver kommanditist, der modsætter sig beslutningen, kræve, at den eller de andre selskabsdeltagere udløser ham. § 35, stk. 3, 2.-4. pkt., finder da tilsvarende anvendelse.

f) 'Straffebestemmelser.'¹ (Kap. VI)

§ 39. Forsætlig eller grov uagtsom overtrædelse af bestemmelserne i §§ 2-4, § 6, stk. 1, § 8, stk. 1 og 2, § 11, stk. 2 og 3, § 12, §§ 20-30 og § 32 straffes med bøde.

Stk. 2. Undlader komplementaren, bestyrelsen, direktionen eller lignende ansvarligt organ i rette tid at efterkomme de pligter, der ifølge loven påhviler dem i forhold til aktieselskabsregisteret, kan overregistrator som tvangsmiddel pålægge de pågældende daglige eller ugentlige bøder.

Stk. 3. I forskrifter, der udstedes af industriministeren i medfør af § 7, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i forskrifterne.

Stk. 4. Hvor et aktie- eller anpartsselskab optræder som komplementar eller revisor, kan der pålægges det pågældende selskab som sådant bødeansvar for overtrædelse af lovens bestemmelser.

g) 'Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.' (Kap. VII)

§ 40. Loven træder i kraft den 1. januar 1982.

§ 41. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som landsdelenes særlige forhold tilsiger.

§ 42. Kommanditselskaber, der er stiftet, og som har påbegyndt deres virksomhed før 1. januar 1982, skal anmeldes i henhold til § 3 inden den 1. juli 1982. Anmeldelsen skal opfylde de i § 4, stk. 1 og stk. 2, nr. 1-5, stillede krav. Inden samme dato skal ligeledes anmeldes selskabets tegningsregler, jfr. § 9, stk.

4, samt eventuelle tegningsberettigede direktører, jfr. § 10, stk. 2.

Stk. 2. Kommanditselskaber, der er stiftet før den 1. januar 1982, men som ikke har påbegyndt deres virksomhed på dette tidspunkt, skal anmeldes i henhold til reglerne i kapitel II inden 1. juli 1982.

§ 43. Lovens bestemmelser finder anvendelse på de i § 42, stk. 1, nævnte selskaber med følgende fravigelser:

- 1) § 1, stk. 3, § 12 og § 13 finder anvendelse fra 1. januar 1984;
- 2) bestemmelserne i kapitel IV om årsregnskab, dog bortset fra §§ 25, 27 og 29, stk. 1, finder anvendelse for det regnskabsår, der begynder efter den 31. december 1985;
- 3) bestemmelserne i kapitel V om opløsning, dog bortset fra § 35, stk. 3, § 37 og § 38, finder anvendelse fra den 1. januar 1984.

Stk. 2. Industriministeren fastsætter, hvornår bestemmelserne i § 1, stk. 4, § 5, § 6, kapitel III (§§ 8-19, dog bortset fra § 9, stk. 4, § 10, stk. 2, § 12 og § 13), § 25, § 27, § 29, stk. 1, § 35, stk. 3, § 37 og § 38 skal finde anvendelse på de i § 42, stk. 1, nævnte selskaber. Dette kan dog tidligst ske fra den 1. januar 1986. I forbindelse med ikraftsættelsen kan industriministeren fastsætte nærmere regler om, at vedtægtsændringer, som overregistrator finder nødvendige for at bringe selskabets vedtægter i overensstemmelse med loven, skal anses for gyldigt vedtagne af den dertil kompetente myndighed, såfremt der ikke er afgivet et så stort antal stemmer imod ændringerne, som udkræves til beslutning om selskabets opløsning. Er selskabets vedtægter ikke bragt i overensstemmelse med loven på det af industriministeren fastsatte tidspunkt, og foretager selskabet ikke de fornødne ændringer efter krav fra overregistrator, foranlediger overregistrator selskabet opløst, om fornødent efter reglerne i § 33.

Stk. 3. Lovens bestemmelser finder anvendelse på de i § 42, stk. 2, nævnte selskaber fra anmeldelsen.

Afsnit 7.

Bemærkninger til udkast til lov om kommanditselskaber.

a) Lovudkastets kap. I. ('Hæftelse og navn m.v.')

Til § 1.

Definitionen af et kommanditselskab i udkastets § 1, stk. 1, svarer til hidtidig begrebsfastlæggelse, hvorefter en eller flere af deltagerne (komplementarerne) hæfter personligt, mens den eller de øvrige deltagere (kommanditisterne) alene hæfter med et bestemt beløb.

I lighed med aktie- og anpartsselskabslovene er definitionen af begrebet erhvervsdrivende udeladt. Om et selskab må anses som erhvervsdrivende, vil herefter også i relation til kommanditselskabsloven være afhængig af, om selskabet er erhvervsdrivende efter den til enhver tid gældende opfattelse af dette begreb.

I udkastets stk. 2 foreslås det at lovfæste den traditionelle og grundlæggende regel om, at komplementarer hæfter umiddelbart og solidarisk for selskabets gæld. Selskabets kreditorer kan således vælge at søge sig fyldestgjort enten direkte hos de enkelte komplementarer eller hos selskabet. Reglen er selvsagt af stor betydning for kreditorerne, idet de herigennem har mulighed for fyldestgørelse, når blot en af komplementarerne er betalingsdygtig.

Stk. 3 vedrører de tilfælde, hvor kommanditisterne endnu ikke har indbetalt hele deres indskud.

Formålet med bestemmelsen er at undgå, at selskabets kreditorer gør deres krav gældende umiddelbart over for de enkelte kommanditister, hvilket kunne føre til en uheldig forskelsbehandling, idet et efterfølgende regresopgør kan være vanskeligt at gennemføre for en kommanditist. Herved tilsikres også, at kreditorerne i til-

fælde af selskabets opløsning fyldestgøres i overensstemmelse med konkurslovens regler herom. I tilfælde af selskabets opløsning er det selskabets likvidatorer, der kan gøre selskabets krav på resterende indskud gældende.

Bestemmelsen tilsigter ikke at hindre, at ikke-indbetalte indskud benyttes som kreditgrundlag. Selskabet vil således kunne transportere sine krav på kommanditisterne til en kreditor. Sådanne dispositioner skal fremgå af regnskabet.

Udvalget har overvejet, hvorvidt det fortsat skal være muligt for kommanditister at påtage sig personlige kautionsforpligtelser for selskabet. Fra praksis har der således været eksempler på, at kommanditister som følge af vedtægtsbestemmelser herom automatisk har pådraget sig uoverskuelige formueforpligtelser udover deres tegnede indskud. Dette forhold kunne tale for et absolut forbud mod, at kommanditister påtog sig personlige økonomiske forpligtelser for selskabet udover deres indskudsforpligtelse. Afvejningen over for selskabets muligheder for en fornuftig finansiering har dog afholdt udvalget fra at foreslå helt at forbyde personlig kautionsforpligtelse fra kommanditistens side, jfr. bemærkningerne herom i afsnit 2. Udvalget har imidlertid fundet det nødvendigt at begrænse selskabets mulighed for at pålægge kommanditisterne kautionsforpligtelse uden kommanditistens individuelle accept heraf.

På denne baggrund foreslås det derfor i stk. 4, at kommanditisten ikke gennem vedtægtsbestemmelser kan tilpligtes at påtage sig personlig hæftelse for selskabets gæld. Som allerede fremhævet i afsnit 2 bevarer allerede indgåede kautionsforpligtelser deres gyldighed, hvad enten de er påtaget i kraft af en individuel accept eller en vedtægtsbestemmelse.

Til § 2.

Udvalget har fundet det hensigtsmæssigt, at aktieselskabslovens bestemmelser om navn, firma m.v. finder tilsvarende anvendelse

på kommanditselskaber. Det foreslås dog, at der kun må benyttes én forkortelse, nemlig forkortelsen 'K/S' som benævnelse for et kommanditselskab.

Bestemmelsen i stk. 2 svarer til reglen i aktieselskabslovens § 153, stk. 6. Dog afviger 2. pkt. lidt fra aktieselskabslovens regler herom, idet størrelsen af indskudskapitalen kun må anføres på kommanditselskabers breve og bestillingssedler, såfremt den er fuldt indbetalt.

b) Lovudkastets kap. II. ('Anmeldelse og registrering m.v.¹)

Til § 3.

En selskabsretlig lovregulering af kommanditselskaber gør det påkrævet, at alle kommanditselskaber indføres i et centralt register for derved at skabe den åbenhed om og kontrol med selskabets forhold, der har været et vigtigt mål i forbindelse med udvalgets overvejelser. Udvalget finder, at et centralt register bør føres af aktieselskabs-registeret, der har den fornødne erfaring på beslægtede områder. Registrering i aktieselskabs-registeret medfører som konsekvens heraf, at kommanditselskaber udgår af firmaloven.

For at fremme selskabets registrering og dermed tilgodese hensynet til offentlighed foreslår udvalget, at anmeldelse til registrering skal være foretaget, inden selskabet påbegynder virksomhed af nogen art. Et kommanditselskab må antages at have påbegyndt virksomhed, når selskabet påtager sig forpligtelser eller erhverver aktiver til brug for driften udover selve stiftelsesværdierne.

Kommanditselskabsformens særlige hæftelsesregler gør det ikke påkrævet at indføre særlige hæftelsesregler i stiftelsesperioden, som tilfældet er for aktieselskaber. Komplementarerne hæfter personligt, såvel før som efter registreringen, og kommanditisterne har i intet tilfælde noget personligt ansvar, medmindre de har påtaget sig et sådant eller udvist sådan adfærd, at den efter dansk rets

almindelige regler er personligt ansvarspådragende. Udvalget har derfor fundet det tilstrækkeligt at strafsanktionere undladelsen af at foretage den foreskrevne registrering, jfr. § 39.

Reglen i 2. pkt. korresponderer med reglen i aktieselskabslovens § 155, stk. 2.

Til § 4.

Udvalgets forslag til formelle krav ved et kommanditselskabs stiftelse er mindre omfattende end de tilsvarende krav i aktieselskabsloven, idet man ikke har fundet det påkrævet med en særlig stiftelsesoverenskomst, da samtlige de krav, der bør stilles ved et kommanditselskabs stiftelse, med fordel kan opfyldes i ét dokument.

Udkastets krav til vedtægternes lovpligtige mindsteindhold har sit formuleringsmæssige forbillende i aktieselskabsloven, se dennes §§ 4 og 6. Forskellen i selskabskonstruktion har imidlertid medført, at nogle af kravene til vedtægternes indhold er særegne for kommanditselskaber.

Komplementarernes personlige hæftelse nødvendiggør, at navn, stilling og bopæl på komplementarerne skal fremgå af vedtægterne, jfr. stk. 2, nr. 4. Da lovudkastet ikke indeholder noget mindstekrav til indskudskapitalens størrelse, skal den fra kommanditisterne hidrørende samlede indskudskapital ligeledes fremgå af vedtægterne, jfr. stk. 2, nr. 5.

Som det fremgår af udkastets § 8, stk. 3, har udvalget fundet, at de i størrelse og karakter vidt forskellige kommanditselskaber, der vil blive omfattet af lovreguleringen, bør have mulighed for at tilpasse ledelsesfunktionerne efter det enkelte selskabs særlige forhold. Dette fører til et krav om, at selskabets ledelsesregler angives i vedtægterne, jfr. stk. 2, nr. 6.

Ved apportindskud skal anmeldelsen suppleres med særlige oplys-

ninger herom, jfr. stk. 3. Denne regel svarer med enkelte afvigelser til aktieselskabslovens regler i § 6, stk. 2 og 3. I modsætning til aktieselskabslovens bestemmelser herom er det dog selskabets revisor, der skal redegøre for omstændigheder af betydning for vurderingen.

Til § 5.

Komplementarenes centrale funktion både for så vidt angår selskabets finansierings- og kreditmuligheder og for så vidt angår selskabets overordnede ledelse nødvendiggør efter udvalgets mening, at der må stilles de i bestemmelsens stk. 1 og 2 nævnte særlige krav til komplementarerne. Reglerne korresponderer i øvrigt med aktieselskabslovens tilsvarende regler om stiftere og bestyrelse, se aktieselskabslovens § 3, stk. 3, og § 52, stk. 2.

Udvalget har overvejet, hvilke retssubjekter der foruden fysiske personer bør kunne være komplementar. Efter gældende ret antages det, at såvel fysiske som juridiske personer kan være komplementar i et kommanditselskab.

Udvalget har i sine overvejelser særlig lagt vægt på, at selskabets kreditgrundlag bør sikres i videst muligt omfang, og at komplicerede og vanskeligt gennemskuelige selskabskonstruktioner skal undgås.

Udvalget har fundet, at alene juridiske personer, der er undergivet en selskabsretlig regulering, som tilgodeser hensynet til offentlighed og kontrol, bør kunne optræde som komplementarer, jfr. herved bemærkningerne i afsnit 2.

Konklusionen er herefter, at alene aktie- og anpartsselskaber bør ligestilles med fysiske personer som komplementar.

Til § 6.

Spørgsmålet om indbetaling af den fra kommanditisterne hidrørende indskudskapital har hidtil været reguleret individuelt i de enkelte kommanditselskaber.

Hensynet til selskabets forsvarlige drift fører imidlertid efter udvalgets mening til, at der i loven bør tilvejebringes rimelige garantier for, at der altid er en fra kommanditisterne indbetalt indskudskapital i selskabet, jfr. nærmere herom bemærkningerne i afsnit 2.

Derimod finder man ikke, at der som i aktieselskabsloven bør opstilles krav om en mindsteindskudskapital, idet det personlige og ubegrænsede ansvar for en eller flere af selskabsdeltagerne anses at overflødiggøre et sådant krav.

Udvalget har ikke fundet anledning til at foreslå særlige regler for restindbetalingen af kommanditisternes andel af indskudskapitalen. Så længe hele indskudskapitalen ikke er indbetalt, er det derimod fundet nødvendigt at sikre, at der ikke udbetales overskud til kommanditister, der endnu mangler at indbetale en del af deres indskud, da selskabets kapitalgrundlag i modsat fald kan svækkes, jfr. § 25.

Udkastet er ikke til hinder for, at en komplementar også kan være kommanditist. Da komplementarernes formue imidlertid ikke bør indgå i vurderingen flere gange, er det nødvendigt med særreglen i stk. 1, 2. pkt.

Ved reglerne i stk. 2 og 3 er der tilsigtet overensstemmelse med aktieselskabslovens tilsvarende regler.

Til § 7.

Da nærværende udkast på flere punkter vedrørende kravene til registrering adskiller sig fra aktieselskabslovens bestemmelser, er

det ikke muligt at lade aktieselskabslovens regler om anmeldelse og registrering finde direkte anvendelse på kommanditselskaber. På grund af disse forskelligheder foreslås der en bemyndigelse for industriministeren til at fastsætte nærmere regler for registreringens foretagelse, bekendtgørelse m.v., således at den fornødne tilpasning kan finde sted.

c) Lovudkastets kap. III. ('Selskabets ledelse'.¹)

Til kapitel III.

Spørgsmålet om ledelsesstrukturen i et kommanditselskab har været genstand for indgående drøftelser i udvalget, jfr. bemærkningerne herom i afsnit 2. På grund af disse selskabers særlige opbygning har man fundet, at der bør være en anden ledelsesstruktur end den almindeligt kendte fra aktie- og anpartsselskaber.

Problemet har bla. bestået i at skabe en passende balance mellem komplementarenes og kommanditisternes indflydelse, der afspejler selskabsdeltagernes forskellige hæftelsesforhold.

Under drøftelserne har der været enighed om, at den almindelige regel bør være, at det er komplementaren - og i tilfælde, hvor det er flere komplementarer disse i fællesskab - der forestår ledelsen af selskabets anliggender.

Dog har man fundet, at der i større selskaber, beregnet efter antal kommanditister eller antal ansatte, altid skal være en bestyrelse. Mellem den daglige ledelse og bestyrelsen er der en klar kompetenceadskillelse. Bestyrelsen skal således føre tilsyn med komplementarernes og direktionens forvaltning af selskabets anliggender og træffe afgørelse om årsregnskabet godkendelse.

Til § 8.

Bestemmelsen fastslår komplementarens kompetence til at lede sel-

skabet. Herunder hører ifølge udkastet varetagelse af såvel den daglige som overordnede ledelse af selskabet. Tillige skal komplementaren påse, at bogføringen og formueforvaltningen kontrolleres på en tilfredsstillende måde. Bestemmelsen kan sammenholdes med aktieselskabslovens § 54.

For at tilgodese hensynet til de enkelte kommanditselskabers mulighed for at tilpasse selskabets ledelsesregler efter deres individuelle behov finder udvalget, at disse regler bør være deklaratoriske, se udkastets stk. 3. Det bør dog altid være således, at komplementaren uanset ledelsesstruktur har mulighed for at modsætte sig beslutninger, der er af væsentlig betydning for hans personlige hæftelse.

I stk. 3 åbnes der mulighed for, at den i stk. 1 og 2 nævnte ledelsesopbygning eksempelvis kan erstattes af en bestyrelse, der er sammensat i overensstemmelse med reglerne i § 11. Selskabet skal i øvrigt altid have en bestyrelse, såfremt der er mindst 50 kommanditister, eller såfremt selskabet i de sidste 3 år gennemsnitlig har beskæftiget mindst 50 arbejdstagere, jfr. § 12.

Til § 9.

I bestemmelsen foreslås det, at selskabet forpligtes umiddelbart ved retshandeler, som indgås af komplementaren på selskabets vegne. Dette er en naturlig konsekvens af den almindelige regel i § 8 om, at det er komplementaren, der forestår selskabets ledelse. Har selskabet flere komplementarer, har de som deklaratorisk regel tegningsret hver for sig.

I stk. 2 er der således åbnet adgang til i en vis udstrækning at regulere spørgsmålet om tegningsret i vedtægterne. I stk. 3 foreslås en bestemmelse om, at det i vedtægterne kan fastsættes, at tegningsretten kan tilkomme bestyrelsen eller enkelte medlemmer heraf.

De foreslåede tegningsregler kan i øvrigt sammenholdes med de

beslægtede regler i aktieselskabslovens §§ 60 og 61.

Til § 10.

Til forståelse af den daglige ledelse foreslås det, at komplementaren eller bestyrelsen, hvor der findes en sådan, kan ansætte en eller flere direktører. Uden udtrykkelig bestemmelse herom i vedtægterne har direktører ikke tegningsret.

Til § 11.

Medmindre andet er fastsat i vedtægterne, skal bestyrelsen ifølge bestemmelsen bestå af et lige antal medlemmer, hvoraf halvdelen udpeges af komplementarerne og halvdelen af kommanditisterne. Den paritetiske sammensætning af bestyrelsen tilsigter en rimelig afvejning af de repræsenterede synspunkter. Dersom komplementaren tillige er kommanditist, vil han kunne udøve sin valgberettigelse i begge disse egenskaber.

Stk. 2 tillægger bestyrelsen en egentlig tilsynsbeføjelse med komplementarernes og direktionens almindelige forvaltning af selskabets anliggender. Den praktiske gennemførelse af denne beføjelse nødvendiggør en ret for bestyrelsen til at forlange alle relevante oplysninger om selskabets forhold. Bestemmelsen kan sammenholdes med reglerne i aktieselskabslovens § 54.

Godkendelsen af årsregnskabet og fordelingen af vinding og tab tilkommer ifølge udkastets stk. 3 ligeledes bestyrelsen, idet paritetssammensætningen af bestyrelsen gør denne særlig egnet hertil.

Reglerne i stk. 4 om bestyrelsens indkaldelse, beslutningsdygtighed og stemmeafgivning svarer til de tilsvarende regler herom i aktieselskabsloven, se dennes § 57.

Til § 12.

Som nævnt finder udvalget, at der bør være en bestyrelse, når kommanditisternes antal udgør mindst 50, eller når selskabet i de sidste 3 år gennemsnitlig har beskæftiget mindst 50 arbejdstagere. Medindflydelsen i selskabets anliggender for disse to interessegrupper er således bragt i gensidig overensstemmelse, idet der er lagt vægt på, at ledelsen i selskaber af en vis størrelse varetages af et styrelsesorgan, hvor såvel kapitalinteresser som medarbejderinteresser er rimeligt repræsenteret. Bestyrelsen vil i de af stk. 2 omfattede tilfælde komme til at bestå af 1/3 medarbejdere, 1/3 valgt af kommanditister og 1/3 valgt af komplementarer.

Reglerne om omfanget af medarbejdernes indflydelse i selskabet er udformet i nøje overensstemmelse med aktieselskabslovens regler herom.

Udvalget finder anledning til at fremhæve, at de af komplementaren valgte bestyrelsesmedlemmer er i mindretal, når der er såvel kommanditist- som medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer. Dette kan indebære en risiko for den personligt hæftende komplementar - et forhold, der i øvrigt er søgt imødegået i § 8, stk. 3, 2. pkt., og i § 11, stk. 1, 2. pkt., (pariteten). Ved de her i § 12, stk. 2, omhandlede store kommanditselskaber må komplementaren derfor sikre sig på anden vis, enten gennem vedtægtsbestemmelser om opsigelsesret eller lignende, jfr. om et beslægtet problem bemærkningerne til § 31, eller ved at beherske så mange kommanditanparter, at han derigennem kan udøve indflydelse også på de af kommanditisterne valgte bestyrelsesmedlemmer.

Til § 13.

I bestemmelsen foreslås det, at der i kommanditselskaber hvert år skal afholdes et kommanditistmøde. På grund af komplementarernes ubegrænsede hæftelse for selskabets forpligtelser er kommanditistmødet ikke tillagt samme kompetence som generalforsamlingen i aktieselskaber, se aktieselskabsloven, § 69, idet udvalget finder det

mest stemmende med ansvarsfordelingen mellem komplementarerne og kommanditisterne, at de ansvarlige deltagere får større indflydelse end kommanditisterne.

Kommanditistmødets væsentligste opgaver er at vælge halvdelen af medlemmerne til bestyrelsen, hvor en sådan findes, samt - efter forslag fra komplementarerne - selskabets revisor. Kommanditistmødet giver kommanditisterne mulighed for at blive orienteret om selskabets drift og giver dem en vidtgående adgang til at blive hørt. Sammenholdt med at de vælger halvdelen af bestyrelsen, vil dette give en væsentlig indflydelse på selskabets ledelse og målsætning.

Herudover er indholdet og omfanget af kommanditistmødets kompetence ikke nærmere udformet i lovudkastet, men vil bero på de nærmere vedtægtsbestemmelser herom.

I stk. 2 foreslås, at selskabets årsregnskab og revisionsberetning altid skal fremlægges til drøftelse; men kommanditistmødet har ingen muligheder for at forkaste årsregnskabet.

Reglerne om valg af kommanditisternes medlemmer af bestyrelsen og af selskabets revisor er optaget i stk. 3. Udgangspunktet for udvalgets overvejelser har været, at beslutning om valg af selskabets revisor træffes på kommanditistmødet ved simpelt stemmeflertal, jfr. herved udkastets § 16. Udvalget finder imidlertid, at et forslag fra bestyrelsen (komplementaren) om at vælge en bestemt statsautoriseret eller registreret revisor skal følges, medmindre kommanditister, der tilsammen har indbetalt 2/3 af den fra kommanditisterne samlede indskudskapital, kræver en anden revisor valgt. Afvejningen mellem hensynet til komplementarernes ubegrænsede hæftelse og kommanditisternes berettigede interesse i at sikre sig en uvildig revision af selskabets regnskaber er tilgodeset ved kvalificeringen af, hvilke revisorer bestyrelsen kan foreslå.

I overensstemmelse med principperne i aktieselskabsloven foreslås det, at en kommanditistminoritet, der repræsenterer 1/3 af den

fra kommanditisterne hidrørende samlede indskudskapital, altid kan kræve, at der vælges én yderligere revisor, der skal være statsautoriseret eller registreret.

Et medlem af udvalget (J. Broe Pedersen) kan ikke tilslutte sig forslaget § 13, stk. 3. Hvis kommanditselskaber skal finde anvendelse på landbrugsvirksomheder, vil det være uhensigtsmæssigt at stille krav om statsautoriseret eller registreret revisor. Landbrugsregnskaber udarbejdes oftest af de i landbrugsorganisationerne ansatte økonomikonsulenter, som derfor vil være naturlige revisorer for kommanditselskaber med landbrugsvirksomhed.

Til § 14.

Bestemmelsen svarer til aktieselskabslovens regler om afholdelse af ekstraordinær generalforsamling, se aktieselskabsloven, § 70, dog således at også komplementaren tillægges en selvstændig ret til at kræve ekstraordinært kommanditistmøde afholdt. Fristen for indkaldelsen følger de almindelige regler herom, d.v.s. tidligst 4 uger og - medmindre vedtægterne foreskriver en længere frist - senest 8 dage før kommanditistmødet, jfr. § 18's henvisning til aktieselskabsloven, § 73.

2. pkt. indeholder en minoritetsbeskyttelsesregel, hvorefter der inden for en frist af 14 dage skal indkaldes til ekstraordinært kommanditistmøde, når 1/3 af kommanditisterne eller kommanditister, der tilsammen har indbetalt en trediedel af den fra kommanditisterne hidrørende samlede indskudskapital, forlanger dette.

Til § 15.

Bestemmelsen fastslår kommanditisternes ret til at få et bestemt emne behandlet på et kommanditistmøde. Bestemmelsen svarer til aktieselskabslovens § 71.

Til § 16.

Medmindre andet er fastsat i vedtægterne, foreslår udvalget, at enhver kommanditist har stemmeret i forhold til den af dem indbetalte indskudskapital, og at beslutninger på kommanditistmøder træffes ved simpelt stemmeflertal.

Selskaberne har fri mulighed for i vedtægterne at fravige disse regler og afpasse stemmeafgivningen efter selskabets særlige forhold.

Bestemmelsen svarer i øvrigt til aktieselskabsloven, § 77.

Til § 17.

Med de fornødne tilpasninger svarer bestemmelsen til § 72 i aktieselskabsloven.

Til § 18.

Udvalget har overvejet, hvilke regler fra aktieselskabsloven om generalforsamlingen der direkte bør kunne finde anvendelse på kommanditselskaber.

De regler, man herefter har overført, vedrører aktionærernes møde- og taleret, deres ret til at møde på generalforsamling ved en fuldmægtig eller sammen med en rådgiver, aktionærernes habilitet ved afstemning om søgsmål mod disse, indkaldelse til generalforsamling, sager uden for dagsordenen, ledelsen af generalforsamlingen og protokolførsel, direktionens og bestyrelsens oplysningspligt, generalklausulen for generalforsamlingsbeslutninger og reglerne om ugyldige generalforsamlingsbeslutninger.

Ved anvendelsen af disse regler ligestilles en kommanditist med en aktionær.

Til § 19.

I bestemmelsen foreskrives de mindstekrav, der skal være opfyldt for at ændre et selskabs vedtægter. Vedtægtsændringer kan kun besluttes på kommanditistmøder, og ændringer af vedtægterne kan ikke ske uden tiltrædelse af samtlige komplementarer.

Til varetagelse af kommanditisternes interesser foreslås, at vedtægtsændringer kun kan vedtages, når repræsentanter for mindst 2/3 af den fra kommanditisterne hidrørende og på kommanditistmødet repræsenterede indskudskapital stemmer herfor. Med de fornødne ændringer som følge af den særlige selskabsstruktur svarer de stillede krav til aktieselskabslovens tilsvarende krav ved almindelige vedtægtsændringer, se aktieselskabsloven, § 78.

I bestemmelsens sidste punktum fraviges ovennævnte regel, idet der i de opregnede tilfælde sker en væsentlig ændring af kommanditisternes retsstilling i selskabet. Til beskyttelse af kommanditisternes interesser foreslås det derfor, at de omhandlede vedtægtsændringer kun kan besluttes, såfremt de tiltrædes af samtlige kommanditister. For så vidt angår bestemmelsens sidste led om forrykkelse af retsforholdet mellem kommanditisterne indbyrdes eller over for komplementaren indebærer kravet om enstemmighed en skærpelse i forhold til aktieselskabsloven, hvor der kun kræves tilslutning af de aktionærer, hvis retsstilling forringes. Bestemmelsens øvrige led svarer til aktieselskabslovens § 79, stk. 1, nr. 1 og 2.

d) Lovudkastets kap. IV. ('Årsregnskab m.v.¹)

Til kapitel IV.

Reglerne i forslaget til lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v. er i vidt omfang overført på kommanditselskaber ud fra den betragtning, at erhvervsdrivende selskaber så vidt muligt bør undergives samme krav til regnskabsaflæggelse for at tilstræbe en harmonisering af selskabers regnskabsregler.

Til §§ 20 og 21.

Bestemmelserne svarer til de tilsvarende bestemmelser i årsregnskabsloven.

Til § 22.

Ved denne bestemmelse er årsregnskabsloven gjort anvendelig på kommanditselskaber. Dog er der i de følgende bestemmelser fastsat enkelte specielle regler for kommanditselskaber, der er nødvendiggjort af disse selskabers særlige forhold.

Til § 23.

Opdelingen af selskabets indskudskapital i balancen for henholdsvis komplementarer og kommanditister skal altid foretages, også i de tilfælde hvor en eller flere komplementarer tillige er kommanditister. Opdelingen muliggør bl.a. en effektiv kontrol af, om mindstekravet i § 6 til indbetaling af indskudskapitalen inden registrering af selskabet er opfyldt.

Ikke-indbetalt indskudskapital, som selskabet har krav på at få indbetalt inden ét år fra regnskabsdato, opføres på tilsvarende måde som aktieselskabers krav på indbetaling af selskabskapital, under omsætningsaktiver. Dette skyldes disse tilgodehavenders kortfristede karakter. De resterende ikke tidsbestemte indbetalinger på indskudskapitalen anføres derimod som en selvstændig post under anlægsaktiver.

Adskillelsen i stk. 3 mellem komplementarernes og kommanditisternes andele i ikke-udbetalt overskud eller i opsamlet underskud er som bestemmelsen i stk. 1 ligeledes nødvendiggjort af reglerne om kommanditisternes indbetaling af indskudskapitalen.

Reglen i stk. 4 svarer til de tilsvarende posteringer for ikke-udbetalt udbytte i årsregnskabsloven.

Til § 24.

Bestemmelsen i stk. 1 svarer med de nødvendige tilpasninger til anpartsselskabslovens § 16, stk. 1. Udover kommanditisternes navne og bopæl skal det således ud for hver kommanditist angives, hvor meget han hæfter for, hvilke beløb han har indbetalt, samt hvilke øvrige bevægelser der er sket på hans kapitalkonto.

Kredsen af interesserede, der efter stk. 2 kan gøre sig bekendt med kommanditistfortegnelsens indhold, er i overensstemmelse med de tilsvarende regler i anpartsselskabslovens § 16, stk. 2, om anpartshaverfortegnelsen, således som denne lov er ændret ved lov nr. 267 af 16. juni 1980. Da der ikke i nærværende udkast er medtaget regler om koncernrepræsentation i et moderselskabs bestyrelse, er der således ikke fastsat regler om en tilsvarende ret for en repræsentant for arbejdstagerne i en koncern.

Reglerne i anpartsselskabslovens § 17a og i aktieselskabslovens § 28a om øget indsigt i aktieselskabers ejerforhold er derimod ikke overført til kommanditselskaber. Et flertal i udvalget har lagt til grund, at nærværende udkast indebærer en vidtgående offentlighed om besiddelsesforholdene, navnlig når henses til at de fuldt ansvarlige selskabsdeltagere (komplementarer), der har en bestemmende indflydelse på selskabets forhold, aldrig kan være anonyme, jfr. udkastets § 4, stk. 2, nr. 4.

Et mindretal (Jørgen Christiansen) finder det dog mest rimeligt, at de samme regler om offentlighed, som gælder for aktieselskaber, gennemføres for kommanditselskaber.

Bestemmelsen i stk. 3 skal ses i sammenhæng med § 23, stk. 1 og 2, hvor der ikke stilles krav om, at kommanditisternes samlede indskudskapital skal oplyses, og hvor det ikke af én post fremgår, hvor stor en del heraf der endnu ikke er indbetalt. For yderligere at hæve informationsniveauet i selskabets regnskaber foreslås det, at det også af noten skal fremgå, hvor mange kommanditister som deltager i selskabet og ændringerne i egenkapitalens størrelse.

Til § 25.

For at sikre indskudskapitalens effektive indbetaling har udvalget anset det for nødvendigt at foreslå en regel om, at der ikke må udbetales overskud til kommanditister, som endnu ikke har indbetalt deres andel af indskudskapitalen fuldt ud. Overskuddet modregnes derfor i de ikke-indbetalte andele.

Samme hensyn har ført til reglen i stk. 2 for de tilfælde, hvor en kommanditist samtidig er aktionær eller anpartshaver i komplementarselskabet.

Vedrørende bestående selskaber henvises til overgangsreglerne i § 43.

Til § 26.

Efter de gældende beskatningsregler er et kommanditselskab ikke selvstændigt skattesubjekt, d.v.s., at indtægter og udgifter i selskabet skattemæssigt henføres til hver enkelt deltager i det forhold, over- og underskud fordeles mellem dem.

Til brug for de enkelte selskabsdeltageres skatteopgørelse er det derfor foreslået, at det beløb, som er basis for selskabsdeltagerens egne indkomstopgørelser, skal angives i en note til resultatopgørelsen, medmindre det direkte fremgår heraf.

Til § 27.

De i forhold til aktieselskabsloven skærpede regler for selskabets besiddelse af egne anparter skal ses i sammenhæng med, at der ikke er foreslået mindstekrav til indskudskapitalens størrelse, sammenholdt med de foreslåede lempelige regler for kapitalens indbetaling. Som et værn mod, at selskabets kapitalgrundlag udhules, foreslås det derfor som hovedregel at forbyde et kommanditselskab at eje egne anparter.

Til 28.

Har en eller flere kommanditister påtaget sig kaution for selskabets forpligtelser, skal dette fremgå af en note til regnskabet, da sådanne kautionsforpligtelser kan have en væsentlig indflydelse på bedømmelsen af selskabets kreditgrundlag. Ifølge § 1, stk. 4, er det ikke muligt gennem vedtægtsbestemmelser at pålægge kommanditisterne kautionsforpligtelse.

Til § 29.

Udvalget foreslår, at den i vedtægterne fastsatte samlede indskudskapital kun kan nedsættes eller udloddes under anvendelse af reglerne i udkastets kapitel V om selskabets opløsning. Herved sikres kapitalgrundlagets fortsatte eksistens, jfr. § 25 om sikring af den effektive indbetaling heraf.

Udvalget har overvejet at overføre aktieselskabslovens regler om nedsættelse af kapitalen, men har afstået herfra, dels fordi disse regler er komplicerede at anvende, når selskabsdeltagernes hæftelse er forskelligartet, dels fordi samme resultat kan nås ved anvendelse af reglerne i opløsningskapitlet.

En forhøjelse af indskudskapitalen kan derimod frit ske efter regler fastsat i vedtægterne. Det følger af reglerne i § 6, at en kapitalforhøjelse ikke kan registreres, før mindst 1/3 af forhøjelsen er indbetalt. Reglen om opskrivningshenlæggelser svarer til årsregnskabslovens § 30.

Til § 30.

Ved bestemmelsen er reglerne om revision og ekstraordinær granskning i aktieselskabsloven gjort tilsvarende anvendelige på kommanditselskaber.

e) Lovudkastets kap. V. ('Selskabets opløsning. Selskabsdeltageres ind- og udtræden.¹)

Til kapitel V.

Reglerne om opløsning vedrører alene opløsning af solvente kommanditselskaber. Herved er udkastet i overensstemmelse med aktie- og anpartsselskabslovene, der siden 1977 alene har reguleret opløsning af solvente selskaber, mens konkurslovens regler benyttes ved opløsning af insolvente selskaber. I forhold til aktieselskaberne m.v. er der dog den forskel, at en konkursbehandling af et kommanditselskab forudsætter, at komplementaren (eller komplementarerne) er erklæret konkurs. Herefter kan kommanditselskabets formue tages under særskilt konkursbehandling, bl.a. med henblik på at fælleskreditorerne kan udøve deres fortrinsret til selskabets formue fremfor deltagerens særkreditorer. Fra retspraksis henvises til afgørelsen i U 1976.405 med note 1. Dersom samtlige komplementarer er under betalingsstandsning, vil der på tilsvarende vis kunne etableres en betalingsstandsning af kommanditselskabet.

Til § 31.

En så vigtig afgørelse som opløsning af et kommanditselskab bør efter udvalgets opfattelse ikke kunne ske uden positiv medvirken fra såvel komplementaren eller bestyrelsen som fra kommanditisterne. I bestemmelsen foreslår udvalget derfor, at initiativet og beslutningen om opløsning træffes af bestyrelsen eller komplementaren. Beslutningen skal herefter forelægges til godkendelse på et kommanditistmøde.

Godkendelse kræver som hovedregel kvalificeret majoritet, jfr. § 19. Godkendes beslutningen ikke af kommanditisterne, kan kommanditselskabet ikke opløses, medmindre dette er påbudt i lovgivningen eller følger af selskabets vedtægter.

Kommanditisternes undladelse af at godkende en indstilling om op-

løsning har bl.a. den virkning, at komplementarens personlige ansvar fortsætter, eventuelt forøges. Komplementaren kan ikke modsætte sig dette i kraft af bestemmelsen i § 8, stk. 3, 2. pkt., idet han må vedstå selskabskontraktens almindelige indhold, der - medmindre andet er aftalt - er, at selskabet skal fortsætte, indtil der er rimelig enighed om at ophøre.

Der er således ikke i loven hjemlet komplementaren nogen ensidig adgang til opsigelse af kontrakten. I vedtægterne kan det derimod foreskrives, at selskabet skal ophøre på et bestemt tidspunkt eller under bestemte betingelser, f.eks. en vis tid efter komplementarens opsigelse. Komplementaren må i øvrigt henvises til at søge samtykke til personskitte, jfr. § 34.

De almindelige fremgangsmåder, der skal følges ved likvidation af aktieselskaber, er ved bestemmelsen i stk. 2 foreslået overført til kommanditselskaber. Den mindretalsbeskyttelse, der består i, at kommanditister, der ejer 1/4 af indskudskapitalen, får ret til at vælge en yderligere likvidator, er i udkastet suppleret med, at komplementaren i disse tilfælde bør have ret til også at vælge en likvidator til sammen med de af kommanditisterne valgte likvidatorer at foretage likvidationen.

Til § 32.

Bestemmelsen indeholder regler om, hvornår et kommanditselskab skal opløses.

En komplementars centrale betydning for selskabet såvel i økonomisk som i forvaltningsmæssig henseende bør normalt føre til et kommanditselskabs opløsning i tilfælde af komplementarens død, umyndiggørelse eller konkurs. Ved dødsfald er dette uden videre klart; men også de nævnte formueretlige begivenheders indtræden bevirker, at komplementarens handleevne svækkes, eller at hans personlige hæftelse i selskabet ikke længere er egnet til at tjene som kreditgrundlag for selskabet. At selskabet skal opløses i disse tilfælde er i overensstemmelse med den hidtidige retsopfattelse.

Betydningen af disse begivenheders indtræden er alvorligst, når det er selskabets eneste komplementar, der rammes heraf. Der åbnes derfor i bestemmelsen mulighed for, at selskabet kan fortsætte med eventuelle øvrige komplementarer, såfremt samtlige selskabsdeltagere tiltræder en udløsning, og dersom selskabet også herefter utvivlsomt er solvent. Ved en komplementars død er der endvidere mulighed for at anvende reglen i § 34, stk. 1 og 2, såfremt boet ikke fragår gælden, selv om der er tale om en ene-komplementar.

Udvalget har overvejet, om en komplementars betalingsstandsning skal ligestilles med hans konkurs. Herfor taler, at selskabet også ved betalingsstandsningen bringes i en meget vanskelig situation. Da betalingsstandsningsreglerne for øjeblikket overvejes mere generelt, bl.a. i et udvalg nedsat af justitsministeriet, har udvalget ikke ønsket at foregribe resultatet heraf ved at foreslå en speciel lovbestemmelse vedrørende kommanditselskaberne. Retsstillingen bør således bero på resultatet af de generelle overvejelser og justeres i overensstemmelse hermed.

Et kommanditselskab skal endvidere opløses, når det ikke har indsendt årsregnskab til aktieselskabsregisteret i 2 år i træk, eller hvis selskabets ledelse ikke er i overensstemmelse med loven eller vedtægterne. Forinden opløsning af selskabet kan påbegyndes, skal overregistrator dog have givet selskabet en frist til at afhjælpe mangelen. Bestemmelsen svarer til aktieselskabslovens § 118, dog således at reglen om manglende indsendelse af årsregnskab er strammet til 2 år mod aktieselskabslovens 3 år. Udvalget har fundet, at selskaber i sådanne tilfælde hurtigst muligt bør opløses og slettes af registeret.

Til § 33.

Bestemmelsen om tvunget opløsning af et kommanditselskab svarer til aktieselskabslovens § 117. Godkendelse af beslutning om opløsning i disse tilfælde skal ordentligvis træffes på et kommanditistmøde og kræver normalt blot almindelig stemmeflertal, jfr. § 31,

stk. 1, med henvisning til § 16. Træffes der ikke de fornødne beslutninger, skal overregistrator sætte opløsningen i værk. Opløsningen gennemføres i disse tilfælde efter de almindelige regler herom i aktieselskabsloven med de fornødne lempelser. Det er således skifteretten, der udnævner likvidator.

Til § 34.

Efter gældende ret antages det, at en komplementars udtræden af selskabet ved overdragelse af sin andel i selskabet til de eventuelt øvrige komplementarer eller til en ny komplementar kun kan finde sted med samtykke fra samtlige komplementarer og kommanditister. Dette skyldes den afgørende betydning, en komplementar har for selskabet.

Udvalget foreslår, at denne regel lovfæstes, dog således at det af vedtægterne skal fremgå, om der kan ske udskiftning af komplementarer i selskabet. Den nærmere regulering af dette forhold sker da i vedtægterne. Reglen om samtlige deltageres godkendelse foreslås det at gøre ufravigelig, jfr. dog udløsningsreglerne i § 37.

Bestemmelsen i stk. 2 etablerer en dobbelt hæftelse for gælden på udtrædelsestidspunktet i overensstemmelse med de sædvanlige hensyn til kreditorerne, der ikke uden videre er pligtige at tåle et debitorskifte. Den udtrædende komplementars hæftelse er ikke tidsbegrænset, og den ophører derfor kun, hvis kreditorerne indvilliger heri, enten ved udtrykkelig erklæring eller ved sådan anden adfærd, herunder passivitet, at de efter obligationsrettens almindelige regler må siges at have godkendt skyldnerskiftet. Det vil ofte være hensigtsmæssigt at udarbejde en gældsopgørelse på udtrædelsestidspunktet.

Bestemmelsen i stk. 3 regulerer de tilfælde, hvor komplementarens forhold må ligestilles med hans død eller konkurs.

Til § 35.

Bestemmelsen fastslår som hovedregel, at en kommanditist frit kan overdrage sin anpart i selskabet. Dette svarer næppe til gældende ret, men må anses for den mest hensigtsmæssige regel, hvis kommanditindskud betragtes på linie med aktiekøb og lign., hvilket ofte vil være tilfældet. Reglen er deklaratorisk, se dog straks neden for om stk. 3.

Af hensyn til retsforholdets afklaring foreslås det i stk. 2, at selskabet er forpligtet til at sende erhververen en udskrift af overdragerens kapitalkonto i selskabet. Hensynet til indskudskapitalens effektive indbetaling er baggrunden for reglen om, at erhververen af en ikke fuldt indbetalt anpart hæfter for restindbetalingen sammen med overdrageren. Der er herved bragt overensstemmelse med den tilsvarende regel i aktieselskabslovens § 13, stk. 4.

Hovedreglen i stk. 1 om den frie omsættelighed kan fraviges i vedtægterne. Udvalget finder dog ikke, at der bør kunne fastsættes sådanne begrænsninger i omsætteligheden, at en kommanditist derved forhindres i at komme ud af selskabet.

Såfremt begrænsningen går videre end en forkøbsret for de øvrige selskabsdeltagere, jfr. herved sølovens § 52, foreslås det derfor, at kommanditisten, der ønsker at sælge sin anpart, kan kræve, at de selskabsdeltagere, der har modsat sig et salg, skal udløse ham. Kan der opnås enighed om anpartens værdi, skal overregistrator udnævne to vurderingsmænd til at fastsætte købsprisen. Denne afgørelse kan af begge parter indbringes for retten, jfr. den beslægtede bestemmelse i aktieselskabslovens § 19, stk. 4.

Til § 36.

I modsætning til forslagets regler om selskabets opløsning ved en komplementars død, konkurs m.m. finder udvalget ikke, at der er

de samme risici for selskabet ved en kommanditists død, konkurs eller lignende. Samme hensyn kan anføres ved betalingsstandsning og umyndiggørelse.

Ved kommanditistens død eller konkurs indtræder boet i de rettigheder og forpligtelser, der er knyttet til anparten. Det kan i disse situationer på et tidspunkt blive aktuelt at overdrage anparten, såfremt dette er muligt i henhold til vedtægterne. Hvis det ikke er muligt, er boet berettiget til at kræve udløsning efter reglerne i § 35, stk. 3. I øvrigt finder arve- og skiftelovgivningens almindelige regler anvendelse.

Til § 37.

Bestemmelsen muliggør en tvangsudløsning af kommanditister, som modsætter sig beslutninger, der efter loven eller vedtægterne kræver enstemmighed blandt samtlige kommanditister (herunder dem, der ikke er mødt på kommanditistmødet). Et flertal på 9/10 af kommanditisterne kan kræve tvangsudløsning i disse tilfælde. Bestemmelsens formål er at forhindre, at en meget beskeden minoritet lammer virksomheden.

Ifølge lovudkastet kræves der enstemmighed blandt kommanditisterne ved vedtægtsændringer, der vil betyde mindre udbytte eller udlodning til kommanditisterne til fordel for komplementaren, eller ved vedtægtsændringer, der vil forøge kommanditisternes forpligtelser eller forrykke retsforholdet mellem kommanditisterne indbyrdes eller over for komplementaren, jfr. § 19, 3. pkt. Endvidere kræves der enstemmighed blandt samtlige selskabsdeltagere, såfremt en af selskabets komplementarer skal udløses i tilfælde af død, umyndiggørelse, betalingsstandsning eller konkurs, jfr. § 32, nr. 1. Endelig skal samtlige selskabsdeltagere godkende en komplementars udtræden og en ny komplementars indtræden i selskabet, jfr. § 34, stk. 1.

Til sikring af minoritetens økonomiske interesser i tilfælde af tvungen udløsning foreslår udvalget, at værdiansættelsen af an-

parterne i mangel af enighed herom fastsættes af to vurderingsmænd under anvendelse af reglerne i § 35, stk. 3, 2.-4. pkt. Til yderligere beskyttelse af minoritetskommanditisterne kan disse kræve, at de udløsende kommanditister stiller betryggende sikkerhed for udløsningen inden gennemførelsen af den disposition, minoriteten modsatte sig. Om en sikkerhed er betryggende, må afgøres i overensstemmelse med sædvanlige principper herfor. Da tvisten ofte vil dreje sig om selskabets overlevelsesmuligheder, skal sikkerheden normalt stilles i eksterne midler, f.eks. i form af bankgaranti.

Til § 38.

Ud fra lignende hensyn, som ligger til grund for bestemmelsen i § 1, stk. 4, om forbud mod vedtægtsbestemt kautionsforpligtelse for kommanditister, har udvalget fundet, at en rimelig beskyttelse af kommanditisternes interesse må indebære, at kommanditisternes indskudsforpligtelse ikke kan forøges uden hver enkelt kommanditists tilslutning hertil. Vedtages det derfor at pålægge kommanditisterne at indbetale indskud, der overstiger den dem påhvilende del af indskudskapitalen, kan enhver kommanditist kræve sig udløst i overensstemmelse med reglerne i § 35, stk. 3, 2.-4. pkt.

f) Lovudkastets kap. VI. ('Straffebestemmelser.')

Til § 39.

Ved udformningen af straffebestemmelserne har udvalget taget udgangspunkt i aktieselskabslovens og årsregnskabslovens tilsvarende bestemmelser.

I betragtning af den nydannelse, en lovregulering på området er udtryk for, og den usikkerhed, der kan opstå omkring reglernes rette anvendelse i en indkøringsperiode, har udvalget fundet det rigtigst alene at foreskrive bødestraf for forsætlig eller grov uagtsom overtrædelse af de i stk. 1 opregnede bestemmelser, jfr.

herved årsregnskabslovens § 65.

Overholdelse af reglerne om navn, anmeldelse og registrering er af så stor vigtighed for selskabsdeltagernes og trediemænds retssikkerhed, at det er fundet naturligt selvstændigt at strafsanktionere disse bestemmelser (§§ 2-4 og § 6, stk. 1).

Endvidere foreslås det at strafsanktionere reglerne om kompletarens eller bestyrelsens ledelse af selskabet (§ 8, stk. 1 og 2, samt § 11, stk. 2 og 3, og § 12).

Hele kapitel IV om årsregnskabet m.v. (§§ 20-30) foreslås herudover strafbelagt. For så vidt angår de bestemmelser i årsregnskabsloven, hvortil der er henvist i kapitlet, strafsanktioneres disse dog alene i det omfang, det er fastsat i årsregnskabsloven.

Ved undladelse af en påbudt opløsning af selskabet (§ 32) finder udvalget, at selve undladelsen bør medføre straf.

I overensstemmelse med aktieselskabslovens § 160, stk. 2, er der i udkastet optaget en regel om, at ledelsen kan pålægges tvangsbøder, såfremt den ikke opfylder de pligter, der er påbudt den i forhold til aktieselskabsregisteret. Man har fundet det mest hensigtsmæssigt, at denne beføjelse tillægges overregistrator.

Stk. 3 indeholder den nødvendige hjemmel til at fastsætte straf af bøde for overtrædelse af registreringsforskrifter udstedt af industriministeren.

Stk. 4 svarer til aktieselskabslovens § 161, stk. 3.

g) Lovudkastets kap. VII. ('Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.')

Til kapitel VII.

Udvalget har overvejet, hvorledes de bestående kommanditselska-

ber mest hensigtsmæssigt kan indpasses under en kommende selskabslovgivning under hensyntagen til, at en lovregulering som den foreslåede vil indebære betydelige ændringer i den bestående retstilstand. Man har ved udarbejdelsen af overgangsreglerne taget vidtgående hensyn til bestående erhvervsvirksomheder og til allerede eksisterende balanceforhold mellem selskabsdeltagerne. Man har i øvrigt skelnet mellem de kommanditselskaber, der er i virksomhed ved lovens ikrafttræden, og de selskaber, der kun formelt er stiftet, men som endnu ikke er i virksomhed, idet alene den førstnævnte gruppe har reelt behov for en længere frist.

Til § 40.

Når bestemmelsen forsøgsvis angiver tidspunktet for ikrafttræden til 1. januar 1982, er det navnlig for at have et udgangspunkt for beregningen af de frister, der fastsættes i overgangsbestemmelserne. Den parlamentariske behandling af lovudkastet kan nødvendiggøre en samlet forskydning.

Til § 41.

Ligesom det er tilfældet med aktieselskabsloven, foreslås det, at loven ikke umiddelbart gælder for Færøerne og Grønland. Aktieselskabsloven af 1973 med senere ændringer er sat i kraft i Grønland pr. 1. oktober 1974. Det er udvalgets opfattelse, at der bør gælde ensartede selskabsretlige regler i hele riget. Det foreslås derfor, at loven ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de fravigelser, som landsdelenes særlige forhold tilsiger.

Til § 42.

Den i stk. 1 foreslåede frist på 6 måneder, som bestående kommanditselskaber vil få til at foretage anmeldelse til aktieselskabsregisteret, er baseret på en afvejning af hensynet til selskaber-

nes behov for lempelige tilpasningsregler og hensynet til hurtigst muligt at skabe den fornødne åbenhed og kontrol med selskabets forhold. Anmeldelsespligten omfatter kun helt elementære forhold, idet man har fundet, at eksisterende kommanditselskaber bør have en længere frist end 6 måneder til at tilpasse sig lovudkastets øvrige regler, jfr. § 43.

Kommanditselskaber, der er stiftet før lovens ikrafttræden, men som ikke har påbegyndt deres virksomhed på dette tidspunkt, skal anmeldes i overensstemmelse med lovens almindelige regler herom inden 1. juli 1982.

Til § 43.

Den gradvise ikraftsættelse af lovens bestemmelser for bestående selskaber har til formål at lette overgangen til et ændret retsgrundlag.

For en del bestående kommanditselskaber vil reglen i § 12 om en pligtmæssig bestyrelse og kravet i § 13 om indkaldelse af kommanditistmøder indebære en betydelig ændring, og udvalget har derfor fundet, at disse regler først skal finde anvendelse på de nævnte selskaber fra 1. januar 1984. Det samme gælder reglen i § 1, stk. 3, om kommanditisternes hæftelse.

De almindelige regler i kapitel V om opløsning finder anvendelse for bestående kommanditselskaber fra den 1. januar 1984, jfr. stk. 1, nr. 3. De særlige regler om udløsning (udkastet, § 35, stk. 3, § 37 og § 38) er undtaget herfra, idet anvendelsen af udløsningsreglerne ganske kan ændre selskabets interne forhold. Udløsningsreglerne kan derfor tidligst sættes i kraft den 1. januar 1986 i overensstemmelse med stk. 2.

Bemyndigelsen til ministeren i stk. 2 til at fastsætte, hvornår en lang række af lovens bestemmelser skal anvendes på de eksisterende selskaber, beror på et ønske om herigennem at opnå den smidigste overgangsordning. De opregnede bestemmelser kan helt

ændre magtbalancen i eksisterende selskaber og efter omstændighederne nødvendiggøre en økonomisk reorganisering, eventuelt indebærende en forhøjelse eller nedsættelse af kapitalen. Disse dispositioner kan også have skattemæssige virkninger, hvorfor man har forudsat, at industriministeren forhandler sagen med ministeren for skatter og afgifter, inden det endelige tidspunkt for ikraftsættelsen fastsættes. Ministeren for skatter og afgifter har i den forbindelse givet tilsagn om at medvirke til en så lempelig overgangsordning som muligt. Det forudsættes ligeledes, at industriministeren forhandler med de berørte kredse om lovens virkninger forinden reglernes ikrafttræden, idet de på det tidspunkt indvundne erfaringer bør udnyttes ved udøvelsen af den ministeren tillagte beføjelse.

For yderligere at lette de bestående kommanditselskabers tilpasning til lovens regler foreslås det at optage en særlig regel om afstemninger, således at de fornødne vedtægtsændringer kan anses for gyldigt vedtagne, selv om der ikke kan samles et egentligt flertal herfor, når der dog i den kompetente forsamling, f.eks. et kommanditistmøde, ikke er opnået et så stort flertal imod ændringerne, som der efter loven og selskabets vedtægter udkræves til beslutning om selskabets opløsning, jfr. hertil aktieselskabslovens § 164, stk. 2.

Bestemmelsen om overregistrators beføjelser svarer til aktieselskabslovens § 164, stk. 3.

I stk. 3 fastslås det, at lovens bestemmelser finder anvendelse fra anmeldelsestidspunktet på de selskaber, der ikke har påbegyndt virksomhed ved lovens ikrafttræden.

Udkast til lov om ændring af lov om handelsregistre, firma og prokura.

§ 1.

I lov nr. 23 af 1. marts 1889 om handelsregistre, firma og prokura, som ændret ved § 91, stk. 3, i aktieselskabsloven af 1930, ved lov nr. 72 af 27. marts 1929 samt ved lov nr. 64 af 24. februar 1951, foretages følgende ændringer:

1. I § 9, stk. 2, indsættes som 2. pkt.: 'Der må ikke i firmaet optages navnet på andre personer end fuldt ansvarlige medlemmer eller noget, der går ud på at begrænse ansvaret for selskabets fuldt ansvarlige medlemmer.¹
2. § 9, stk. 3, ophæves. Stk. 4 bliver herefter stk. 3.
3. I § 12, 1. pkt., udgår 'eller et kommanditselskab¹, og i 2. pkt. udgår 'eller af et kommanditselskab'.
4. I § 13, 2. pkt., udgår 'eller kommanditselskab¹.
5. § 18, stk. 2, ophæves.
6. I § 21, stk. 1, 2. pkt. ophæves: 'jfr. § 18, 2det led¹.
7. § 33, litra a), ophæves.
8. § 35, stk. 2, ophæves.

§2.

Loven træder i kraft 1. januar 1982.

Indledende bemærkninger.

En almindelig selskabsretlig regulering af kommanditselskaber vil medføre, at disse selskaber fremtidigt skal registreres i aktieselskabsregisteret. Der vil derfor i forbindelse med gennemførelse af en sådan lovregulering være behov for at ophæve firmalovens regler om anmeldelse til handelsregistre af kommanditselskaber, der driver handel, håndværk eller fabriksvirksomhed.

I forbindelse med det forestående udvalgsarbejde vedrørende interessensselskaber vil der i øvrigt blive foretaget en almindelig revision af firmaloven, der stort set er uændret siden 1889.

Til forslagets enkelte bestemmelser bemærkes:

Til lovudkastets nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse svarer til § 9, stk. 3, 2. pkt., og er en konsekvens af, at § 9, stk. 3, foreslås ophævet, jfr. forslagets nr. 2. Bestemmelsen berører imidlertid også de ansvarlige selskaber, der ikke er kommanditselskaber, og denne del foreslås derfor indsat i § 9, stk. 2, der alene angår de ansvarlige selskaber.

Til lovudkastets nr. 2.

Efter ændringen i forslagets nr. 1 kan hele § 9, stk. 3, ophæves som en konsekvens af forslaget til lov om kommanditselskaber. Det oprindelige § 9, stk. 4, blev ophævet ved § 91, stk. 3, i aktieselskabsloven af 1930, hvorfor det oprindelige § 9, stk. 5, nu bliver stk. 3.

Til lovudkastets nr. 3-5.

Ændringerne er konsekvenser af, at kommanditselskaber efter betænkningens lovudkast fremtidig skal registreres i aktieselskabsregisteret.

Til lovudkastets nr. 6.

Ændringen er af redaktionel karakter på grund af, at § 18, stk. 2, ophæves.

Til lovudkastets nr. 7.

Da det efter betænkningen er meningen, at kommanditselskabers retsforhold ikke længere skal reguleres i fimaloven, foreslås det, at definitionen af disse selskaber i § 33 ophæves. Det må i den forbindelse bemærkes, at et kommanditselskab med flere komplementarer ikke længere kan antages tillige at være et ansvarligt selskab med den konsekvens, at fimaloven da skulle finde anvendelse på sådanne selskaber. Alle kommanditselskaber skal således efter gennemførelsen af kommanditselskabsloven registreres i aktieselskabs-registeret.

Til lovudkastets nr. 8.

Ændringen er en konsekvens af forslaget til lov om kommanditselskaber.

Oversigt over

Kommanditselskabernes historie

ved

universitetslektor, dr.jur. Inger Diibeck

Selskabsformer med begrænset økonomisk ansvar fandtes ikke i de romerske retskilder i en form som tåler sammenligning med moderne selskabstyper. Spor heraf dukker først op i de italienske middelalderbyer. Man træffer her dels nogle aktieselskabslignende sammenslutninger og dels de såkaldte "commenda". **Commenda.** forelå, hvor en kapital-ejer betroede en anden person penge eller varer for at denne anden skulle gøre kapitalen frugtbringende. Modtageren optrådte i eget navn og fik for sit arbejde andel i gevinsten. Oprindeligt gjaldt kravet kun en sørejse, efterhånden blev modtageren mindre kapitalforvalter og mere medinteressent med den følge, at kapitalen opfattedes som en slags selskabsformue. Kommanditselskabet: tager sin begyndelse, når flere i forening indgår commenda med en arbejdende anpartshaver.

Commendnformen spredte sig ligesom aktieselskabsformerne udover det **senmiddelalderlige** Europa. I Frankrig fik man først en egentlig lovgivning om kommanditselskaber ved Ludvig XIV's Ordonnance du Commerce af 1673. **kommanditiformen** synes ikke for alvor at have vundet fodfæste i England i denne periode, men i de tyske retsområdet¹ fik den tidligt stor udbredelse. Selskabsformuen opfattedes her som stående under fælles raden, ligesom deltagerne hæftede solidarisk for fælles forpligtelser.

Det nye franske "société en commandite", der reguleredes ved Code de Commerce, og som var en videreudvikling af det gamle kommanditselskab fra ordonnancen af 1673 kom til at danne forbillede for ^{x)} udviklingen af kommanditselskabsformen i mange europæiske lande.

x) Johan Hagstromer, Om Aktiebolag enligt svensk Rätt 1872, s. 6 ff; Hj. L. Hammar-skioTd, Redegørelse for den utlamska bolags- och föreningsrättens utveckling och nuvarande standpunkt m.v. Bilag till Forslag till lagar om enkla bolag och handelsbolag, om aktiebolag samt om foreningar for ekonomisk verksamhet. 1890, s. 5 ff.

Ældre dansk ret savnede helt regler om kommanditselskaber. Dog gav firmaloven af 1889 regler om kommanditselskabers, herunder kommanditaktieselskabers, firma og anmeldelse. Dette skal ikke tagess som bevis på, at man ikke allerede inden havde kendt kommanditselskabsformen. Dels blev den tidligt genstand for retsvidenskabelig behandling, først og fremmest af P.G. Bang i en artikel i Juridisk Tidsskrift (1829-33), og dels har den økonomisk-historiske litteratur påvist, at aktieselskaber fra det 19. århundrede havde en ganske særegen organisation, hvori direktøren eller fabrikøren havde en helt central stilling, mens aktionærernes repræsentanter i det højeste sad inde med en ret til at kontrollere ham. De lignede langt mere kommanditselskaber, hvor kommanditisterne betrodde den ansvarlige deltager en sum penge mod at fa en almindelig tilsynsret, end de lignede moderne aktieselskaber.

De tidligere danske kommanditselskaber var næppe at betragte som efterligninger af de franske, men var snarere et resultat af praktiske og personlige hensyn. Det specielle danske bevillingssystem har formentlig været medvirkende til denne udvikling. Man kender således eksempler på, at bevilling til oprettelse af en virksomhed gaves til en enkelt mand, som derefter søgte bevillingen udnyttet ved at oprette et aktieselskab. Bevillingshaveren kunne selv bestemme selskabsvilkårene, mens aktionærernes rettigheder indskrænkedes til at acceptere disse samt til at indskyde kapital.^{x)}

I hele det 19. århundrede byggede retsopfattelsen vedrørende kommanditselskaber principielt på kontraktforholdets nærmere indhold med støtte i en sparsom retspraksis. Men en række af de almindelige regler og principper om interessentskaber blev bragt i anvendelse også på

XX)

kommanditselskabers retsforhold.

I motiverne til forslag til lov om aktieselskaber, som fremsattes i rigsdagssamlingen 1910-11, anførtes det, at kommissoriet alene havde omfattet udarbejdelse af et motiveret udkast til lov om aktieselskaber, men at man havde fundet det både nødvendigt og hjemlet ved det givne mandat, at udarbejde og lade medfølge et ganske kortfattet udkast til lov om kommanditaktieselskaber.

Man begrundede udkastets korthed med, at disse selskaber "for tiden vistnok slet ikke forekommer i vort forretningsliv". Man fandt det

x) Axel Nielsen, Industriens Historie i Danmark III,1, s. 229 f.

xx) F.T.J. Gram, Den danske Formueret, II Del, 2. bd. Om de enkelte Fordringsretsforhold i Særdeleshed. 1869; C. Torp, Om Interessentskab. 1893; Oscar Platou, Om Aktieselskaber, kommanditselskaber på aktier og foreninger, 1911.

imidlertid nødvendigt med lovregulering, når aktieselskabernes forhold skulle reguleres, for at modvirke fristelsen til dannelse af sådanne selskabsformer for at omgå de præceptive regler for aktieselskaber. Det fremhævedes, at det ikke ville være vanskeligt at finde en person, der var villig til at påtage sig "komplementarens rolle og den personlige hæftelse", navnlig når der til gengæld kunne bydes ham sådanne vilkår i henseende til løn og uafsættelighed, som nærværende lovfor-
slag afskærer aktieselskaber fra at byde direktionens og bestyrelsens
x)
medlemmer.

Udkastet blev ikke fremmet hverken i rigsdagssamlingen 1910-11 eller 1916-17, hvor lov om aktieselskaber blev endelig vedtaget. Retsstillingen for kommanditselskaber forblev uklar også efter¹ 1917.

x) R.T. Tillæg A, sp. 4118-19.

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud.

L7.5

2. provision af vareleverancer i oktober kvartal, der er betalt til agentgiveren senest 31.december, og for hvilke importagenten har modtaget provisionsnota fra agentgiveren senest 14 dage før udløbet af fristen for selvangivelsens indsendelse. Er der givet udsættelse med selvangivelsens indsendelse, regnes de 14 dage fra denne dato, samt
3. enten provision (eventuelt beregnet) af alle leverancer i tiden 1.oktober-15.november eller provision (eventuelt beregnet) af en fra år til år fast andel på mindst 50 pct. af alle leverancer i oktober kvartal, idet der dog ved begge disse opgørelser bortses fra de tilgodehavende provisioner, der eventuelt måtte være medregnet under punkt 2.

I formuen skal tilgodehavende provisioner medregnes i samme omfang som i indtægten.

De importagenter, der hidtil har medregnet provision for oktober kvartal på grundlag af kvartalsopgørelser, uanset om det har drejet sig om betalte leverancer eller ej, skal fortsætte med denne fremgangsmåde. For agenter med mere specielle forhold (f.eks. selskaber, agenter med forskudt regnskabsår m.v.) må der i hvert enkelt tilfælde aftales en særordning.

Da der ved anvendelse af den anførte opgørelsesmåde vil fremstå ubeskattede debitorer, har ligningsrådet vedtaget, at den enkelte agent kan vælge mellem enten at indtægtsføre hele beløbet på een gang i overgangsåret eller efter aftale med ligningsdirektoratet lade beløbet efterbeskatte over indtjeningsårene.

Kasseregnskabsprincippet kan dog fortsat anvendes af agenter, der har drevet virksomhed fra før 1945 eller har drevet virksomhed siden 1957 og som tillige klart og tydeligt over for skattemyndighederne har tilkendegivet, at de førte kasseregnskab. Denne kategori af agenter skal dog opføre de tilgodehavende provisioner i formuen, eventuelt med et skønnet beløb. Denne ret til anvendelse af kasseprincippet kan overføres til efterlevende ægtefælle i uskiftet bo, men ikke til kompagnon eller senere indehaver af agenturet.

7.5. Kommanditister

I et kommanditselskab hæfter en eller flere (komplementarerne) personligt og solidarisk for selskabets forpligtelser, medens de øvrige deltagere (kommanditisterne) alene hæfter inden for nærmere fastsatte grænser.

De enkelte kommanditister beskattes af deres anpart i kommanditselskabet på samme måde som *interessenter i et interessentskab*. Kommanditisterne kan derfor også afskrive på deres ideelle anparter i selskabets afskrivningsberettigede aktiver.

I lsr. 1974.38 og SD-cirk. nr.443 af 17. december 1975 er det dog fastslået, at kommanditistens adgang til med virkning for opgørelsen af den skattepligtige indkomst at foretage *fradrag* for underskud og skattemæssige afskrivninger vedrørende kommanditselskabet er *begrænset*, så-

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud.....

L7.5

ledes at kommanditistens fradrag ikke kan overstige hans hæftelse som kommanditist.

For at kunne styre, i hvilket omfang afskrivninger og underskud kan fradrages, skal der føres en *fradragskonto* for hver kommanditist. Denne konto godskrives samtlige de beløb, der kan tages i betragtning som kommanditistens ansvarlige kapital, medens kontoen på den anden side reduceres med de af kommanditisten foretagne af- og nedskrivninger samt underskudsfradrag. Kommanditisten kan herefter kun fradrage underskud samt skattemæssige af- og nedskrivninger i det omfang, beløbet modsvares af en positiv saldo på fradragskontoen.

Hvor skatteyderen er kommanditist i *flere kommanditselskaber*, skal der føres en fradragskonto for hvert selskab.

Foretager en kommanditist i medfør af afskrivningslovens bestemmelser afskrivninger vedrørende anpart i kommanditselskaber og eventuel virksomhed uden for kommanditselskaberne under ét, kan et ved afskrivning fremkommet underskud fradrages i det omfang, det modsvares af en positiv saldo på summen af de i betragtning kommende fradragskonti og den uafskrevne værdi af de under saldoværdien inddragne driftsmidler i den virksomhed, i hvilken kommanditisten hæfter som fuldt ansvarlig.

Ligningsrådets anvisning

1. *Fradragsbegrænsning*

Kommanditisten skal ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst medregne sin anpart i selskabets driftsresultat opgjort efter skattemæssige regler.

Herudover kan kommanditisten ved sin indkomstopgørelse foretage skattemæssige af- og nedskrivninger på sin ideelle anpart i kommanditselskabets aktiver.

Kommanditisten kan dog ikke ved sin indkomstopgørelse samlet fratække et større beløb end svarende til den anparten hørende hæftelse, idet anpart i driftsunderskud samt skattemæssige af- og nedskrivninger alene kan fratækkes i den udstrækning, de modsvares af en positiv saldo på den under pkt.2 nævnte fradragskonto.

2. *Fradragskontoen*

Ved opgørelsen af saldo for det højst tilladte fradrag af driftsunderskud og skattemæssige af- og nedskrivninger medtages følgende beløb:

- a) Indskud, der kan anses for ansvarlig indskudskapital. Der medregnes såvel indbetalt som skyldigt indskud.
- b) Vederlag betalt for overtagelse af anpart fra anden deltager. Der medregnes såvel udredet vederlag som overtagne indskudsforpligtelser.
- c) Forpligtelser som følge af kommanditistens medhæftelse som selvskyldner for selskabsgæld, i det omfang forpligtelsen endeligt påhviler kommanditisten uden regres til andre deltagere.

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud.....

L7.5

- d) Anpart i kommanditselskabets overskud i det omfang dette beløb forbliver indestående i selskabet på samme vilkår som ansvarlig indskudskapital.
- e) Beskattede avancer ved afhændelse af kommanditselskabets aktiver i den udstrækning disse modsvarer af- og nedskrivninger, der er fragået fradragskontoen.
- f) Anpart i kommanditselskabets fortjenester ved afhændelse af selskabets aktiver samt anpart i kommanditselskabets realiserede formuegevinster (f.eks. kursgevinster ved indfrielse af lån) i det omfang denne fortjeneste forbliver indestående i selskabet på samme vilkår som ansvarlig indskudskapital.

Der fragår følgende beløb:

- g) Anpart i selskabets driftsunderskud, der er fratrukket ved indkomstopgørelsen.
- h) Skattemæssigt fratrukne af- og nedskrivninger på anpart i selskabets aktiver.
- i) Forlods afskrivninger som følge af anvendelse af investeringsfondshenlæggelse eller indskud på etableringskonto.
- j) Forskudsafskrivninger på anpart i selskabets aktiver.
- k) Anpart i kommanditselskabets realiserede formuetab (ikke fradragsberettigede omkostninger og tab ved selskabets afhændelse af aktiver), i det omfang beløbene belastes kommanditistens kapitalkonto i kommanditselskabet, og de ikke modsvares af skattemæssige afskrivninger eller fradrag.

3. *Falles saldoværdikonto*

Foretager en kommanditist i medfør af afskrivningslovens regler saldoafskrivning på en fælles saldoværdikonto, hvori indgår anpart i aktiver i kommanditselskabet og aktiver uden for kommanditselskabet (såvel anpart i andre kommanditselskabers aktiver som aktiver i virksomhed, hvor kommanditisten er fuldt ansvarlig) gælder:

- a) Der kan ved indkomstopgørelsen ikke fratrækkes
 - anpart i kommanditselskabets driftsunderskud opgjort efter skattemæssige regler, og
 - skattemæssige nedskrivninger og separate afskrivninger (hvorved forstås skattemæssige afskrivninger bortset fra saldoafskrivninger) vedrørende anpart i kommanditselskabets aktiver,hvis summen af de gennem årene foretagne fradrag for anpart i driftsunderskud, skattemæssige nedskrivninger og separate afskrivninger tillige med anpart i realiserede ikke fratrukne formuetab vedrørende kommanditselskabet overstiger hæftelsen for den pågældende anpart.
- b) Der kan ved indkomstopgørelsen ikke fratrækkes
 - anpart i kommanditselskabets (ernes) driftsunderskud opgjort efter skattemæssige regler,

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud.

L7.5

- skattemæssige nedskrivninger og separate afskrivninger vedrørende anpart i kommanditselskabets(ernes) aktiver, samt
- skattemæssige saldoafskrivninger på den fælles saldoværdikonto, hvis de samlede skattemæssige fradrag gennem årene og konstaterede ikke fratrukne formuetab overstiger summen af de pågældende anparterers hæftelse.

Dette betyder, at der føres en fælles fradragkonto for de anparter, hvis aktiver indgår i en fælles saldoværdikonto.

Den fælles fradragkonto godskrives anparternes hæftelse m.v. og belastes med skattemæssige driftsunderskud, nedskrivninger og separate afskrivninger, realiserede formuetab samt de skattemæssige afskrivninger på den fælles saldoværdikonto.

Den fælles fradragkonto kan ikke godskrives et beløb vedrørende en anpart, der overstiger det beløb, der er først som tilgang på den fælles saldoværdikonto fra anparten.

Indgår der i saldoværdikontoen tilgang fra virksomhed, hvor kommanditisten er fuldt ansvarlig, godskrives den fælles fradragkonto et beløb svarende til tilgangen i den fælles saldoværdi fra denne virksomhed, og den fælles fradragkonto belastes med de samlede skattemæssige afskrivninger på den fælles saldoværdikonto.

4. Konsekvenser af fradragbegrænsningen

Skattemæssige afskrivninger, der efter punkterne 1 eller 3 ikke kan foretages med virkning for indkomstopgørelsen, anses for ikke foretaget.

I det omfang skattemæssige afskrivninger kan foretages, anses bundne afskrivninger for foretaget forud for afskrivninger, der efter kommanditistens valg kunne være henskudt til et senere indkomstår.

Anpart i driftsunderskud og bundne skattemæssige afskrivninger, for hvilke fradrag er nægtet ved indkomstopgørelsen under hensyn til fradragkontoens udvisende, kan uden tidsbegrænsning bringes til fradrag ved indkomstopgørelsen inden for en på fradragkontoen i senere indkomstår fremkommen positiv saldo.

5. Den skattepligtige formue

Ved opgørelsen af den skattepligtige formue medregnes kommanditistens ideelle anpart af kommanditselskabets formuemasse opgjort efter almindelige formueskattemæssige principper.

En kommanditist kan ikke ved opgørelsen af den skattepligtige formue fratække et større beløb vedrørende kommanditanparten end svarende til restindskudsforpligtelsen (forskellen mellem hæftelsen og de faktiske foretagne indskud).

6. Afståelse

Ved en kommanditists afståelse af en kommanditanpart og ved kommanditselskabets afståelse af aktiver skal kommanditisten opgøre skattemæs-

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud

L7.5

sig avance efter skattelovgivningens almindelige regler for afståelse af de pågældende aktiver, idet kommanditisten skattemæssigt anses for at have afstået ideelle anparter i kommanditselskabets aktiver og eventuelle passiver.

Salgssummen opgøres efter skattelovgivningens almindelige regler, idet der ved afståelse af anpart tages hensyn til den ideelle anpart i kommanditselskabets gæld, som kommanditisten samtidig overdrager.

Ovenstående anvisning, der er vedtaget af ligningsrådet i november måned 1980, *indeholder ingen materielle ændringer i forhold til den hidtil gældende anvisning*, men alene forenklede regler af administrativ karakter.

De i anvisningerne behandlede skattemæssige problemer falder i tre led: 1) Reglerne om fradragsbegrænsning. 2) Formueopgørelsen. 3) Avanceopgørelsen.

Ad 1) Fradragsbegrænsningen

Den nye anvisning indeholder ingen realitetsændringer. For de beløb, der skal påvirke fradragskontoen, er der alene tale om yderligere specificifikation. Herudover præciseres, at en kommanditist, hvis fradragskonto for et givet indkomstår er nul eller negativ, ikke kan foretage skattemæssige afskrivninger på andel i kommanditselskabets afskrivningsberettigede aktiver, selv om driftsresultatet for det omhandlede år udviser overskud, medmindre dette overskud i henhold til kommanditselskabskontraktens bestemmelser forbliver indestående som ansvarlig indskudskapital.

Ad 2) Formueopgørelsen

Den nye anvisning indebærer følgende ændringer:

- fradragskontoen skal ikke længere anvendes som udgangspunkt for fastsættelsen af den formueskattepligtige værdi, og
- en kommanditist kan ikke ved opgørelsen af den skattepligtige formue fratække et større beløb vedrørende kommanditanparten end svarende til restindskudsforpligtelsen (forskellen mellem hæftelsen og de faktisk foretagne indskud).

Ad 3) Avanceopgørelsen

Avanceopgørelsen ved salg af anpart i et kommanditselskab foretages ifølge den nye anvisning med udgangspunkt i salgssummen og med henholdsvis tillæg af/fradrag for en negativ/positiv saldo på fradragskontoen.

Der er foretaget følgende justeringer:

- fradragskontoen skal ikke anvendes ved avanceopgørelsen, der derimod skal opgøres med udgangspunkt i de almindelige regler, der gælder for afståelse af de pågældende aktiver, idet kommanditisten skattemæssigt anses for at have afstået ideelle anparter i kommanditselskabets aktiver og eventuelle passiver, og
- salgssummen opgøres efter skattelovgivningens almindelige regler,

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud.....

L7.5

idet der ved afståelse af anpart tages hensyn til den ideelle anpart i kommanditselskabets gæld, som kommanditisten samtidigt overdrager.

Den nærmere baggrund for ønsket om at forlade fradragskontoen som udgangspunkt for avanceopgørelsen skyldes fradragskontometodens utilstrækkelighed

- når den ved salget fremkomne avance (eller tab) skal fordeles på forskellige aktiver, og
- når avancen eller tabet dels skal beskattes som almindelig indkomst, dels som særlig indkomst og dels ikke vedrører indkomstopgørelsen
- og fordi brugen af fradragskontometoden nødvendiggør anvendelse af forskellige begreber (særlig definition af salgssum, hæftelsesfrigørelsesbeløb m.m.).

Det skal bemærkes, at de to opgørelsesmetoder i princippet bør føre til ens resultater.

Eksempel på avanceopgørelse

Kommanditisten sælger ultimo 1980 sin anpart for 15.000 kr. kontant. Hans anpart i kapitalkontoen andrager 10.000 kr.

Anparten er anskaffet i 1979 for 100.000 kr. (hæftelse 50.000 kr.).

Kommanditistens fradrag for driftsunderskud og afskrivninger forudsættes at have været som følger:

1979:

Fradrag:

Anpart i driftsunderskud	2.000 kr.
Saldoafskrivning	30.000 kr.

Fradrag	32.000 kr.
---------	------------

Saldoværdikonnto:

Anpart i anskaffelseessum	100.000 kr.
Afskrivning, 30%	30.000 kr.

Saldoværdi	70.000 kr.
------------	------------

Fradragskonto:

Hæftelse	50.000 kr.
- Fratrukket driftsunderskud	2.000 kr.
- Fratrukket afskrivning	30.000 kr.

Saldoværdi	18.000 kr.
------------	------------

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud.....

L7.5

1980:
Frdrag:
Anpart i driftsunderskud 11.000 kr.

Frdragskonto:
Saldo primo 18.000 kr.
- fratrukket driftsunderskud 11.000 kr.
Saldo herefter 7.000 kr.

Herefter opgøres avancen som forskellen mellem salgssummen og saldoværdien ved årets begyndelse, jfr. afskrivningslovens §§ 13 og 6.

Fortjeneste eller tab medregnes i medfør af AL § 15 A ved opgørelsen af den skattepligtige *almindelige* indkomst.

Salgssummen for anparten i skibet findes således:

Kontant salgsspris 15.000 kr.
-Kapitalkonto 10.000 kr.

Salgsspris overstiger anpart i kapitalkonto med (merværdi) 5.000 kr.

Anpart i bogført værdi af skib 100.000 kr.
Merværdi 5.000 kr.

Salgssum for anpart i skib 105.000 kr.

Skattemæssig avance bliver herefter:

Salgssum 105.000 kr.
- saldoværdi 70.000 kr.

Avance 35.000 kr.

Anparten i flere kommandit-selskaber

Har en kommanditist anparten i flere kommanditselskaber og anses disse anparten for hørende til én virksomhed, skal der efter reglerne i afskrivningsloven føres fælles saldoværdi for anparternes afskrivningsgrundlag og afskrivninger.

Ligeledes kan en anpart i et kommanditselskab indgå i den fælles saldoværdi med en personligt ejet virksomhed eller et interessentskabsanpart, hvis der er tale om én virksomhed.

Anparten i forskellige skibskommanditselskaber anses efter gældende praksis for at være én virksomhed, når kommanditisten ikke tager aktivt

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud.....

L7.5

del i driften af nogen af virksomhederne, hvilket gælder, uanset hvor forskellige de pågældende anparter og skibe og deres drift i øvrigt er.

Ligeledes skal der ofte føres fælles saldoværdi for en anpart i et partrederi med personlig (ubegrænset) hæftelse og en anpart i et kommanditselskab, når der i begge tilfælde er tale om passiv deltagelse.

Det afgørende er, om der er tale om én virksomhed, og praksis er her, at alle anparter, hvor skatteyder ikke tager aktivt del i driften, dvs. er passiv investor, anses for at være én virksomhed. Derimod anses en fiskers passive deltagelse i et skibskommanditselskab efter praksis ikke for at være fælles virksomhed med fiskerivirksomheden. Fiskekutter og anpart skal derfor ikke på samme saldoværdikonto.

Konsekvensen af den fælles saldoværdi er, at årets saldoafskrivninger ikke umiddelbart kan henføres til de enkelte anparter.

Der skal derfor foretages en fuldstændig udskillelse af afskrivningerne og disse føres på en *fælles* fradragkonto, efter at der er taget hensyn til driftsunderskuddene på *separate* fradragkonti.

Eksempel

Kommanditisten har én anpart i hvert af de to skibskommanditselskaber X og Y anskaffet i 1979.

	X	Y
Anpart nominelt	100.000 kr.	100.000 kr.
Hæftelse	100.000 kr.	50.000 kr.
Afskrivningsgrundlag	100.000 kr.	100.000 kr.

Skattemæssigt driftsresultat exclusive afskrivninger:

1979	+ 10.000 kr.	+ 10.000 kr.
1980	+ 10.000 kr.	+ 50.000 kr.

Saldoværdikonto uden hensyn til eventuel fradragbegrænsning:

1979 Tilgang X+Y	200.000 kr.
1979 Saldoafskrivning 30%	+ 60.000 kr.

Saldoværdi 1. januar 1980	140.000 kr.
1980 Saldoafskrivning 30%	+ 42.000 kr.

Saldoværdi 1. januar 1981	98.000 kr.
1981 Saldoafskrivning 30%	+ 29.400 kr.

Saldoværdi 1. januar 1982	68.600 kr.
---------------------------	------------

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud.

L7.5

Kommanditistens fradrag for 1979 og 1980 kan herefter opgøres således:
1979:

Driftsunderskud X	10.000 kr.
Driftsunderskud Y	10.000 kr.
Saldoafskrivning	60.000 kr.

I alt 80.000 kr.

1980:

Driftsunderskud X	10.000 kr.
Driftsunderskud Y	40.000 kr.
Saldoafskrivning	20.000 kr.

I alt 70.000 kr.

Separate driftsfradragsskonti ser således ud:

	X	Y
Hæftelse	100.000 kr.	50.000 kr.
Driftsunderskud 1979	- 10.000 kr.	- 10.000 kr.
Driftsunderskud 1980	- 10.000 kr.	40.000 kr.
Saldo	80.000 kr.	0 kr.

Der kan vedrørende Y ikke fratrækkes mere end 40.000 kr., idet driftsfradragsskontoen ikke må blive negativ.

Herefter ser den fælles fradragsskonto pr. 31. december 1980 således ud:

Restsaldo driftsfradragsskonto X	80.000 kr.
Restsaldo driftsfradragsskonto Y	0 kr.

I alt maksimale saldoafskrivninger 80.000 kr.

Saldoafskrivning 1979 - 60.000 kr.

Maksimal saldoafskrivning 1980 20.000 kr.

For 1979 og 1980 er nu i alt fratrukket 150.000 kr., svarende til den samlede hæftelse på de to anparter.

Ligningsvejledningen 1980, side 743-752 om kommanditisters fradrag for underskud.

L7.6

Skematisk kan disse fradragskonti opstilles således:

Driftsfradragskonto

Hæftelse	x
- fratrukne skattemæssige underskud	x
- konstaterede ikke fradragsberettigede formuetab	x
Saldo driftsfradragskonto	x

Fælles fradragskonto, anpart X og Y.

Saldo driftsfradragskonto X	x
Saldo driftsfradragskonto Y	x
I alt	x
- fratrukne saldoafskrivninger	x
Saldo fælles fradragskonto	x

I den fælles fradragskonto må saldo fra de separate driftsfradragskonti ikke overstige tilgang på saldoværdikonto for den pågældende anpart, idet den fælles fradragskonto er begrundet i den fælles saldoafskrivning, og en hæftelse større end tilgang på saldoværdikonto ikke begrunder adgang til yderligere saldoafskrivning.

Eventuelle skattemæssige nedskrivninger efter varelagerloven og bygningsafskrivning og lignende, skal påvirke de separate driftsfradragskonti, da de er separate for de enkelte anparter og ikke indgår i en fælles saldoværdi eller lignende.

7.6. Pressefotografer

Pressefotografer, der som hovederhverv er beskæftiget med reportagearbejde ved bladvirksomhed, og som driver virksomheden uden for hjemmet, kan ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst fradrage de erhvervsmæssigt afholdte udgifter til fotografiske artikler, kørsel, leje m.v. af erhvervslokaler, kontorhold og telefon samt merudgifter til rejse.

Det samme gælder, hvor virksomheden drives i hjemmet, idet der dog som lejeudgift til erhvervslokale alene kan fratrækkes en til den erhvervsmæssige benyttelse svarende andel af de samlede lejeudgifter.

I den herefter resterende indkomst kan fradrages 6 pct., dog højst 2.400 kr., til dækning af de øvrige med erhvervet forbundne udgifter.

Vedrørende pressefotografer, der er lønmodtagere, se afsnit D.3.42.

7.7. Tilskud

Tilskud til bedriftssundhedstjeneste:

Statstilskud til delvis dækning af udgifterne ved oprettelse af bedriftssundhedstjeneste skal medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, da der ikke i arbejdsmiljøloven eller anden lovgivning ses at være gjort undtagelse fra skattepligten, Skd.mcd. nr. 47, s. 286.

København, den 21. november 1980

Udvalget vedrørende
kommanditselskaber
og interessentskaber

Eksporthkreditrådet
61. Kongevej 60
1850 København V.

I udvalget vedrørende kommanditselskaber og interessentskaber, nedsat af industriministeriet i december 1978, arbejdes der for tiden på et udkast til lovregulering af kommanditselskabsformen. Ifølge udvalgets kommissorium må en sådan regulering tage sigte på at videreføre nogle af grundprincipperne fra aktie- og anpartsselskabslovene, herunder bl.a. reglerne om sikring af den indskudte kapital og om beskyttelse af kreditorer og selskabsdeltagere.

På udvalgets møde den 11. november 1980 drøftedes bl.a. spørgsmålet om, hvorvidt det bør være tilladt, at ledende kommanditister afgive personlig kaution eller garanti for kommanditselskabets forpligtelser, hvilket efter det for udvalget oplyste ofte er en betingelse for opnåelse af lån eller kreditter til selskabet.

Til brug for udvalgets nærmere overvejelser herom skal man anmode Eksporthkreditrådet om at være udvalget behjælpelig med at redegøre for eventuelle erfaringer med kommanditselskabers låne- og kreditoptagelse, herunder hvorvidt man i den forbindelse udbæder sig kaution fra kommanditister og, i bekræftende fald, årsagerne hertil.

Under hensyntagen til, at udvalget snarest skal afgive betænkning om kommanditselskaber, skal man anmode om Eksporthkreditrådets udtalelse så vidt muligt inden den 5. december 1980.

Med venlig hilsen

Merete Rasmussen

Industriministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K.

Vor ref. 18015-006 PG/EIA Deres ref. Dato

11. DEC 1980

Att.: Udvalget vedrørende kommanditselskaber og interessentskaber.

Under henvisning til udvalgets skrivelse af 21. november 1980 skal EKR bemærke følgende:

Som hovedregel bevilger EKR kaution uden nogen form for sikkerhed, EKR står derfor normalt som simpel fordringshaver i et eventuelt konkursbo.

Er ansøgeren et selskab med begrænset ansvar - det være sig aktieselskab, anpartsselskab eller kommanditselskab - og står kapitalgrundlaget i selskabet ikke i et rimeligt forhold til det ansøgte beløb, vil en ansøgning kunne imødekommes mod personlig hæftelse fra en eller flere kapitalindskydere, der øver en væsentlig indflydelse på selskabet. I sådanne tilfælde sonderer EKR ikke mellem, om kapitalindskyderen er aktionær, anpartshaver eller kommanditist, men afgørende er alene kapitalindskyderens formue set i relation til det ansøgte beløb.

På samme måde vil EKR - ud fra en "koncern"betragtning - altid kræve personlig hæftelse fra en kapitalindskyder, der ejer de af det ansøgende selskab benyttede bygninger eller driftsmidler, uanset om kapitalindskyderen er aktionær, anpartshaver eller kommanditist.

Et typisk kommanditselskab, således som EKR har mødt denne selskabsform, består af et anpartsselskab som komplementar med en kapital på 30.000 kr. og et antal kommanditister, der kun i begrænset omfang har indbetalt deres indskud. Et sådant kommanditselskab søges ofte etableret til videreførelse af en virksomhed, der er gået konkurs.

...

EKSPORTKREDITRÅDET
Industriministeriet

Codanhus Gl. Kongevej 60 Telf. (01) 31 38 25
1850 København V Telex 22910 det dk Giro 4001443

Hb 402B

EKR er tilbageholdende med at yde kaution til et kommanditselskab uden betryggende sikkerhed allerede på grund af den ustrukturerede form. Selv hvor et kommanditselskab har konsolideret sig med et vist kapitalgrundlag, er dette ikke underkastet samme begrænsninger for udtræk/udlodning som for de egentlige selskabsformers vedkommende, hvorfor EKR normalt kun vil yde kaution mod hæftelse fra de kapitalindskydere, der øver en væsentlig indflydelse på selskabet.

Da ministeriets skrivelse af 21. november 1980 synes at åbne for den mulighed, at kommanditister ikke må påtage sig personlig hæftelse for et kommanditselskabs forpligtelser, skal man på baggrund af det foran anførte pege på, at der herved kan ske en forringelse af muligheden for, at kommanditselskaber kan opnå kaution fra EKR,

P. R. V.

Povl Gideon

Danmarks Skibskreditfond

The Ship Credit Fund of Denmark

Gammel Kongevej 74 A
Postbox 363 • 1503 København V
Telefon (01) 24 24 24
Telex 16757
Telegramadresse Shipcredit

Udvalget vedrørende

kommanditselskaber og interessentskaber Den 8.december 1980
Industriministeriet DSF j.nr. 353, 354 og 413
Slotsholmsgade 12 SKL/gh
1216 København K.

Ved brev af 21.november 1980 har De anmodet Skibskreditfonden om oplysning om, hvilken praksis der følges ved långivning til kommanditselskaber og interessentskaber, samt baggrunden for denne praksis.

Vi kan i den anledning oplyse, at det er fondens praksis ved långivning til disse selskabstyper altid at forlange personlig og solidarisk hæftelse fra alle selskabets deltagere, altså også fra kommanditisterne. Denne praksis er i overensstemmelse med den hæftelsesform der forlanges ved långivning til partrederier. Ydermere kan det oplyses, at i de tilfælde et anparts-eller aktieselskab deltager i et interessentskab, kommanditselskab (såvel komplementar som kommanditist) og partrederi, forlanger fonden selvskyldnerkaution for hele lånebeløbet fra hovedaktionæren/rne - anpartshaveren/ne.

I de tilfælde hvor der for det fulde lånebeløb stilles en efter fondens skøn fuldgod supplerende sikkerhed (f.eks. garanti fra dansk pengeinstitut eller forsikringsselskab) er fonden villig til at fratage kravet om personlig og solidarisk hæftelse. Fonden er dog vidende om, at deltagerne i disse tilfælde overfor garantistiller må afgive anden sikkerhed.

Når Skibskreditfonden forlanger den ovenfor nævnte hæftelsesform må dette ses på baggrund af det specielle udlånsområde skibsfinansiering udgør. Til forskel fra belåning af fast ejendom, er skibsfinansiering et låneområde, hvor der dels lægges vægt på pantets realværdi, der ved nybyggede skibe typisk vil være lavere end kostprisen, dels på pantets indtjeningssevner samt på den økonomiske styrke i rederiet.

Til Deres orientering vedlægges fondens vedtægter samt lånevilkår.

Danmarks Skibskreditfond
The Ship Credit Fund of Denmark

2.

Såfremt De måtte ønske yderligere oplysninger er De velkommen til at kontakte fonden.

Med venlig hilsen

DANMARKS SKIBSKREDITFOND

S. K. Lyngsø

D E N D A N S K E B A N K F O R E N I N G

Bankernes Hus Amaliegade 7 1256 København K Telefon 01-12 02 00 Telex 16102

4. december 1980.

Journ. nr. G.1.1.12.

Industriministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K.

I skrivelse af 21. november 1980 har ministeriet til brug for overvejelser i udvalget vedrørende kommanditselskaber og interessentskaber om, hvorvidt det i en kommende lovregulering om kommanditselskaber bør være tilladt at lade kommanditister afgive personlig kaution eller garanti for selskabets forpligtelser, anmodet Bankforeningen om at redegøre for eventuelle erfaringer med kommanditselskabers låne- og kreditoptagelse, herunder hvorvidt man i denne forbindelse udbeder sig kaution fra kommanditister og, i bekræftende fald, om årsagerne hertil.

I anledning heraf skal Bankforeningen udtale følgende:

Når der fremkommer kreditanmodninger fra et kommanditselskab, vil den pågældende kreditgiver primært lægge vægt på kapitalgrundlaget i selskabet. Såfremt dette ikke alene kan danne grundlag for den ansøgte kredit, vil spørgsmålet om supplerende sikkerhedsstillelse, herunder kaution fra de kommanditister, som reelt står bag selskabet, sædvanligvis blive rejst. Herved adskiller forholdet sig ikke væsentligt fra behandlingen af aktie- og anpartsselskabers låneandragender i tilfælde, hvor der er tale om etablering af virksomhed ved stiftelse af et aktie- eller anpartsselskab alene på basis af indbetaling af den lovkrævede minimumskapital, idet der i sådanne tilfælde ofte tilbydes kaution eller anden sikkerhedsstillelse af hovedaktionæren eller den kreds, der står omkring denne.

Endvidere skal bemærkes, at det forhold, at komplementarerne i et kommanditselskab hæfter personligt og solidarisk for selskabets forpligtelser, normalt ikke bevirker, at bankerne undlader at betinge sig personlig sikkerhed, dels i betragtning af, at den personlige og solidariske hæftelse ofte er gjort illusorisk gennem indsættelse af et aktie- eller anpartsselskab på komplementarernes plads, dels fordi de enkelte personligt hæftende komplementarer ofte ikke bedømmes som værende økonomisk mere solide end dr i selskabet deltagende kommanditister.

....

Bankforeningen finder i øvrigt, at kaution fra kommanditisterne kan være en hensigtsmæssig form for sikkerhedsstilling, idet det for banken vil betyde, at man udover den økonomiske sikkerhed ligeledes får sikkerhed for, at kautionisten (kommanditisten) tror på det projekt, som skal gennemføres i kommanditselskabet og vil deltage aktivt for gennemførelsen af projektet.

Endelig skal Bankforeningen anføre, at der i praksis i de senere år er etableret ganske mange kommanditselskaber, der driver rederi- eller byggerivirksomhed, hvor kommanditisterne kautionerer for selskabets kreditter. Man kan således ikke bortse fra, at et forbud mod kaution fra kommanditister kan få indflydelse på mulighederne for at etablere nye erhvervsvirksomheder.

Med venlig hilsen

Henning Birch

,
Peter Hørslev

HB/PH/ij

